

**UCHWAŁA NR VII/44/24
RADY GMINY SPYTKOWICE**

z dnia 27 listopada 2024 r.

w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030

Na podstawie : art.18 ust. 2 pkt 6a, art. 10e ust. 1 i art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) w związku z art. 3 pkt. 3 i art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz.U. z 2023 r. poz. 1259 z późn. zm.) Rada Gminy Spytkowice uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuję się *Strategię Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030* stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Spytkowice.

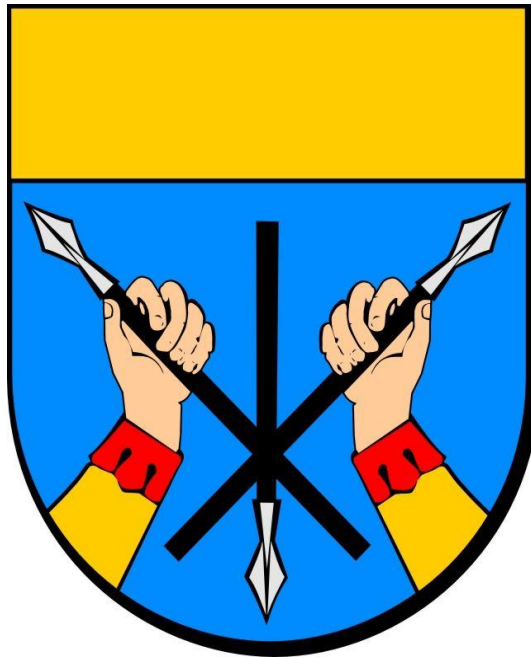
§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Spytkowice

Stanisław Kowalcze

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr VII/44//24
Rady Gminy Spytkowice
z dnia 27 listopad 2024 r.

Strategia Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030

Listopad 2024

Opracowano przy współpracy
władz samorządowych, mieszkańców i innych interesariuszy Gminy Spytkowice
oraz pracowników Urzędu Gminy Spytkowice z firmą InicjatywaLokalna.pl sp. z o.o.

Spis treści

Wstęp.....	5
1. Część wprowadzająca	8
1.1. Strategia jako instrument kreowania polityki rozwoju.....	8
1.2. Metodologia prac nad Strategią	9
2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.....	11
2.1. Analiza SWOT	20
2.2. Wnioski.....	23
2.3. Drzewo problemów	26
2.4. Drzewo celów	27
3. Część programowa.....	29
3.1. Wizja, misja, cele.....	29
3.2. Plan operacyjny rozwoju	31
3.2.1. Projekty strategiczne	39
3.2.2. Szacunkowe ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania	50
3.3. Ocena spójności celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu.....	62
4. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju – podejście zintegrowane w strategii rozwoju ...	75
4.1. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	76
4.2. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań	92
4.2.1 Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa i inne ponadlokalne	92
5. System realizacji Strategii Rozwoju	96
5.1. Wdrażanie i monitoring Strategii Rozwoju	96
5.1.1. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia	100
5.2. Ewaluacja i aktualizacja Strategii Rozwoju	111
5.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	113

6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów	114
6.1 Podsumowanie konsultacji społecznych i procesu opiniowania dokumentu przez Zarząd Województwa	114
6.2 Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny strategii – partycypacja społeczna	116
6.3 Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – wpływ zadań na środowisko i udział podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska w opracowaniu Strategii.....	119
Spis schematów	121
Spis schematów	121
Spis tabel	121
Spis map	121
Spis załączników	122

Wstęp

Zarządzanie gminą wiąże się z podejmowaniem szeregu działań i decyzji ważnych dla lokalnej społeczności. Aby efektywnie zarządzać gminą, potrzebny jest wieloletni plan, który będzie wskazywać kierunki jej dalszego rozwoju. Działania właściwe ze strategicznego punktu widzenia mają większe znaczenie niż działania nastawione na przynoszenie natychmiastowych efektów. Zarządzanie strategiczne jest procesem zarządzania nastawionym na formułowanie i wdrażanie Strategii, które ma na celu sprzyjanie wyższemu stopniowi zgodności organizacji, w tym wypadku gminy, z jej otoczeniem zewnętrznym oraz zachowaniem spójności wewnętrznej, a co za tym idzie – osiągnięciem przyjętych celów strategicznych.

Niniejszy dokument stanowi strategię rozwoju gminy (SRG) w rozumieniu *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.). W dniu 13 listopada 2020 r. wszedł w życie nowy pakiet przepisów dotyczących polityki rozwoju – *Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378 z późn. zm.), której celem jest realizacja postanowień *Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii (krajowej, wojewódzkiej, gminnej i ewentualnie ponadlokalnej, sporządzanej dla grupy sąsiadujących lub powiązanych ze sobą funkcjonalnie gmin). Poza integracją strategii rozwoju na różnych poziomach administracji, celem nowelizacji przepisów była także integracja w dokumentach strategicznych wymiaru społecznego i gospodarczego z przestrzennym. Dzięki tym zmianom strategia rozwoju gminy, po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie, zyskała podstawę prawną (ustawa o samorządzie gminnym), która określa też konkretny zakres i procedurę sporządzania strategii.

Niniejsza Strategia spełnia również funkcję strategii terytorialnej zgodnie z art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060¹. Strategia terytorialna może być podstawą realizacji IIT (Inne Narzędzie Terytorialne) i powinna zawierać takie elementy jak:

- obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia (w tym przypadku obszar Gminy Spytkowice);
- analizę potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych – na potrzeby niniejszej Strategii opracowano *Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Spytkowice*, której syntezę zawarto w niniejszym dokumencie. Na podstawie Diagnozy określono największe problemy i potrzeby rozwojowe, a także potencjały, które należy wykorzystać (wnioski z Diagnozy, analiza SWOT, drzewo problemów). W Strategii wskazano obszary strategicznej interwencji zarówno zewnętrzne (ponadlokalne), jak i wewnątrz gminy;

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.

- opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru – w Strategii określono projekty strategiczne o charakterze zintegrowanym oraz działania ogólne, których realizacja pomoże w osiągnięciu założonych celów;
- opis udziału partnerów w przygotowaniu strategii i jej realizacji – w niniejszym dokumencie szeroko opisano partycypację społeczną, udział mieszkańców w tworzeniu Strategii, a także określono system realizacji Strategii, w tym sposoby udziału mieszkańców i ewentualnych partnerów w realizacji, monitorowaniu i ewaluacji Strategii.

Projekt uznaje się za zintegrowany sam w sobie, jeśli spełnia co najmniej jeden z następujących warunków²:

- projekt obejmuje różne sektory (takie jak sektor społeczny, gospodarczy i środowiskowy);
- projekt obejmuje różne terytoria administracyjne (np. gminy);
- projekt obejmuje kilka rodzajów interesariuszy (władze publiczne, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe).

Każdy z projektów strategicznych niniejszej Strategii spełnia co najmniej jeden ze wskazanych wyżej warunków. Projekty te są przekrojowe, składające się z wielu elementów i rozwiązujące problemy kompleksowo, w różnych sferach, dodatkowo często realizowane będą nie tylko przez samorząd gminy, ale też inne podmioty oraz kierowane będą do różnych interesariuszy.

Niniejsza Strategia obejmuje obszar całej Gminy Spytkowice, zlokalizowanej w województwie małopolskim. W oparciu o badania jakościowe, narzędzia partycypacyjne i *Diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Spytkowice*, przeprowadzono analizę potrzeb rozwojowych i potencjału gminy, która stanowiła podstawę wypracowanych w Strategii założeń. Dokument opracowano przy zintegrowanym podejściu, które ma służyć zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału Gminy Spytkowice. Oprócz celów, kierunków działań i działań, wskazano najważniejsze do realizacji operacje – projekty o charakterze zintegrowanym. Projekty strategiczne wskazane w niniejszym opracowaniu dotyczą wielu sfer i integrują różnych interesariuszy – mają więc charakter zintegrowany. W całym procesie tworzenia Strategii, już od etapu diagnostycznego, niezmiernie ważny był udział potencjalnych partnerów, w tym szczególnie mieszkańców gminy – cały proces włączania partnerów społeczno-gospodarczych i innych opisano w rozdziale 6. *Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów*.

Strategia Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030 stanowi, od chwili jej przyjęcia, podstawowy i najważniejszy dokument samorządu lokalnego, kierujący wytyczne dla dokumentów wdrożeniowych i planowania przestrzennego. Określa ona główne obszary,

² Dokument Roboczy Służb Komisji, *Wyniki, monitorowanie i ewaluacja Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności oraz Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w latach 2021–2027*, Bruksela, 8.07.2021 r. SWD(2021) 198 final.

cele i kierunki polityki rozwoju gminy oraz stanowi punkt wyjścia do przygotowania pozostałych lokalnych dokumentów strategicznych i planistycznych.

1. Część wprowadzająca

1.1. Strategia jako instrument kreowania polityki rozwoju

Strategia Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030 (Strategia) stanowi odpowiedź samorządu gminnego na zmieniającą się sytuację społeczno-gospodarczą, wymagającą nowego spojrzenia na posiadane aspiracje, zasoby i perspektywy rozwoju gminy. Jej celem jest kierunkowanie polityki rozwoju gminy.

W Strategii zaprezentowana została wizja, misja oraz cele strategiczne i operacyjne, przewidziane do realizacji we wskazanym okresie jej obowiązywania, wraz ze wskaźnikami ich osiągnięcia. Określono również kierunki działań, które będą służyć realizacji założonych celów. W ramach kierunków działań przedstawiono konkretne działania, a po przeprowadzeniu hierarchizacji planowanych przedsięwzięć wskazano konkretne i uszczegółowione projekty strategiczne, najważniejsze i najpilniejsze do realizacji na obszarze gminy we wskazanym okresie – przedstawiono dla nich ramy finansowe oraz plan finansowania. Proces tworzenia Strategii umożliwił partycypację mieszkańców i innych interesariuszy w „grze o rozwój”, już od etapu analiz i diagnozy stanu sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy. Strategia zawiera również obligatoryjne elementy, zdefiniowane nowelizacją przepisów (model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz fakultatywnie obszary strategicznej interwencji dla gminy).

Do tej pory strategię gminy były opracowywane zgodnie z ogólnie przyjętymi standardami oraz przy zachowaniu spójności z wytycznymi dokumentów nadrzędnych. Obecna Strategia stanowi instrument pozyskiwania środków zewnętrznych, a jednocześnie pełnoprawną strategię rozwoju, stanowiącą element zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju.

1.2. Metodologia prac nad Strategią

Opracowanie *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030* było okazją do przeprowadzenia otwartych rozmów z przedstawicielami różnych środowisk gminnych. Dyskusje obejmowały analizę obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy oraz możliwości jej dalszego rozwoju. Efektem prowadzonych rozmów było uzyskanie odpowiedzi na pytania: „dokąd zmierzamy?”, „co chcemy osiągnąć?” oraz „w jaki sposób chcemy to osiągnąć?”. Dało to podstawy do skonstruowania dokumentu, który ma służyć wszystkim mieszkańcom gminy.

Proces prac związanych z przygotowaniem, opracowaniem i wdrożeniem Strategii rozpoczęto w I kwartale 2024 r. Duże znaczenie i wpływ na ostateczny kształt dokumentu miały działania partycypacyjne i udział interesariuszy w pracach nad dokumentem (opisane szerzej w podrozdziale 6.2. *Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny strategii – partycypacja społeczna*).

Prace nad dokumentem Strategii opierały się na wykorzystaniu szeregu wzajemnie uzupełniających się metod prac analitycznych i partycypacyjnych, do których należały:

- analiza danych zastanych (w tym analiza trendów / tendencji społeczno-gospodarczych i przestrzennych zachodzących w gminie i jej otoczeniu w ostatnich latach wraz z określeniem konsekwencji i wyzwań rozwojowych);
- badania ankietowe wśród mieszkańców;
- analizy strategiczne;
- spotkania warsztatowe przedstawicieli Urzędu Gminy Spytkowice;
- spotkania informacyjne, warsztatowe i konsultacyjne z przedstawicielami samorządu lokalnego, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, mieszkańcami.

Podstawą założeń Strategii jest *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Spytkowice* (Diagnoza), w której przedstawiono pogłębioną analizę społeczno-gospodarczą i przestrzenną gminy. Strategia powstała w oparciu o Diagnozę, a także na podstawie wniosków zgłoszonych podczas konsultacji społecznych oraz warsztatów organizowanych w trakcie procesu jej tworzenia. Po zebraniu i przeanalizowaniu wszystkich danych, opracowano Projekt 1.0 *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030*, który został poddany konsultacjom społecznym.

Do głównych materiałów źródłowych, stanowiących materiał analityczny i podstawę opracowania Strategii (a wcześniej również Diagnozy), należą:

- dane Głównego Urzędu Statystycznego;
- dane i informacje pozyskane z samorządu gminy i jednostek mu podległych;
- treści udostępniane na oficjalnych stronach internetowych instytucji i podmiotów cytowanych w Diagnozie i Strategii;
- dane publikowane na serwisach Związku Miast Polskich (Monitor Rozwoju Lokalnego, System Analiz Samorządowych);
- wnioski z badań ankietowych;
- wnioski zebrane na podstawie przekazanych przez podmioty fizek projektowych;
- wnioski z dyskusji podczas spotkań informacyjnych i warsztatów grupowych;

- inne dokumenty strategiczne gminy i ponadlokalne, a także publikowane raporty i opracowania eksperckie.

Proces prac związanych z przygotowaniem, opracowaniem i wdrożeniem Strategii ma charakter partycypacyjny.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Zgodnie z art. 10a ust. 1 *Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm.): „podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju (...) przygotowuje diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych, w tym miejskich obszarów funkcjonalnych”. W związku z powyższym na cele niniejszej Strategii opracowany został dokument pn. *Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Spytkowice*. W Strategii zawarto jedynie syntezę – wnioski z Diagnozy, zgodnie z art. 10e ust. 3 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.). Poniżej zaprezentowano wyciąg wybranych, najważniejszych informacji z Diagnozy.

Przeprowadzona analiza danych statystycznych dla Gminy Spytkowice oraz porównanie ich do danych dla gmin sąsiednich, województwa, kraju, a także porównanie niektórych ze wskaźników do wartości dla gmin podobnych w Polsce, dają możliwość zobrazowania obecnej sytuacji obszaru oraz określenia kierunków rozwoju. Podczas tworzenia *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Spytkowice* nie były dostępne dane za 2023 r., dlatego też w dokumencie tym odniesiono się do danych z 2022 r.

Gmina Spytkowice położona jest w województwie małopolskim, powiecie nowotarskim i jest gminą wiejską. Powierzchnia gminy wynosi 32 km², w 2022 roku zamieszkiwało ją 4 692 osoby. W skład gminy wchodzi jedno sołectwo, a siedzibą jej organów jest miejscowość Spytkowice. Gmina Spytkowice graniczy: od północy z Gminą Jordanów oraz Gminą Bystra-Sidzina (powiat suski), od zachodu z Gminą Jabłonka (powiat nowotarski), od południa oraz wschodu z Gminą Raba Wyżna (powiat nowotarski).

Najbliżej położonym miastem, do którego dojazd zajmuje pół godziny jest Nowy Targ. W ciągu godziny można dojechać do Krakowa i Zakopanego. Nieco dalej położony jest Nowy Sącz, Tarnów oraz leżąca w województwie śląskim Bielsko-Biała – do tych miast można dojechać w około półtorej godziny. Takie położenie gminy umożliwia dojazd w krótkim czasie do większych ośrodków miejskich (dostępność usług, rynku pracy, rynku zbytu).

OBSZAR SPOŁECZNY

Demografia:

- Na przestrzeni lat 2018–2022 ogólna liczba ludności wzrosła o 159 osób, co stanowi wzrost w stosunku do 2018 roku o 3,5% liczby ludności ogółem. Podobny trend można zaobserwować w województwie małopolskim (wzrost o 0,8%), podczas gdy dla Polski odnotowano spadek liczby ludności o 1,7%.
- Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności ogółem w Gminie Spytkowice na przestrzeni analizowanych lat systematycznie się zwiększał, w roku 2022 zanotowano wzrost o 1,8 pp. w stosunku do roku 2018. Należy zwrócić uwagę, iż wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym jest tendencją wojewódzką oraz ogólnokrajową, a wartość dla gminy (17,3%) była niższa niż średnia w województwie małopolskim (21,0%) oraz w Polsce (22,9%). Udział ludności w wieku produkcyjnym od 2018 roku spadał i w roku 2022 osiągnął wartość 59,8% – niższą o 3,2 pp. od wartości w roku 2018; wartość ta dla gminy była niewiele wyższa od średniej wojewódzkiej (59,7%) i krajowej (58,7%) w 2022 r. Udział ludności Gminy Spytkowice w wieku przedprodukcyjnym w 2022 roku był dużo wyższy niż średnia dla Polski (18,4%) oraz województwa małopolskiego (19,3%) i wynosił 22,9%. Dodatkowo wskaźniki obciążenia demograficznego dla gminy są również korzystniejsze niż w województwie i kraju.
- W Gminie Spytkowice przyrost naturalny pomimo spadku na przestrzeni lat 2019–2022 wciąż utrzymuje się na dodatnim poziomie, a w 2022 r. wyniósł 1,7, co było wynikiem lepszym od średniej wojewódzkiej (-1,4) i krajowej (-3,8). Ponadto tylko jedna z gmin sąsiednich osiągnęła wyższy wynik, w pozostałych przyrost był ujemny.
- Wartość wskaźnika *saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1 000 ludności* dla Gminy Spytkowice wynosiła w 2022 r.: 2,8 – był to spadek w porównaniu do lat 2018–2019 oraz do roku 2021. Jednak w porównaniu do sytuacji w województwie małopolskim (1,2), Polsce (0,1) oraz w trzech sąsiednich gminach – wskaźnik dla Gminy Spytkowice był wyższy.
- Ważnym czynnikiem świadczącym o potencjale demograficznym danego obszaru jest kwestia związana z budownictwem mieszkaniowym – można go ocenić za pomocą wskaźników: *liczba nowych budynków mieszkalnych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców* oraz *liczba wydawanych pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców*. Pierwszy ze wskaźników w 2022 r. wynosił 3,4 i był wyższy od średniej dla województwa (3,3) i kraju (3,0) oraz od średniej dla jednej z sąsiednich gmin. Drugi wskaźnik w 2022 r. wyniósł w gminie 29,8 i był wyższy tylko od średniej dla Polski (26).

Polityka społeczna:

- Wskaźnik *gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców wg kryterium dochodowego* w Gminie Spytkowice wzrósł z poziomu 121 w roku 2018 do poziomu 143 w 2022 roku, jednak wartość powyższego wskaźnika dla dwóch gmin sąsiednich oraz kraju była wyższa od wartości dla Gminy Spytkowice.

- W kontekście wskaźnika *liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców* w 2022 roku Gmina Spytkowice znajdowała się w niekorzystnej sytuacji w porównaniu do Polski (15) i województwa małopolskiego (17) – wskaźnik osiągnął wartość 43 i był również wyższy od wartości dla trzech gmin sąsiednich.
- Ważnym elementem polityki społecznej gminy jest ochrona zdrowia. Na terenie Gminy Spytkowice funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Medycyny Rodzinnej w Spytkowicach. Są to placówki prywatne, nie podlegające samorządowi, posiadają jednak podpisane umowy z NFZ, dlatego też ubezpieczeni mieszkańcy gminy mogą korzystać bezpłatnie z usług medycznych. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje jeden punkt apteczny.
- Oprócz danych Głównego Urzędu Statystycznego, do analizy sytuacji rozwojowej Gminy Spytkowice wykorzystano narzędzie opracowane przez Związek Miast Polskich, tj. Monitor Rozwoju Lokalnego. Narzędzie to pozwala na syntetyczną ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego gminy. Należy podkreślić, iż MRL to nie ocena w kategoriach bezwzględnych – a zawsze w porównaniu z tym, co dzieje się w jednostkach samorządu terytorialnego, stanowiących grupę porównawczą. Grupę porównawczą dla Gminy Spytkowice stanowią 473 gminy wiejskie zaliczane do gmin o umiarkowanej funkcji rolniczej. Jednym z wymiarów poddanych ocenie w ramach MRL jest wymiar społeczny. Wskaźnik rozwoju w wymiarze społecznym pomimo spadku od roku 2019, był w całym analizowanym okresie na poziomie dodatnim, co świadczy o korzystnej sytuacji gminy w sferze społecznej na tle gmin z grupy porównawczej.

Edukacja i wychowanie:

- Na terenie Gminy Spytkowice funkcjonuje jeden żłobek prywatny świadczący opiekę dla dzieci do lat 3.
- Na terenie gminy w 2022 r. funkcjonowały 4 placówki wychowania przedszkolnego: Gminne Przedszkole „Stokrotka”, Niepubliczne Przedszkole Sióstr Służebniczek NMP NP im. Bł. Edmunda Bojanowskiego, a także oddziały przedszkolne w Szkole Podstawowej nr 2 im. 12 Pułku Piechoty w Spytkowicach oraz nr 3 im. Ojca Świętego Jana Pawła II.
- Wskaźnik *liczba dzieci przypadających na 1 placówkę wychowania przedszkolnego* w gminie w 2022 r. wynosił 100 i w porównaniu do średniej dla województwa (71) oraz dla Polski (80) kształtował się niekorzystnie, co oznacza mniejsze możliwości gminy do zagwarantowania opieki wszystkim dzieciom. Wartość wskaźnika *liczba dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3–5 lat* w gminie w 2022 r. wynosiła 675 i była niższa od średniej wojewódzkiej (929) i krajowej (927).
- Współczynnik skolaryzacji netto w Gminie Spytkowice w 2022 r. wynosił 86 i był niższy niż w województwie małopolskim (95) oraz Polsce (95) i w dwóch z czterech sąsiadujących gmin.
- Na terenie gminy zlokalizowane są trzy szkoły podstawowe.
- Według danych OKE w Krakowie, średni wynik z egzaminu ósmoklasisty w gminie 2024 r. z języka polskiego wyniósł 61,0% i był niższy od średniej dla powiatu

nowotarskiego (64,0%) i dla województwa (66,7%). Wyniki z matematyki dla gminy w 2024 r. były na poziomie 55,0% i były lepsze od średniej dla powiatu (50,0%) oraz gorsze od średniej dla województwa (58,8%). Wyniki egzaminu z języka angielskiego były w Gminie Spytkowice w 2024 r. (73,0%) lepsze od średniej dla powiatu (61,0%) oraz województwa (70,06%).

Kapitał społeczny:

- Wskaźnik *liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców* na terenie Gminy Spytkowice w 2022 roku wyniósł 19 i był niższy w stosunku do trzech gmin sąsiednich oraz w porównaniu do średniej dla województwa małopolskiego (42) i Polski (43).
- Na terenie gminny działa Koło Gospodyń Wiejskich, Związek Podhalan Oddział w Spytkowicach, Towarzystwo Cyklistów Orzeł, Stowarzyszenie Historii Spytkowic oraz Związek Emerytów i Rencistów.
- W Gminie Spytkowice funkcjonuje przyjęty *Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami realizującymi działalność pożytku publicznego na terenie Gminy Spytkowice w roku 2024*.
- Frekwencja w II turze wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. w Gminie Spytkowice wyniosła 76,03%. Był to najwyższy wynik w powiecie nowotarskim, a także wyższy niż w województwie małopolskim (70,38%) oraz Polsce (68,18%). Frekwencja w wyborach do sejmiku w 2023 r. w Gminie Spytkowice wyniosła 70,38% i była wyższa od wyniku powiatu nowotarskiego (66,06%), ale niższa od wyniku województwa małopolskiego (75,38%). Natomiast frekwencja w wyborach samorządowych w 2024 r. w Gminie Spytkowice wynosiła 59,47% i była wyższa od frekwencji w powiecie nowotarskim (49,15%) i w województwie małopolskim (52,59%).

Wnioski:

Stan ludności w Gminie Spytkowice prezentuje się zadowalająco, corocznie następuje wzrost ludności, a saldo migracji i przyrost naturalny pomimo spadku pozostają na poziomie dodatnim. Jednak według *Prognozy ludności gmin na lata 2023–2040* opracowanej przez GUS, tendencja ta zmieni się i od 2023 r. liczba ludności zacznie spadać, w 2040 r. osiągnie poziom 4 494 osoby. Będzie to spadek w stosunku do faktycznej liczby ludności z 2022 r. o 198 osób.

Biorąc jednak pod uwagę obecną sytuację ludnościową, a także chcąc zapobiec zmniejszaniu się liczby ludności na obszarze, gmina powinna podejmować działania podnoszące jakość życia mieszkańców, m.in. poprzez zapewnienie dostępu do wysokiej jakości opieki żłobkowej, przedszkolnej oraz szkolnej. Nie można również zapominać, iż pomimo korzystnych wskaźników obciążenia demograficznego społeczeństwo w gminie, podobnie jak w kraju, stopniowo się starzeje. W związku z powyższym szczególna uwaga powinna zostać skierowana na rozwój usług publicznych, w tym rozwój usług medycznych i opiekuńczych. Kolejnym wyzwaniem dla gminy będą działania na rzecz wzmocnienia więzi społecznych i zachęcenia mieszkańców do większej aktywności społecznej.

Rekomendacje dla kształtowania obszaru społecznego Gminy Spytkowice na najbliższe lata to:

- Rozwój infrastruktury przedszkolnej i żłobkowej.
- Rozwój infrastruktury edukacyjnej.
- Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu.
- Tworzenie atrakcyjnej oferty zagospodarowania czasu wolnego.
- Dopasowanie usług publicznych do zmieniającej się struktury i potrzeb społeczności lokalnej, w tym rozwój dziennej opieki senioralnej.
- Zwiększenie jakości i dostępności podstawowej opieki zdrowotnej.
- Tworzenie warunków zapewniających dobrą jakość życia społeczności lokalnej.
- Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej w zakresie integracji społecznej i dialogu międzypokoleniowego.
- Stworzenie oferty kompleksowych usług dla osób starszych, w tym niesamodzielnym, ukierunkowanych na wydłużenie czasu aktywności społecznej.
- Wspieranie i promocja inicjatyw.
- Rozwój wysokiej jakości szerokopasmowego Internetu, cyfryzacja usług publicznych, edukacja cyfrowa.

OBSZAR GOSPODARCZY

Gospodarka i rynek pracy:

- Na obszarze Gminy Spytkowice w 2022 r. zarejestrowanych podmiotów w rejestrze REGON było łącznie 912 w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Wartość wskaźnika była niższa od wartości dla dwóch sąsiednich gmin oraz niższa od średniej dla województwa (1 350) i Polski (1 323).
- Wskaźnik *podmioty na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym* w latach 2018–2022 wykazywał trend rosnący. Również wartość tego wskaźnika dla Gminy Spytkowice była wyższa od wskaźnika dla dwóch sąsiednich gmin, jednak niższa od średniej dla województwa i kraju.
- Wskaźnik *jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności* w roku 2022 dla Gminy Spytkowice osiągnął najwyższy poziom (111) spośród wszystkich porównywanych jednostek, w tym województwa (109) i kraju (102).
- Wskaźnik *udział % podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów będących w rejestrze REGON* na przestrzeni lat 2018–2020 ulegał systematycznemu zmniejszeniu, zaś w roku 2021 odnotowano niewielki wzrost wskaźnika (3,8%) w stosunku do roku poprzedniego, wzrost wskaźnika odnotowano również w roku 2022 (5,1%), jednak wciąż był niższy od wartości z 2018 r. (5,8%), co jest zjawiskiem pozytywnym. Jednak w 2022 roku osiągnął najwyższą wartość wśród porównywanych jednostek, w tym województwa (4,2%) i kraju (4,4%).
- Udział gospodarstw rolnych w powierzchni ogółem w Gminie Spytkowice stanowi 62%, w tym 50% stanowią grunty orne. Ponadto w gminie występują utrudnione warunki gospodarowania – gmina została zakwalifikowana jako ONW typu górskie, co

powoduje ograniczenia w użytkowaniu gruntów oraz wysokie koszty produkcji³. Na terenie gminy nie występują gleby I i II klasy bonitacyjnej, najmniej powierzchni zajmują gleby III klasy (a i b) – stanowią ok. 4% w ogólnej powierzchni użytków rolnych, zaś najwięcej zajmują gleby klasy IV (a i b) – 50% w ogólnej powierzchni użytków rolnych.

- O poziomie rozwoju gospodarczego gminy świadczą również wskaźniki obrazujące sytuację na rynku pracy, a więc wskaźniki dotyczące bezrobocia. Jednym z nich jest *udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym*, który na obszarze Gminy Spytkowice wynosił w 2022 roku 3,0% i był najwyższy w porównaniu do gmin sąsiednich oraz niższy od średniej dla województwa małopolskiego (3,1%) i Polski (3,7%).
- Wskaźnik rozwoju w MRL w wymiarze gospodarczym dla Gminy Spytkowice jest dodatni, co obrazuje korzystną sytuację pod względem rozwoju gospodarczego w gminie. Najgorsza sytuacja występowała w 2020 r., kiedy wartość wskaźnika osiągnęła poziom: 0,08 i spadła w stosunku do dwóch poprzednich lat (2018 – 0,11, 2019 – 0,12). Od roku 2021 wskaźnik ten zaczął znowu wzrastać i w 2022 wynosił 0,25. Z powyższego możemy stwierdzić, iż sytuacja gospodarcza gminy jest korzystna i ulega dalszej poprawie.

Finanse samorządowe:

- Według danych GUS dochody budżetu ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie w roku 2022 wynosiły 6 900 zł, co było wartością niższą niż średnia krajowa (7 455 zł) oraz wojewódzka (7 086 zł), ale wyższą od wszystkich gmin sąsiednich.
- Gmina Spytkowice posiada najwyższe dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca spośród porównywanych jednostek, które w 2022 roku wynosiły 2 232 zł, jednak były niższe w porównaniu do średniej województwa (3 540 zł) oraz kraju (3 854 zł).
- Wpływy z podatku od osób fizycznych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie z roku na rok ulegały zwiększaniu, w 2022 roku osiągnęły poziom 1 282 zł, co stanowiło wartość wyższą w porównaniu z gminami sąsiednimi, ale niższą w porównaniu do średniej dla województwa (1 440 zł) i kraju (1 515 zł).

Wnioski i rekomendacje:

Sytuacja gospodarcza gminy stopniowo ulega poprawie, wskaźniki dotyczące działalności gospodarczych zwiększają się i są na porównywalnym poziomie w stosunku do gmin sąsiednich oraz na nieznacznie niższym w stosunku do średnich dla województwa i kraju. Warunki do rozwoju rolnictwa są utrudnione ze względu na położenie gminy oraz na słabą jakość gleb. W związku z tym należy podejmować działania, które przyczynią się do dalszego rozwoju gospodarczego gminy poprzez zachęcanie mieszkańców do inwestowania na terenie gminy, a także wspierania istniejących biznesów.

³ Strona Internetowa Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy, onw.iung.pulawy.pl/mapa

Rekomendacje dla kształtowania obszaru gospodarczego Gminy Spytkowice na najbliższe lata to:

- Edukacja przedsiębiorczości na poziomie szkół podstawowych.
- Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców.
- Zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.
- Rozwój cyfryzacji, w tym dostępu do szybkiego Internetu umożliwiającego zdalną pracę i naukę.
- Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji mieszkańców.
- Budowanie partnerskiej współpracy trójsektorowej: samorząd, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe.
- Rozwój terenów inwestycyjnych.

OBSZAR PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWY

Środowisko naturalne i infrastruktura:

- Na obszarze Gminy Spytkowice zlokalizowany jest Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu oraz 3 pomniki przyrody⁴. Formy ochrony przyrody w Gminie Spytkowice stanowią 40,5% jej powierzchni. Przez teren Gminy Spytkowice przebiegają również korytarze ekologiczne Babia Góra – Gorce oraz Beskidy Średnie.
- Przez gminę przepływa rzeka Skawa oraz liczne małe potoki.
- W porównaniu do województwa małopolskiego (28,9%) i Polski (30,3%), obszar Gminy Spytkowice jest w większym stopniu zalesiony (33,2%), z czego większość (19,0%) stanowią grunty prywatne.
- Na obszarze gminy występują głównie gleby pseudobielicowe i gleby brunatne.
- W Gminie Spytkowice w 2022 r. stwierdzono przekroczenia średniej rocznej wartości poziomu docelowego wskaźnika BaP(PM10)⁵.
- Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w przeliczeniu na 1 mieszkańca ogółem w 2022 r. w Gminie Spytkowice (1 159 zł) były na wyższym poziomie niż średnia dla Polski (714 zł) i województwa (666 zł) oraz wyższe niż we wszystkich sąsiednich gminach.
- Ważnym aspektem ochrony środowiska jest również stan infrastruktury technicznej – wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej oraz jej dostępność dla mieszkańców. Udział korzystających z instalacji wodociągowej w Gminie Spytkowice w 2022 roku wynosił 82,8%, z kanalizacji 60,2%, zaś z instalacji gazowej 62,0% – w przypadku sieci wodociągowej były to wartości wyższe niż średnia dla województwa (82,4%), ale niższe od średniej dla kraju (92,5%), w przypadku sieci kanalizacyjnej były to niższe wartości niż średnie dla województwa (65,7%) oraz dla kraju (72,3%), zaś w przypadku sieci gazowej gmina osiągnęła wartość niższą niż średnia dla województwa (67,2%) oraz wyższą niż średnia dla kraju (55,9%).

⁴ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl

⁵ Roczna ocena jakości powietrza w województwie małopolskim, raport wojewódzki za rok 2022.

- Tam, gdzie nie istnieje sieć kanalizacyjna, funkcjonują bezodpływowe szamba lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Te drugie są tańsze w eksploatacji i przede wszystkim zdecydowanie bardziej przyjazne środowisku. Na terenie gminy występuje 310 zbiorników bezodpływowych oraz 17 przydomowych oczyszczalni.
- Biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, na terenie Gminy Spytkowice stwierdzono obszary szczególnego zagrożenia powodzią, występujące wzdłuż rzeki przepływającej przez gminę.
- Wskaźnik rozwoju w MRL w wymiarze środowiskowym jest dodatni, co obrazuje korzystną sytuację gminy.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne:

- Cała powierzchnia gminy pokryta jest Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego.
- Gmina Spytkowice posiada *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* przyjęte Uchwałą nr XVII/84/12 Rady Gminy Spytkowice z dnia 27 kwietnia 2012 r.

Sport, rekreacja, turystyka oraz kultura:

- Na terenie Gminy Spytkowice, według danych GUS, występuje jeden obiekt oferujący noclegi turystom, który dysponuje 72 miejscami noclegowymi w 31 pokojach⁶. Ponadto według danych zamieszczonych na stronie gminy mieszkańcy mogą również skorzystać z noclegów oferowanych przez siedem gospodarstw agroturystycznych.
- Atrakcją dla turystów jest m.in. stok narciarski wyposażony w cztery trasy zjazdowe o różnych długościach i stopniach trudności. Stok wyposażony jest w 4-osobową kolejkę krzesełkową o długości 720 m, a także w dwa wyciągi orczykowe o długości 80 m i 260 m.
- Na terenie Gminy Spytkowice znajdują się cztery obiekty zaliczone do zabytków nieruchomych wpisane do *Rejestru zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa*, w tym kościół parafialny, dzwonnica, ogrodzenie z 2 bramkami oraz karczma (obecnie sklepy).
- W Gminie Spytkowice funkcjonuje Gminne Centrum Kultury, w którego skład wchodzi Gminna Biblioteka Publiczna oraz Wioska Internetowa.
- Mieszkańcy gminy mają dostęp do infrastruktury sportowej w postaci boiska sportowego.

Wnioski i rekomendacje:

Gmina Spytkowice charakteryzuje się walorami przyrodniczymi, a znaczna część gminy objęta jest obszarem chronionym oraz atrakcyjnymi warunkami krajobrazowymi.

Infrastruktura techniczna jest dosyć dobrze rozwinięta, jednak wymaga dalszego rozwoju. Ponadto w gminie występuje zanieczyszczenie powietrza. W związku z tym należy podejmować działania ukierunkowane na dalszy rozwój infrastruktury technicznej przy jednoczesnym dbaniu o środowisko oraz o zachowanie ładu przestrzennego. Ponadto działania

⁶Dane GUS za 2022 r.

powinny zostać skierowane na zapewnienie mieszkańcom bezpiecznych miejsc do rekreacji i wypoczynku.

Racjonalne gospodarowanie przestrzenią, w tym elementami i zasobami przyrody w gminie, zapewnia ochronę interesów publicznych oraz ochronę środowiska naturalnego. Gmina Spytkowice jest w całości pokryta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Rekomendacje dla kształtowania obszaru przestrzenno-środowiskowego Gminy Spytkowice na najbliższe lata to:

- Planowanie nowych obszarów mieszkalnych i gospodarczych z uwzględnieniem zasad rozwoju zrównoważonego i ochroną ładu przestrzennego.
- Poprawa bezpieczeństwa i funkcjonalności dróg.
- Poprawa atrakcyjności osiedleńczej.
- Promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców oraz ekologicznego transportu.
- Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
- Bieżący monitoring oraz poprawa jakości powietrza.
- Budowa i rozbudowa systemów wodociągowo-kanalizacyjnych, a także sukcesywna sanitacja terenów o zabudowie rozproszonej, m.in. poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków.
- Tworzenie przestrzeni publicznych, będących miejscem koncentracji i aktywizacji społeczności lokalnych.
- Eliminacja barier urbanistycznych i architektonicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami, budowanie dostępności obszaru.
- Opracowanie Planu Ogólnego Zagospodarowania Przestrzennego.
- Ochrona środowiska naturalnego, w tym ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych polegająca na utrzymaniu dla przyszłych pokoleń posiadanych zasobów i odpowiednim ich gospodarowaniu.
- Wzrost estetyzacji otoczenia, w tym kształtowanie spójnej architektonicznie i gabarytowo zabudowy, przy uwzględnieniu potrzeby zachowania walorów krajobrazowych i kulturowych.

2.1. Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedno z najpopularniejszych i najskuteczniejszych narzędzi analitycznych, wykorzystywanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Jej nazwa pochodzi od akronimów angielskich słów *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse) i *Threats* (zagrożenia). Polega ona na zidentyfikowaniu wymienionych wyżej czterech grup czynników, dzięki czemu można je odpowiednio wykorzystać w procesie zaplanowanego rozwoju lub zniwelować skutki ich negatywnego wpływu. Dzięki tej metodzie można również pogrupować czynniki na pozytywne (mocne strony i szanse) oraz negatywne (słabe strony i zagrożenia). Często dzieli się je również na czynniki wewnętrzne (opisujące mocne i słabe strony danej jednostki) oraz czynniki zewnętrzne (czyli szanse i zagrożenia wynikające z jej mikro- i makrootoczenia). Czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) są zależne m.in. od władz lokalnych i lokalnej społeczności, natomiast czynniki zewnętrzne (szanse i zagrożenia), należące do otoczenia bliższego i dalszego, są niezależne od władz danej jednostki, a także jej mieszkańców.

SWOT jest metodą syntezy ustaleń diagnostycznych. Niewielkie różnice w analizie SWOT wskazanej w Diagnostyce i analizie SWOT w tabeli 2 wynikają z ewaluacji – upływu czasu, spotkań i rozmów jakie miały miejsce między przygotowaniem Diagnostyki a ostatecznej wersji Strategii. Analizy te nie są ze sobą sprzeczne – są spójne, jednak ta wskazana w Strategii określa najważniejsze elementy najbardziej wyróżniające gminę wśród innych gmin czy powszechnie zauważanych tendencji i problemów. Analiza SWOT została opracowana nie tylko na bazie danych statystycznych czy dostępnych opracowań, ale też dyskusji podczas spotkań z mieszkańcami i wyników badań ankietowych.

Tabela 1 Schemat analizy SWOT

S	<i>Strengths</i>	Silne strony, atuty, zalety	ZASOBY
W	<i>Weaknesses</i>	Słabe strony, słabości, wady	
O	<i>Opportunities</i>	Szanse, możliwości, okazje	OTOCZENIE
T	<i>Threats</i>	Zagrożenia, trudności	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 2 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
1. Rosnąca liczba ludności wynikająca z dodatniego przyrostu naturalnego i dodatniego salda migracji. 2. Korzystna struktura wieku, w tym wskaźniki obciążenia demograficznego korzystniejsze niż w województwie i kraju. 3. Korzystne warunki do zamieszkania – wskaźnik pozwoleń wydanych na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym na 10 tys. mieszkańców dużo wyższy niż średnia w Polsce i województwie. 4. Wysoki wskaźnik podmiotów nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności – wyższy od średniej dla kraju i dla województwa małopolskiego. 5. Wysoki udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych – najwyższy pośród porównywanych gmin oraz niewiele niższy od średniej dla kraju i województwa. 6. Dodatnie wskaźniki rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym. 7. Unikatowe walory przyrodniczo-krajobrazowe wynikające z charakterystycznego górskiego krajobrazu. 8. Warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej. 9. Niezdegradowane środowisko naturalne i występowanie form ochrony przyrody. 10. Prężnie działające Gminne Centrum Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna, a także aktywne stowarzyszenia.	1. Wysoki wskaźnik ilości gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców. 2. Niższy wskaźnik dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3–5 lat niż w województwie i kraju. 3. Niewystarczająca dostępność opieki żłobkowej. 4. Niska aktywność społeczna mieszkańców – niezadowalająca liczba organizacji społecznych na terenie gminy. 5. Niewystarczająca jakość i dostępność podstawowej opieki zdrowotnej. 6. Niewystarczająca jakość sieci wodno-kanalizacyjnej. 7. Niezadowalające dochody mieszkańców, jak również dochody własne gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca – niższe niż województwie i kraju. 8. Niezadowalający dostęp do atrakcyjnych miejsc pracy. 9. Brak cyfryzacji usług w administracji. 10. Brak kompleksowego długofalowego wsparcia osób starszych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
1. Wzrost świadomości ekologicznej i potrzeby wykorzystywania odnawialnych źródeł energii. 2. Cyfryzacja życia codziennego. 3. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej. 4. Wzrost mobilności społeczeństwa. 5. Moda na zdrowy styl życia. 6. Wzrost możliwości i popularności pracy zdalnej. 7. Wzrost średniej długości życia mieszkańców. 8. Rosnące zainteresowanie spędzaniem czasu wolnego i odpoczynkiem poza dużymi miastami. 9. Przynależność Gminy Spytkowice do Lokalnej Grupy Działania „Przyjazna Dolina Raby i Czarnej Orawy”. 10. Budowa drogi ekspresowej S7 w granicach gminy, poprawiającej komunikację zewnętrzną.	1. Konsekwencje społeczne i gospodarcze związane z pandemią COVID-19 i sytuacją geopolityczną. 2. Wzrost kosztów życia codziennego mieszkańców. 3. Wzrost kosztów utrzymania infrastruktury i usług publicznych. 4. Zmiany klimatu. 5. Wykluczenie cyfrowe. 6. Zanieczyszczanie środowiska poprzez niską emisję. 7. Emigracja mieszkańców Polski. 8. Ryzyko wystąpienia zjawiska powodzi – położenie na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. 9. Malejąca opłacalność produkcji rolnej. 10. Budowa drogi ekspresowej S7 w pobliżu istniejących zabudowań i ujęć wody.

Źródło: Opracowanie własne

Analizując wyżej zaprezentowane mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia Gminy Spytkowice, możemy wyłonić te, które w największym stopniu oddziałują bądź mogą oddziaływać na gminę. Słabe strony oraz zagrożenia powinny być pokonywane przez mocne strony oraz szanse rozwoju, które stoją przed gminą. Z przeprowadzonej analizy SWOT można wysunąć następujące wnioski:

Na obszarze gminy stale przybywa mieszkańców i jest to jej niewątpliwy atut. Dodatkowo jej położenie oraz walory przyrodnicze powodują, iż jest miejscem przyjaznym do życia. Sytuacja gospodarcza gminy oraz przedsiębiorczość mieszkańców są zadowalające. Ponadto część mieszkańców działa społecznie, jednak wciąż liczba działających stowarzyszeń jest za niska. Wyzwaniem, które stoi przed gminą jest wzmacnianie jej funkcji osiedleńczych poprzez uzupełnianie infrastruktury technicznej, a także dbanie o walory przyrodnicze i bezpieczną przestrzeń dla mieszkańców. Istotne jest również zapewnienie mieszkańcom usług społecznych na wysokim poziomie, dostosowanych do potrzeb mieszkańców w każdym wieku.

Niewątpliwie istotną barierą zauważoną również przez mieszkańców jest słaby dostęp do szerokopasmowego Internetu, co osłabia potencjał rozwojowy gminy, ponieważ generuje to problemy związane z zagrożeniem wykluczenia cyfrowego.

Istotną przeszkodą w rozwoju gminy są problemy środowiskowe wynikające z działalności człowieka (niska emisja, zanieczyszczanie środowiska). Zagrożenia powodowane zanieczyszczeniem środowiska powinny być niwelowane istniejącymi potencjałami i szansami (szeroka edukacja mieszkańców w zakresie ekologii, polityka krajowa i europejska ukierunkowana na poprawę jakości środowiska oraz jakości powietrza).

Budowa drogi S7, której przebieg (obecnie na etapie konsultacji) planowany jest przez obszar gminy, może stanowić zarówno potencjał rozwojowy, a także zagrożenie. Zagrożeniem wynikającym z przeprowadzenia planowanej drogi jest podzielenie gminy, obniżenie atrakcyjności osiedleńczej terenów położonych bezpośrednio przy niej oraz niekorzystny wpływ dużej ilości pojazdów na mieszkańców, a także na ujęcie wody.

Największymi szansami na rozwój gminy są: możliwość pozyskania środków z funduszy europejskich na lata 2021–2027 oraz środków krajowych i innych środków zewnętrznych na realizację inwestycji w sektorze gospodarczym, społecznym i środowiskowym, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w sektorze prywatnym oraz publicznym, cyfryzacja życia codziennego (możliwość pracy zdalnej, podnoszenia kwalifikacji, załatwiania spraw urzędowych zdalnie itp.), a także możliwość rozwoju terenów zabudowy mieszkaniowej. Rosnące zainteresowanie aktywnym spędzaniem czasu wolnego na świeżym powietrzu oraz prowadzenie zdrowego trybu życia wskazują na potrzebę inwestycji w zakresie infrastruktury rekreacyjnej. Szansą dla gminy jest fakt coraz dłuższego życia ludzi, moda na zdrowy styl życia i ogólnosiwiatowy rozwój idei „slow life”, a także „leczenie lasem”.

2.2. Wnioski

1. Wzmocnienie funkcji osiedleńczej:

Biorąc pod uwagę sytuację ludnościową gminy, którą obrazują korzystne wskaźniki obciążenia demograficznego, przyrostu naturalnego oraz saldo migracji należy podejmować działania, które zapewnią obecnym mieszkańcom warunki do życia na wysokim poziomie. Dodatkowo wzmocnienie funkcji osiedleńczej może skłonić potencjalnych nowych mieszkańców do osiedlania się na terenie gminy.

Rezultatem tych działań będzie:

- stworzenie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych dla obecnych mieszkańców;
- zwiększenie napływu nowych mieszkańców;
- zapewnienie ładu przestrzennego.

2. Modernizacja infrastruktury technicznej:

Jednym z elementów wpływających na jakość życia mieszkańców jest infrastruktura techniczna, w tym dostęp do sieci wodno-kanalizacyjnej oraz bezpieczne ciągi pieszo-komunikacyjne. Do infrastruktury technicznej zaliczmy również stały dostęp do Internetu szerokopasmowego, który umożliwia pracę i naukę zdalną. Dlatego działania w najbliższych latach należy skierować na poprawę jakości i rozwój infrastruktury technicznej.

Oczekiwanym rezultatem będzie:

- zapewnienie wszystkim gospodarstwom domowym możliwości podłączenia do wszystkich mediów;
- poprawa poziomu ochrony środowiska;
- zapewnienie dostępu do szybkiego Internetu wszystkim mieszkańcom;
- zwiększenie atrakcyjności mieszkaniowej gminy;
- zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom.

3. Ochrona środowiska:

Na terenie Gminy Spytkowice występują przekroczenia w zakresie zanieczyszczenia powietrza, na które największy wpływ ma emisja zanieczyszczeń z budynków mieszkalnych ogrzewanych kotłami na paliwo stałe. Dlatego należy podejmować działania prowadzące do sukcesywnej zmiany sposobu ogrzewania gospodarstw domowych z paliw stałych na odnawialne źródła energii. Ponadto należy również prowadzić inicjatywy ukierunkowane na podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Na terenie gminy zlokalizowane są formy ochrony przyrody, w związku z tym należy podejmować również działania mające na celu ochronę tych miejsc oraz ograniczające ich degradację na skutek ingerencji człowieka.

Rezultatem podjętych działań będzie:

- zmniejszenie emisji zanieczyszczeń;
- zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego mieszkańcom;
- poprawa poziomu ochrony środowiska.

4. Rozszerzenie usług publicznych:

Na terenie gminy funkcjonuje jeden żłobek prywatny. Mieszkańcy mają dostęp do opieki przedszkolnej, jednak wskaźniki dotyczące wychowania przedszkolnego wskazują, iż ilość dostępnych miejsc w placówkach jest niewystarczająca. W związku z tym należy podejmować działania zmierzające do utworzenia placówek świadczących opiekę dla dzieci do lat 3 oraz zwiększyć dostępną ilość miejsc w przedszkolach. Biorąc pod uwagę zmieniające się zapotrzebowanie dzieci i młodzieży na zajęcia edukacyjne, należy również podnosić jakość oferty kształcenia na poziomie podstawowym poprzez organizację dodatkowych zajęć, a także poprzez doposażenie placówek i rozwój infrastruktury edukacyjnej.

Do usług publicznych zalicza się również podstawowa opieka zdrowotna. W ankietach mieszkańcy wśród priorytetów rozwojowych wskazywali na zwiększenie dostępności i jakości podstawowej opieki zdrowotnej. Dlatego działania należy również skierować na poprawę jakości podstawowej opieki zdrowotnej.

W gminie działa Związek Emerytów i Rencistów, jednak nie ma klubu seniora, który świadczyłby dzienną opiekę. Dlatego należy podjąć działania zmierzające do wzmocnienia jakości oferty skierowanej do seniorów w celu zapewnienia im możliwości aktywnego spędzania czasu oraz wsparcia w codziennym życiu dla osób z niepełnosprawnościami.

Rezultatem tych działań będzie:

- zapewnienie każdemu dziecku dostępu do żłobka oraz przedszkola;
- zapewnienie dostępu do wysokiej jakości oferty edukacyjnej;
- zapewnienie mieszkańcom odpowiedniej opieki zdrowotnej;
- włączenie w życie społeczne seniorów poprzez rozwój dziennej opieki oraz osób z niepełnosprawnościami.

5. Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców:

W gminie działa Gminne Centrum Kultury, które odpowiada za organizację wydarzeń kulturalnych. Teren Spytkowic sprzyja aktywnemu wypoczynkowi i rekreacji, 40,5% gminy stanowią obszary prawnie chronione, a 33,2% grunty leśne. Wyzwaniem wskazanym przez mieszkańców na kolejne lata jest tworzenie warunków do uprawiania sportów i rekreacji oraz rozwój usług kulturalnych i rozrywkowych. Dlatego należy dążyć do rozbudowy infrastruktury rekreacyjnej oraz rozszerzenia oferty kulturalnej. Wpłynie to na zwiększenie możliwości spędzania czasu wolnego przez mieszkańców oraz osoby odwiedzające teren gminy.

Rezultatem tych działań będzie:

- zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej;
- zapewnienie mieszkańcom szerokiej oferty zajęć kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych;
- stworzenie bazy rekreacyjnej dla mieszkańców, sąsiednich gmin;
- integracja mieszkańców.

6. Wspieranie przedsiębiorczości i lokalnej gospodarki:

Stan lokalnej gospodarki jest zadowalający, jednak należy dalej wspierać jej rozwój i pobudzać przedsiębiorczość mieszkańców. W związku z powyższym w najbliższych latach należy podejmować inicjatywy polegające między innymi na wsparciu

mieszkańców w założeniu działalności, edukacyjne już od najmłodszych lat oraz wyrównujące szanse osób dorosłych.

Rezultatem tych działań będzie:

- wzrost dochodów mieszkańców;
- wzrost dochodów gminy;
- stworzenie nowych miejsc pracy.

7. Wzmocnienie aktywności społecznej:

Pomimo, iż frekwencja wyborcza w latach 2020–2024 była na dobrym poziomie, a na terenie gminy działają stowarzyszenia, to ich ilość (wskaźnik *liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców* w 2022 roku w Gminie Spytkowice był niższy od średniej dla województwa i kraju), podobnie jak aktywność społeczna mieszkańców jest niewystarczająca. W związku z tym w ramach realizacji Strategii należy podjąć działania zmierzające do wzmocnienia aktywności społecznej oraz jeszcze większego zaangażowania lokalnej społeczności w życie gminy, a także zwiększenie ich tożsamości lokalnej. Duży nacisk należy położyć na nawiązywanie partnerstw trójsektorowych oraz partycypacyjne zarządzanie gminą. Wskazane jest, aby zaplanować inicjatywy, które pomogą integrować mieszkańców.

Rezultatem tych działań będzie:

- większe zaangażowanie mieszkańców w życie gminy;
- włączenie mieszkańców do współdecydowania o rozwoju lokalnym;
- stworzenie warunków do podejmowania inicjatyw społecznych;
- integracja mieszkańców.

8. Wśród deficytów i barier hamujących rozwój gminy, wymienić można m.in.:

- niewystarczający poziom dochodów uzyskiwanych przez mieszkańców;
- niewystarczającą dostępność i jakość usług publicznych, w tym podstawowej opieki zdrowotnej;
- niedostateczną aktywność społeczną mieszkańców oraz brak inicjatyw oddolnych.

9. Potencjały gminy to przede wszystkim posiadane zasoby i usługi, które przynoszą lub mogą przynosić korzyści w postaci dochodów lub wartości dodanej dla mieszkańców i innych interesariuszy gminy, w tym lepszej jakości ich życia. Najważniejsze potencjały rozwojowe Gminy Spytkowice to:

- warunki umożliwiające rozwój funkcji osiedleńczej gminy, w tym ukierunkowanie polityki lokalnej na tworzenie funkcjonalnych, dostępnych i przyjaznych przestrzeni publicznych;
- zasoby związane z dziedzictwem kulturowym;
- warunki do rekreacji;
- położenie na obszarze atrakcyjnym pod względem rekreacyjnym;
- przynależność do Lokalnej Grupy Działania „Przyjazna Dolina Raby i Czarnej Orawy”, która obejmuje sześć gmin położonych na terenie powiatu nowotarskiego – wszystkie gminy łączą się ze sobą, stanowiąc spójny i powiązany terytorialnie obszar, który dzięki współpracy i podejmowaniu wspólnych inicjatyw na rzecz lokalnej społeczności daje warunki do rozwoju.

2.3. Drzewo problemów

Wykorzystując zgromadzone dane ilościowe i jakościowe na potrzeby opracowania Diagnozy, wskazano problem kluczowy dla rozwoju Gminy Spytkowice, a więc taki, który generuje najwięcej trudności, a jego skutki są najbardziej odczuwalne dla większości interesariuszy procesu rozwojowego. Dla problemu kluczowego przeprowadzono również analizę przyczynowo-skutkową (tabela 3).

Tabela 3 Drzewo problemów

Główne przyczyny	Problem kluczowy	Główne skutki
– Brak publicznego złobka na terenie gminy; – Niski poziom poczucia tożsamości lokalnej; – Niska aktywność społeczna mieszkańców; – Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego; – Niewystarczająca jakość i dostępność usług podstawowej opieki zdrowotnej; – Długość miejscowości utrudniająca zachowanie spójnej przestrzeni; – Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura komunalna; – Wysokie wykorzystanie nieekologicznych nośników ciepła w gospodarstwach domowych; – Słaba dostępność do szerokopasmowego Internetu; – Zróżnicowane możliwości i jakość kształcenia w szkołach podstawowych.	Niewystarczająco przystosowane usługi publiczne do zmieniających się potrzeb mieszkańców oraz braki w spójności przestrzennej	– Niewystarczający poziom dochodów mieszkańców oraz dochodów własnych gminy; – Małe zaangażowanie mieszkańców w rozwój gminy; – Migracja zarobkowa; – Niskie poczucie tożsamości lokalnej; – Wzrost liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Źródło: Opracowanie własne

2.4. Drzewo celów

Poniższa tabela stanowi transformację drzewa problemów. Przedstawia ona cel główny (wizja) *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030*, opisujący stan docelowy powstały w wyniku wdrożenia Strategii i będący efektem osiągnięcia celów strategicznych wskazujących generalny kierunek rozwoju.

Tabela 4 Drzewo celów

Główne środki	Cel główny	Główne efekty
– Zbudowanie wizerunku atrakcyjnego miejsca do życia; – Wzmacnianie poczucia przynależności do wspólnoty Spytkowice; – Zagospodarowanie przestrzeni publicznych; – Cyfryzacja usług publicznych; – Kreowanie i wspieranie oddolnych inicjatyw mieszkańców; – Zapewnienie każdemu dziecku miejsca w żłobku i przedszkolu; – Wspieranie rozwoju zainteresowań, pasji i talentów mieszkańców; – Dostosowanie usług publicznych do potrzeb mieszkańców; – Poprawa dostępności i jakości podstawowej opieki zdrowotnej; – Realizacja działań wspierających integrację mieszkańców; – Wzmocnienie tożsamości gminy poprzez ochronę i wykorzystanie dziedzictwa naturalnego i kulturowego; – Wspieranie partnerstw międzysektorowych i ponadlokalnych; – Włączanie mieszkańców do współdecydowania o rozwoju gminy; – Wspieranie działań proekologicznych mieszkańców; – Ograniczenie niskiej emisji; – Zapewnienie opieki nad osobami starszymi i tworzenie warunków do wydłużania ich aktywności; – Dążenie do samowystarczalności energetycznej; – Zwiększanie bezpieczeństwa układów komunikacyjnych z uwzględnieniem preferencji dla ruchu pieszego i rowerowego;	Spytkowice kompaktowym miejscem do życia dla aktywnych społecznie i gospodarczo mieszkańców	– Wzrost zaangażowania mieszkańców w rozwój gminy; – Wzrost integracji i tożsamości lokalnej; – Estetyczna i funkcjonalna przestrzeń publiczna; – Utrzymanie pozytywnych trendów demograficznych; – Wzrost poczucia zadowolenia z bycia mieszkańcem Spytkowic; – Zwiększona oferta i jakość usług publicznych, w tym społecznych i zdrowotnych; – Atrakcyjne warunki spędzania czasu wolnego i rozwoju mieszkańców; – Wysoka jakość życia mieszkańców; – Atrakcyjny lokalny rynek pracy; – Atrakcyjny wizerunek gminy.

– Wdrażanie działań skierowanych na rozwój sektora ekonomii społecznej; – Przeciwdziałanie zmianom klimatu i skutkom zagrożeń naturalnych.		
--	--	--

Źródło: Opracowanie własne

3. Część programowa

3.1. Wizja, misja, cele

Przedstawienie drzewa problemów (tabela 3) i celów (tabela 4) pozwoliło na określenie i zaproponowanie strategicznych kierunków działań dla Gminy Spytkowice. Określono Wizję 2030, misję i cele strategiczne, wokół których skoncentrowane zostały cele operacyjne, a następnie kierunki działań. Wyznaczone kierunki działań będą służyć realizacji celów strategicznych, do których osiągnięcia powinny dążyć zarówno władze gminy, jak i wszystkie zainteresowane jej rozwojem podmioty oraz mieszkańcy. Wykonanie zaplanowanych działań pozwoli na realizację misji gminy oraz jej trwały rozwój.

Budowa elementów *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030* opiera się na poniższym schemacie.

Źródło: Opracowanie własne

Wizja i misja to nie tylko określenie kierunków rozwoju, ale także wyraz aspiracji mieszkańców. Bez misji i wizji decyzje zarządcze bywają przypadkowe, zaś codzienna praca sprowadza się do mniej lub bardziej mechanicznego realizowania procedur. Wizja jest sformułowanym w sposób najbardziej zwięzły opisem stanu gminy w perspektywie najbliższych kilku lat (obraz gminy w 2030 roku). Wizję należy zatem rozumieć jako logicznie zredagowane streszczenie poglądów o przyszłości. Misja zaś jest w pewnym sensie wyrażeniem w sposób zrozumiały i zwięzły priorytetów (obszarów priorytetowych) oraz nadrzędnych celów strategicznych, czyli dalekosiężnych zamierzeń. Należy zapamiętać, iż misja w Strategii jest elementem, który wskazuje drogę rozwoju i motywuje do działania. Jednocześnie integruje różne aspekty rozwoju gminy wokół jednej wspólnej dla mieszkańców idei.

WIZJA

Spytkowice kompaktowym miejscem do życia dla aktywnych społecznie i gospodarczo mieszkańców

MISJA

Wzmacnianie lokalnej wspólnoty poprzez efektywne gospodarowanie zasobami oraz tworzenie konkurencyjnej oferty usług publicznych

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz na podstawie zebranych informacji, sformułowano wizję, misję, trzy cele strategiczne i dla każdego z nich po dwa cele operacyjne. Wyznaczone cele mają wymiar społeczny, gospodarczy oraz przestrzenno-środowiskowy. Cele opisują przejście od sytuacji zastanej, wyjściowej (zdiagnozowanej) do sytuacji pożądaney, a więc określają one stan docelowy powstały w wyniku wdrożenia strategii rozwoju. Jednocześnie cele realizują wizję rozwoju. Cele strategiczne mają charakter długofalowy, wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji i odpowiadają na pytanie „co chcemy osiągnąć?”. Cele operacyjne dotyczą średniego horyzontu czasowego, określają narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. Tym samym odpowiadają na pytanie: „jak to chcemy osiągnąć?”.

Do każdego z celów operacyjnych przypisano kierunki działań, które oznaczają kierunki koncentracji wspólnych wysiłków podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Odpowiadają na pytanie „co jest do zrobienia?”

Do kierunków działań przypisano działania, a następnie stworzono projekty strategiczne, które dzięki zintegrowanemu charakterowi i kompleksowemu podejściu stanowią wiązkę konkretnych projektów najistotniejszych dla rozwoju gminy i realizujących kierunki działań. Kierunki działań wraz z odpowiadającymi im działaniami i konkretnymi projektami służą realizacji założonych celów i są podstawą wdrażania strategii. Realizacja działań zapewni osiągnięcie celów niższego rzędu – celów operacyjnych, co z kolei powinno przyczynić się do osiągnięcia celów wyższego rzędu, czyli celów strategicznych. Kierunki działań planowane w ramach poszczególnych celów wzajemnie się przenikają i uzupełniają, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii.

3.2. Plan operacyjny rozwoju

Głównym zadaniem jakie stoi przed władzami samorządowymi jest ukształtowanie takiego wizerunku gminy, który będzie atrakcyjny dla nowych mieszkańców (osiedlanie, budownictwo), ale też mieszkańców rdzennych. Ważne więc jest zapewnienie bogatej oferty spędzania czasu wolnego oraz wzrostu aktywności społecznej wśród mieszkańców. Wpłynie to na większą integrację mieszkańców z miejscem zamieszkania i budowę społeczeństwa obywatelskiego. Wyznaczenie priorytetów pozwoli lokalnym władzom, a także innym instytucjom odpowiedzialnym za rozwój gminy, odpowiednio skoordynować zaplanowane do realizacji działania.

Wnioski wyciągnięte z etapu diagnostycznego stanowią bazę dla formułowania celów strategicznych. W Strategii wskazane zostały trzy cele strategiczne, a dla każdego z nich po dwa cele operacyjne, z kolei dla nich – po dwa kierunki działań (łącznie 12 kierunków działań), w ramach których zdefiniowane zostały kluczowe do realizacji działania. Działania są przedstawione w sposób ogólny. W drodze hierarchizacji wyodrębniono z działań najistotniejsze elementy i ułożono z nich konkretne projekty strategiczne. Realizacja przedstawionych w Strategii działań i projektów posłuży do zrealizowania zaplanowanych celów oraz osiągnięcia przyjętych wskaźników rozwoju Gminy Spytkowice. Plan operacyjny został wypracowany na spotkaniach warsztatowych (tabela 5).

Tabela 5 Plan operacyjny

Wizja	Spytkowice kompaktowym miejscem do życia dla aktywnych społecznie i gospodarczo mieszkańców											
Misja	Wzmacnianie lokalnej wspólnoty poprzez efektywne gospodarowanie zasobami oraz tworzenie konkurencyjnej oferty usług publicznych											
Cele strategiczne	1. Konkurencyjna gospodarka				2. Rozwój potencjału społecznego				3. Wysokiej jakości przestrzeń i środowisko			
Cele operacyjne	1.1. Wzmocnienie przedsiębiorczości		1.2. Wspieranie aktywności zawodowej		2.1. Silna wspólnota lokalna		2.2. Atrakcyjna oferta zagospodarowania czasu wolnego		3.1. Poprawa jakości środowiska		3.2. Zwiększenie funkcjonalności miejscowości	
Kierunki działań	1.1.1. Wykorzystanie lokalnych potencjałów rozwojowych	1.1.2. Wsparcie sektora MŚP	1.2.1. Cyfryzacja	1.2.2. Zwiększenie kompetencji mieszkańców	2.1.1. Włączenie społeczne	2.1.2. Wspieranie aktywności społecznej	2.2.1. Budowanie partnerstw i współpracy	2.2.2. Zwiększenie oferty kulturalno-rekreacyjnej	3.1.1. Ograniczanie niskiej emisji	3.1.2. Rozwój infrastruktury publicznej	3.2.1. Kształtowanie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych	3.2.2. Wzrost bezpieczeństwa publicznego

Źródło: Opracowanie własne

Opis działań w poszczególnych kierunkach działań

1.1.1 Wykorzystanie lokalnych potencjałów rozwojowych

- 1.1.1.1 Wzrost jakości usług świadczonych przez Urząd Gminy i jednostki organizacyjne
- 1.1.1.2 Aktywne działania na rzecz współpracy ponadlokalnej m.in. z sąsiednimi gminami oraz w ramach Lokalnej Grupy Działania
- 1.1.1.3 Tworzenie warunków wspierających zrównoważone inwestycje zewnętrzne
- 1.1.1.4 Działania przyczyniające się do zwiększenia terenów inwestycyjnych

1.1.2 Wsparcie sektora MŚP

- 1.1.2.1 Wspieranie postaw przedsiębiorczych oraz samozatrudnienia
- 1.1.2.2 Inicjowanie oraz prowadzenie kampanii informacyjnej o dostępnych źródłach wsparcia finansowego za pomocą programów pomocowych UE oraz za pośrednictwem środków krajowych
- 1.1.2.3 Budowanie postaw przedsiębiorczości od najmłodszych lat przy współpracy z sektorem MŚP
- 1.1.2.4 Kreowanie warunków rozwoju turystyki

1.2.1 Cyfryzacja

- 1.2.1.1 Rozwój e-usług publicznych
- 1.2.1.2 Podnoszenie kompetencji cyfrowych mieszkańców gminy
- 1.2.1.3 Rozwój szybkiego, szerokopasmowego Internetu
- 1.2.1.4 Realizacja programów edukacyjnych w zakresie cyberbezpieczeństwa

1.2.2 Zwiększenie kompetencji mieszkańców

- 1.2.2.1 Realizacja działań edukacyjnych promujących edukację przez całe życie
- 1.2.2.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy
- 1.2.2.3 Wdrożenie programu podnoszenia kompetencji zawodowych i kluczowych mieszkańców
- 1.2.2.4 Poprawa dostępności i jakości usług edukacyjnych

2.1.1 Włączenie społeczne

- 2.1.1.1 Zapewnienie wysokiej jakości systemu ochrony zdrowia
- 2.1.1.2 Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy poprzez ścisłą współpracę z różnymi instytucjami działającymi w sferze społecznej
- 2.1.1.3 Zapewnienie dostępności do wysokiej jakości opieki żłobkowej i przedszkolnej
- 2.1.1.4 Wspieranie podmiotów ekonomii społecznej oraz przedsiębiorstw społecznych
- 2.1.1.5 Poprawa dostępności i jakości usług dla seniorów i osób wymagających wsparcia

2.1.1.6 Działania na rzecz zwiększenia pomocy psychologicznej i psychiatrycznej, w tym edukacja mieszkańców w zakresie zdrowia psychicznego

2.1.2 Wsparcie aktywności społecznej

2.1.2.1 Budowanie systemu partycypacji społecznej

2.1.2.2 Utworzenie warunków do jak najdłuższej aktywności seniorów

2.1.2.3 Poprawa stanu zachowania i upowszechnianie lokalnego dziedzictwa kulturowego

2.1.2.4 Kreowanie i promowanie liderów lokalnych

2.2.1 Budowanie partnerstw i współpracy

2.2.1.1 Kreowanie pozytywnych relacji pomiędzy organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami i samorządem

2.2.1.2 Tworzenie warunków do rozwoju organizacji społecznych

2.2.1.3 Wsparcie podnoszenia kwalifikacji i umiejętności kadr organizacji społecznych

2.2.2 Zwiększenie oferty kulturalno-rekreacyjnej

2.2.2.1 Rozbudowa i modernizacja ogólnodostępnej infrastruktury kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej

2.2.2.2 Zwiększenie oferty wydarzeń kulturalnych oraz sportowo-rekreacyjnych

2.2.2.3 Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży

2.2.2.4 Rozwój tras i ścieżek rowerowych, biegowych i narciarskich

3.1.1 Ograniczanie niskiej emisji

3.1.1.1 Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców

3.1.1.2 Instalacje OZE oraz wymiana niskosprawnych kotłów na paliwa stałe w budynkach jednorodzinnych, w budynkach użyteczności publicznej oraz w przedsiębiorstwach

3.1.1.3 Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej

3.1.1.4 Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców

3.1.2 Rozwój infrastruktury publicznej

3.1.2.1 Modernizacja i rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz gazowej

3.1.2.2 Wsparcie gospodarki o obiegu zamkniętym

3.1.2.3 Zabezpieczenie przed skutkami nagłych zjawisk atmosferycznych

3.1.2.4 Tworzenie infrastruktury publicznej dostosowanej do zmian demograficznych

3.1.2.5 Tworzenie elementów błękitno-zielonej infrastruktury

3.1.2.6 Wsparcie rozwoju małej retencji i bioretencji

3.1.2.7 Wzmocnienie ochrony przeciwpożarowej

3.2.1 Kształtowanie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych

3.2.1.1 Wdrażanie polityki dostępności i likwidacja barier architektonicznych w przestrzeniach publicznych

3.2.1.2 Opracowanie Planu Ogólnego Zagospodarowania Przestrzennego

3.2.1.3 Zapobieganie rozpraszaniu się zabudowy

3.2.1.4 Przygotowanie terenów pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne

3.2.1.5 Utworzenie spójnej przestrzeni z funkcjonalnym centrum

3.2.2 Wzrost bezpieczeństwa publicznego

3.2.2.1 Poprawa bezpieczeństwa i zwiększenie funkcjonalności układów komunikacyjnych

3.2.2.2 Poprawa ciągłości i jakości tras pieszych i rowerowych

3.2.2.3 Wdrożenie systemów monitoringowych

Cel strategiczny 1. Konkurencyjna gospodarka

Dla gminy sfera gospodarcza i rynek pracy to bardzo ważne obszary tematyczne. Przeprowadzona diagnoza gminy wykazała, iż rozwój gospodarczy jest zadowalający, jednak w świetle zmieniających się trendów gospodarczych ważne jest wzmocnienie odporności lokalnej gospodarki na możliwe zmiany koniunkturalne czy technologiczne, a także rozwój nowych usług. Ważne więc będzie pobudzenie aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości mieszkańców, dalsze ograniczanie bezrobocia (organizowanie szkoleń, wsparcie w adaptacji do zmian na rynku pracy, promowanie podnoszenia kompetencji zawodowych), dywersyfikacja branż oraz wspieranie lokalnych przedsiębiorstw, które mają wpływ na stopień i dynamikę rozwoju gminy. Zapewnienie mieszkańcom w miejscu zamieszkania miejsc pracy pozwoli na zaspokojenie podstawowej potrzeby społecznej człowieka związanej z bezpieczeństwem finansowym, które z kolei stwarza warunki niezbędne do rozwoju społecznego i osobistego. Postawy przedsiębiorczości powinno się budować od najmłodszych lat, między innymi przez odpowiednio organizowane i dobierane zajęcia dodatkowe czy dedykowane programy wzmacniające umiejętności dzieci i młodzieży w tym zakresie lub konkursy zachęcające do poruszania się w tej dziedzinie. W ciągu ostatnich lat znacznie rozwinęły się technologie związane z branżą informatyczną. W wielu zawodach pracować można w firmach znajdujących się w znacznej odległości od miejsca zamieszkania, również nauka może odbywać się zdalnie. Dlatego należy tworzyć warunki do pracy i nauki zdalnej, m.in. poprzez umożliwienie dostępu do szerokopasmowego Internetu na obszarze całej gminy. Istotnym elementem w rozwoju gospodarczym gminy są również usługi, tak aby przedsiębiorcy mieszkańcy mogli załatwiać wszystkie sprawy przez Internet oraz w jednym miejscu. Przy tak szybkim rozwoju cyfrowym będą również podejmowane działania w zakresie podniesienia kompetencji cyfrowych mieszkańców oraz działania uświadamiające zagrożenia płynące z cyberprzestrzeni. W związku z powyższym w Strategii został wyróżniony cel strategiczny *Konkurencyjna gospodarka* realizowany poprzez dwa cele operacyjne 1.1. *Wzmocnienie przedsiębiorczości* oraz 1.2. *Wspieranie aktywności zawodowej* które są odpowiedzią na wyzwania gospodarcze jakie stoją przed gminą.

Cel strategiczny 2. Rozwój potencjału społecznego

Poza działaniami ukierunkowanymi na rozwój gospodarczy samorząd powinien również zapewnić mieszkańcom warunki do rozwoju społecznego, które są elementem składowym wysokiej jakości życia. Rozwój w obszarze społecznym będzie koncentrował się na podejmowaniu działań służących budowaniu inkluzywnego samorządu, otwartego na potrzeby wszystkich mieszkańców i zachęcających ich do podejmowania samodzielnych aktywności na rzecz rozwoju gminy. Ponadto przewidziano również działania ukierunkowane na zapewnienie mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości usług społecznych i publicznych, w tym zdrowotnych i edukacyjnych. Gmina będzie dążyła do podnoszenia standardów funkcjonowania placówek publicznych związanych z warunkami startu życiowego dzieci i młodzieży (żłobek, przedszkola, szkoły, profilaktyka zdrowotna) oraz opieki związanej z osobami starszymi. Na polepszenie jakości życia mieszkańców duży wpływ ma również ich czas wolny i możliwość zagospodarowania go na miejscu, bez konieczności wyjazdu poza miejsce zamieszkania. W ramach realizacji Strategii przewidziane są działania w zakresie kultury oraz sportu zarówno dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, które obejmują zarówno organizację wydarzeń dla lokalnej społeczności, jak i zwiększenie dostępności infrastruktury kulturalnej. Podejmowane działania przełożą się na wzmocnienie więzi społecznych między mieszkańcami i zbudowanie ich tożsamości lokalnej, a także do włączenia społecznego osób zagrożonych wykluczeniem. Realizacja celu strategicznego 2. *Rozwój potencjału społecznego* pozwoli na zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług wyższego rzędu.

Cel strategiczny 3. Wysokiej jakości przestrzeń i środowisko

Ostatnim obszarem, w którym zaplanowano działania do realizacji na kolejne lata jest obszar przestrzenno-środowiskowy. Samorząd będzie podejmował działania zmierzające do zwiększenia odporności gminy na zmiany klimatyczne, zmniejszenia presji wywieranej na środowisko, ograniczenia emisji szkodliwych gazów i substancji do otoczenia, a także organizowania przestrzeni publicznych z udziałem zieleni. Istotnym kierunkiem będzie również ochrona bioróżnorodności i dziedzictwa przyrodniczego, które stanowią duży walor budujący wizerunek i atrakcyjność gminy. Na jakość środowiska oraz życia mieszkańców ma również istotny wpływ infrastruktura komunalna. Dlatego należy dążyć do jej efektywnego rozwoju na terenie całej gminy. Istotne jest zarówno rozbudowywanie sieci wodno-ściekowej jak i modernizacja już istniejącej, tak aby każdy z mieszkańców miał zapewniony do niej dostęp. Spowoduje to poprawę ich życia poprzez zaspokojenie podstawowych potrzeb, takich jak dostęp do wody czy możliwość korzystania z kanalizacji lub innych sposobów odprowadzania ścieków. Istotna jest dbałość o dobry stan infrastruktury technicznej, zarówno sieciowej, jak i obiektów budowlanych. Negatywny wpływ na środowisko oraz przestrzeń, w której żyją mieszkańcy, mają też różnego rodzaju odpady, dlatego tak ważny jest rozwój i wspieranie gospodarki o obiegu zamkniętym. Ponadto zaplanowano działania, które wpłyną na zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez dostosowanie przestrzeni gminy do potrzeb pieszych, w tym rodzin z dziećmi, osób starszych i niepełnosprawnych, a także rowerzystów. Powyższe działania zostaną zrealizowane w ramach celu strategicznego 3. *Wysokiej jakości przestrzeń i środowisko.*

Zarówno cele strategiczne jak i operacyjne, a także wynikające z nich kierunki działań, są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy oraz planem na racjonalne wykorzystanie potencjału. Wszystkie wypracowane cele i działania są ze sobą ściśle powiązane i wpisują się w cele polityki rozwoju województwa małopolskiego.

3.2.1. Projekty strategiczne

Osiągnięcie celów będzie możliwe dzięki realizacji działań i konkretnych projektów. *Strategia Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030* złożona jest m.in. z działań (opis działań pod tabelą 5), które powinny być realizowane w założonym czasie. Nie są one uszczegółowione co do zakresu, kwot czy wskaźników. Istotne jest, aby samorząd, jak i ewentualni partnerzy oraz inne podmioty, realizowały projekty wpisujące się w te działania.

W ramach Strategii określono 5 zintegrowanych projektów strategicznych, a więc takich, które w pierwszej kolejności powinny być zrealizowane, gdyż są priorytetowe i ich efekty bezpośrednio przełożą się na założone cele. Projekty te mają charakter zintegrowany – dotyczą wielu sfer i różnych interesariuszy, zarówno w grupie realizatorów, jak i w grupie docelowej. Projekty przyczynią się do rozwiązania kluczowych problemów, zniwelują bariery rozwojowe i wzmocnią lokalny potencjał rozwoju.

Projekty strategiczne mają zarówno charakter inwestycyjny, jak i nieinwestycyjny. Odnoszą się do kwestii społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Mają charakter zintegrowany i przekrojowy, są komplementarne i jednocześnie odnoszą się do największych potrzeb oraz potencjałów rozwojowych gminy, a ich realizacja spowoduje osiągnięcie efektu synergii w oddziaływaniu na rozwój tego obszaru. Poniżej, w formie tabeli, przedstawione zostały projekty wraz z podaniem szacunkowego kosztu ich realizacji, planowanego okresu realizacji i potencjalnych źródeł finansowania.

Projekty strategiczne do realizacji w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030*:

1. Kompetentni i przedsiębiorczy mieszkańcy Gminy Spytkowice
2. Zwiększenie atrakcyjności i różnorodności spędzania czasu wolnego
3. Spytkowice funkcjonalnym i dostępnym miejscem integracji mieszkańców
4. Poprawa efektywności energetycznej i zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców oraz ograniczenie niskiej emisji
5. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług publicznych, komunalnych i społecznych

Tabela 6 Projekt strategiczny nr 1

Tytuł projektu strategicznego	<i>Kompetentni i przedsiębiorczy mieszkańcy Gminy Spytkowice</i>		
Lokalizacja	Gmina Spytkowice	Okres realizacji	2024–2030
Szacowana wartość	15 mln zł		
Środki własne gminy	3 mln zł		
Finansowanie zewnętrzne	12 mln zł		
Najbardziej prawdopodobne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 11		
Cel i zakres rzeczowy projektu (koncepcja)	Działania podejmowane w ramach projektu przyczynią się do podniesienia kwalifikacji i zwiększenia zakresu kompetencji mieszkańców, zarówno tych biernych, jak i aktywnych zawodowo – osób, które z własnej inicjatywy zgłoszą potrzebę i chęć kształcenia. Zorganizowane będą kursy zawodowe i szkolenia, w zależności od zapotrzebowania lokalnego rynku pracy i uczestników biorących udział w projekcie. Podejmowane będą wszelkie działania, które wpłyną na zwiększenie kwalifikacji i/lub kompetencji mieszkańców gminy. Projekt ma na celu także wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz dobrze dostosowanego środowiska pracy. Kluczowe jest stworzenie zachęt do zatrudniania, tworzenie miejsc pracy wysokiej jakości. Projekt przyczyni się do budowania postawy przedsiębiorczości od najmłodszych lat, między innymi przez odpowiednio organizowane i dobierane zajęcia dodatkowe czy dedykowane programy wzmacniające umiejętności dzieci i młodzieży w tym zakresie lub konkursy zachęcające do poruszania się w tej dziedzinie. Równie ważne będzie zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie. Zakres rzeczowy projektu obejmuje: 1. Rozwój infrastruktury edukacyjnej – ośrodków wychowania przedszkolnego i szkół podstawowych, w tym zwiększenie ich dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami; 2. Promocję postaw przedsiębiorczych i pomoc doradczą dla osób zainteresowanych założeniem działalności gospodarczej; 3. Budowanie potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego; 4. Umożliwienie opieki nad dziećmi do lat 3 i w wieku przedszkolnym rodzicom chcącym rozpocząć aktywność zawodową lub wrócić na rynek pracy; 5. Podniesienie jakości kształcenia ogólnego, m.in. poprzez rozwój u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności przekrojowych, w tym sprzyjających innowacyjności/proinnowacyjnym, z uwzględnieniem specjalnych potrzeb, deficytów i uzdolnień uczniów oraz poprzez wsparcie kadry szkół;		

	6. Kształcenie osób dorosłych w zakresie kompetencji przekrojowych, jak i kwalifikacji o charakterze zawodowym. Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów. Może być on realizowany w partnerstwie i/lub osobno przez różne podmioty.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Spytkowice, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, rolnicy
Potrzeba realizacji projektu	Realizacja projektu wynika z: • potrzeby zwiększenia atrakcyjności gminy pod względem zatrudnienia; • potrzeby pobudzenia przedsiębiorczości wśród mieszkańców; • potrzeby zmniejszenia liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym; • potrzeb zgłoszonych przez mieszkańców podczas badań ankietowych przeprowadzonych w dniach 1–16.02.2024 r. oraz 15–29.03.2024 r.
Cele operacyjne, kierunki działań, które realizuje projekt	Cele operacyjne: 1.1. <i>Wzmacnianie przedsiębiorczości;</i> 1.2. <i>Wspieranie aktywności zawodowej;</i> 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna;</i> 2.2. <i>Atrakcyjna oferta zagospodarowania czasu wolnego.</i> Kierunki działań: 1.1.2. <i>Wsparcie sektora MŚP;</i> 1.2.2. <i>Zwiększenie kompetencji mieszkańców;</i> 2.1.1. <i>Włączenie społeczne;</i> 2.1.2. <i>Wspieranie aktywności społecznej;</i> 2.2.1. <i>Budowanie partnerstw i współpracy.</i>
Komplementarność z innymi projektami	Projekt wykazuje szczególną komplementarność z projektami strategicznymi: nr 2. <i>Zwiększenie atrakcyjności i różnorodności spędzania czasu wolnego</i>, nr 3. <i>Spytkowice funkcjonalnym i dostępnym miejscem integracji mieszkańców</i>, nr 4. <i>Poprawa efektywności energetycznej i zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców oraz ograniczenie niskiej emisji</i>, a także nr 5. <i>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług publicznych, komunalnych i społecznych</i>. Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach działań: 1.1.2.4. <i>Kreowanie warunków rozwoju turystyki;</i> 1.2.2.2. <i>Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy;</i> 2.1.2.1. <i>Budowanie systemu partycypacji społecznej.</i> Projekt będzie komplementarny również z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.: • <i>Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty;</i> • <i>Program aktywizacji społecznej i zawodowej w gminie Spytkowice.</i>
Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: • utworzenie nowych miejsc pracy; • wzrost przedsiębiorczości mieszkańców; • zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy; • wzrost poziomu życia mieszkańców; • wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców. <i>Wskaźniki produktu:</i> 1. Liczba podjętych działań w celu zwiększenia dostępności opieki żłobkowej i przedszkolnej [szt./rok] – 10. <i>Wskaźniki rezultatu:</i>

1. Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach związanych z rozwojem kompetencji [os./rok] – 150.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 7 Projekt strategiczny nr 2

Tytuł projektu strategicznego	<i>Zwiększenie atrakcyjności i różnorodności spędzania czasu wolnego</i>		
Lokalizacja	Gmina Spytkowice	Okres realizacji	2024–2030
Szacowana wartość	15 mln zł		
Środki własne gminy	3 mln zł		
Finansowanie zewnętrzne	12 mln zł		
Najbardziej prawdopodobne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 11		
Cel i zakres rzeczowy projektu (koncepcja)	Projekt ma na celu wprowadzenie atrakcyjnej i szerokiej oferty spędzania czasu wolnego przez mieszkańców gminy bez konieczności wyjeżdżania do okolicznych miejscowości. Ważne jest, aby powstała nowa i rozwijała się już istniejąca infrastruktura, która będzie ogólnodostępna zarówno dla mieszkańców jak i odwiedzających. Projekt obejmuje przedsięwzięcia związane między innymi z: • budową systemu ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w tym m.in. północnej trasy biegnącej dawnym Szlakiem Solnym łączącej Kotlinę Orawsko-Nowotarską z planowanym do rozbudowy szlakiem VeloSkawa; • ochroną terenów cennych przyrodniczo poprzez budowę ścieżek biegowo-narciarskich; • rozszerzeniem oferty zajęć kulturalnych i sportowych dla mieszkańców gminy; • budową i modernizacją obiektów sportowych; • utworzeniem miejsc wypoczynku poprzez rozbudowę małej architektury; • budową i modernizacją placów zabaw; • utworzeniem ogólnodostępnych terenów o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym na terenie gminy; • organizacją zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży; • rozwojem pasji i talentów mieszkańców oraz popularyzacją muzyki, tańców ludowych i dziedzictwa kulinarnego poprzez organizację wydarzeń kulturalno-rozrywkowych. Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów. Może być on realizowany w partnerstwie i/lub osobno przez różne podmioty.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Spytkowice, organizacje pozarządowe, instytucje kultury		

Potrzeba realizacji projektu	Realizacja projektu wynika z: • potrzeby wykorzystania potencjału rekreacyjnego gminy; • potrzeby poprawy jakości i dostępności infrastruktury i usług związanych z czasem wolnym; • potrzeby wykorzystania potencjału instytucji kultury; • potrzeby promocji kultury; • potrzeby zagospodarowania czasu wolnego w sposób dostosowany do potrzeb mieszkańców; • potrzeby poprawy zdrowia mieszkańców poprzez oddanie do użytku nowych obiektów, zmianę stylu życia, z naciskiem na ruch i aktywny wypoczynek; • potrzeb zgłoszonych przez mieszkańców podczas badań ankietowych przeprowadzonych w dniach 1–16.02.2024 r. oraz 15–29.03.2024 r.
Cele operacyjne, kierunki działań, które realizuje projekt	Cele operacyjne: 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna;</i> 2.2. <i>Atrakcyjna oferta zagospodarowania czasu wolnego.</i> 3.1. <i>Poprawa jakości środowiska;</i> 3.2. <i>Zwiększenie funkcjonalności miejscowości.</i> Kierunki działań: 2.1.1. <i>Włączenie społeczne;</i> 2.1.2. <i>Wspieranie aktywności społecznej;</i> 2.2.2. <i>Zwiększenie oferty kulturalno-rekreacyjnej;</i> 3.1.2. <i>Rozwój infrastruktury publicznej;</i> 3.2.1. <i>Kształtowanie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych.</i>
Komplementarność z innymi projektami	Projekt wykazuje szczególną komplementarność z projektami strategicznymi: nr 1. <i>Kompetentni i przedsiębiorczy mieszkańcy Gminy Spytkowice</i>, nr 3. <i>Spytkowice funkcjonalnym i dostępnym miejscem integracji mieszkańców</i>, nr 4. <i>Poprawa efektywności energetycznej i zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców oraz ograniczenie niskiej emisji</i>, a także nr 5. <i>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług publicznych, komunalnych i społecznych.</i> Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach działań: 3.1.1.1. <i>Podnoszenie świadomości ekologicznej;</i> 3.2.1.4. <i>Przygotowanie terenów pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne;</i> Projekt będzie komplementarny również z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.: • <i>Lepsi od miasta – i basta!</i>
Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: • rozwój oraz poprawa dostępności do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz kulturowej; • zwiększenie jakości i rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego; • wzrost popytu na korzystanie z oferty instytucji kultury; • zwiększenie integracji i spójności społecznej; • wzrost atrakcyjności gminy; • stworzenie nowych atrakcji; • propagowanie zdrowego i aktywnego trybu życia; • zwiększenie atrakcyjności rekreacyjnej obszaru. <i>Wskaźniki produktu:</i> 1. Długość powstałych ścieżek rowerowych i biegowo-rowerowych [km] – 6,0. <i>Wskaźniki rezultatu:</i> 1. Liczba osób korzystających z nowo powstałych lub zmodernizowanych miejsc rekreacji [os./rok] – 25 000.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 8 Projekt strategiczny nr 3

Tytuł projektu strategicznego	<i>Spytkowice funkcjonalnym i dostępnym miejscem integracji mieszkańców</i>		
Lokalizacja	Gmina Spytkowice	Okres realizacji	2024–2030
Szacowana wartość	30 mln zł		
Środki własne gminy	4,5 mln zł		
Finansowanie zewnętrzne	25,5 mln zł		
Najbardziej prawdopodobne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 11		
Cel i zakres rzeczowy projektu (konceptcja)	Celem projektu jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy poprzez zagospodarowanie przestrzeni oraz wykreowanie funkcjonalnego centrum miejscowości. Realizacja projektu wprowadzi nowe funkcje społeczne, kulturowe i przestrzenno-funkcjonalne tego obszaru. Spytkowice wykorzystując swój potencjał zyskają uporządkowaną i bezpieczną przestrzeń publiczną, będącą miejscem integracji wszystkich mieszkańców, bez względu na wiek. Zakres rzeczowy projektu: • Powstanie estetycznej, funkcjonalnej i ogólnodostępnej infrastruktury publicznej; • Budowa Centrum Administracyjno-Kulturalnego obejmującego Centrum Kultury, Ośrodek Pomocy Społecznej i Urząd Gminy; • Budowa otwartego amfiteatru wraz z widownią; • Budowa parkingu i targowiska stanowiącego miejsce spotkań mieszkańców; • Wykreowanie centrum miejscowości Spytkowice; • Tworzenie terenów zieleni urządzonej z elementami błękitnej infrastruktury; • Organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych. Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów. Może być on realizowany w partnerstwie i/lub osobno przez różne podmioty.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Spytkowice, organizacje pozarządowe, instytucje kultury		
Potrzeba realizacji projektu	Realizacja projektu wynika z: • potrzeby zwiększenia atrakcyjności gminy do osiedlania się nowych osób; • potrzeby poprawy stanu istniejących obiektów; • potrzeby zwiększenia estetyki i funkcjonalności zagospodarowania przestrzeni; • potrzeby wzmocnienia funkcji centrotwórczej Spytkowic; • potrzeby stworzenia bezpiecznych i atrakcyjnych przestrzeni publicznych, które będą dostępne dla dzieci, młodzieży, osób starszych i z niepełnosprawnościami; • potrzeby wypromowania przestrzeni publicznych na terenie Spytkowic, stan tej przestrzeni świadczy o standardzie i atrakcyjności przestrzennej całej gminy;		

	• potrzeb zgłoszonych przez mieszkańców podczas badań ankietowych przeprowadzonych w dniach 1–16.02.2024 r. oraz 15–29.03.2024 r.
Cele operacyjne, kierunki działań, które realizuje projekt	Cele operacyjne: 1.1. <i>Wzmocnienie przedsiębiorczości;</i> 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna;</i> 2.2. <i>Atrakcyjna oferta zagospodarowania czasu wolnego;</i> 3.1. <i>Poprawa jakości środowiska;</i> 3.2. <i>Zwiększenie funkcjonalności miejscowości.</i> Kierunki działań: 1.1.1. <i>Wykorzystanie lokalnych potencjałów rozwojowych;</i> 2.1.2. <i>Wspieranie aktywności społecznej;</i> 2.2.2. <i>Zwiększenie oferty kulturalno-rekreacyjnej;</i> 3.1.2. <i>Rozwój infrastruktury publicznej;</i> 3.2.1. <i>Kształtowanie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych.</i>
Komplementarność z innymi projektami	Projekt wykazuje szczególną komplementarność z projektami strategicznymi: nr 1. <i>Kompetentni i przedsiębiorczy mieszkańcy Gminy Spytkowice</i>, nr 2. <i>Zwiększenie atrakcyjności i różnorodności spędzania czasu wolnego</i>, nr 4. <i>Poprawa efektywności energetycznej i zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców oraz ograniczenie niskiej emisji</i>, a także nr 5. <i>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług publicznych, komunalnych i społecznych.</i> Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach działań: 1.1.2.4. <i>Kreowanie warunków rozwoju turystyki;</i> 1.2.2.2. <i>Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy;</i> 2.1.2.1. <i>Budowanie systemu partycypacji społecznej.</i> Projekt będzie komplementarny również z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.: • <i>Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty.</i>
Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: • rozwój oraz poprawa dostępności do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz kulturowej; • stworzenie bezpiecznej, estetycznej przestrzeni publicznej służącej mieszkańcom; • zwiększenie jakości i rozszerzenie oferty spędzania czasu wolnego; • wzrost popytu na korzystanie z oferty instytucji kultury; • zwiększenie integracji i spójności społecznej; • wzrost atrakcyjności gminy; • stworzenie nowych atrakcji rekreacyjnych; • propagowanie zdrowego i aktywnego trybu życia; • zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej obszaru. <i>Wskaźniki produktu:</i> 1. Liczba zorganizowanych wydarzeń sportowych i kulturalnych [szt./rok] – 10. <i>Wskaźniki rezultatu:</i> 1. Liczba osób biorących udział w zorganizowanych wydarzeniach kulturalnych [os./rok] – 25 000.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 9 Projekt strategiczny nr 4

Tytuł projektu strategicznego	<i>Poprawa efektywności energetycznej i zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców oraz ograniczenie niskiej emisji</i>		
Lokalizacja	Gmina Spytkowice	Okres realizacji	2024–2030
Szacowana wartość	50 mln zł		
Środki własne gminy	10 mln zł		
Finansowanie zewnętrzne	40 mln zł		
Najbardziej prawdopodobne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 11		
Cel i zakres rzeczowy projektu (konceptcja)	Celem projektu jest ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, zwalczanie smogu i niskiej emisji, a także podniesienie świadomości i wiedzy mieszkańców w zakresie działań na rzecz niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym efektywności energetycznej i wykorzystania OZE. Ponadto projekt zakłada likwidację źródeł niskiej emisji w budynkach mieszkalnych, przedsiębiorstwach oraz budynkach użyteczności publicznej i ich zastąpienie rozwiązaniami proekologicznymi, takimi jak m.in. pompa ciepła, podłączenie do sieci gazowej, budowa instalacji OZE itp. Realizacja zadań przyczyni się do rozwoju energetyki rozproszonej oraz poprawy bezpieczeństwa energetycznego. Projekt polega na: • termomodernizacji budynków na terenie gminy; • wymianie źródeł ciepła i poprawie efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, przedsiębiorstwach oraz budynkach użyteczności publicznej; • rozbudowie istniejących instalacji do produkcji energii i ciepła z OZE o magazyny energii na potrzeby istniejącego źródła oraz budowie nowych instalacji do produkcji energii elektrycznej i ciepła wraz z przyłączami i możliwością budowy magazynów energii na potrzeby danego źródła; • montażu OZE; • budowie farm fotowoltaicznych; • budowa magazynów energii; • wymianie oświetlenia ulicznego na LED wraz z systemem zarządzania; • działaniach edukacyjnych zwiększających świadomość mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa energetycznego, OZE i ekologii. Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów. Może być on realizowany w partnerstwie i/lub osobno przez różne podmioty.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Spytkowice, przedsiębiorcy, mieszkańcy		
Potrzeba realizacji projektu	Realizacja projektu wynika z: • potrzeby inwestycji w zakresie efektywności energetycznej; • potrzeby stosowania efektywnych energetycznie technologii;		

	• potrzeby kompleksowej modernizacji energetycznej budynków przedsiębiorstw; • potrzeby ograniczania zanieczyszczeń powietrza; • potrzeb zgłoszonych przez mieszkańców podczas badań ankietowych przeprowadzonych w dniach 1–16.02.2024 r. oraz 15–29.03.2024 r.
Cele operacyjne, kierunki działań, które realizuje projekt	Cele operacyjne: 3.1. <i>Poprawa jakości środowiska;</i> 3.2. <i>Zwiększenie funkcjonalności miejscowości.</i> Kierunki działań: 3.1.1. <i>Ograniczenie niskiej emisji;</i> 3.1.2. <i>Rozwój infrastruktury publicznej;</i> 3.2.1. <i>Kształtowanie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych.</i>
Komplementarność z innymi projektami	Projekt wykazuje szczególną komplementarność z projektami strategicznymi: nr 1. <i>Kompetentni i przedsiębiorczy mieszkańcy Gminy Spytkowice</i>, nr 2. <i>Zwiększenie atrakcyjności i różnorodności spędzania czasu wolnego</i>, nr 3. <i>Spytkowice funkcjonalnym i dostępnym miejscem integracji mieszkańców</i>, a także nr 5. <i>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług publicznych, komunalnych i społecznych</i>. Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach działań: 3.1.2.2. <i>Wspieranie gospodarki o obiegu zamkniętym;</i> 3.1.2.5. <i>Tworzenie elementów błękitno-zielonej infrastruktury.</i> Projekt będzie komplementarny również z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.: • <i>Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Spytkowicach.</i>
Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: • poprawa jakości powietrza; • zmniejszenie zużycia energii w budynkach; • spadek liczby gospodarstw domowych wykorzystujących węgiel kamienny do ogrzewania; • zbliżenie gminy do standardu gospodarki zeroemisyjnej; • zwiększenie efektywności energetycznej obiektów sektora publicznego poprzez kompleksową termomodernizację z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii; • zmniejszenie degradacji lokalnego środowiska w wyniku zmniejszenia udziału emisji zanieczyszczeń (w tym CO₂) do powietrza; • zmniejszenie potrzeb modernizacyjnych w przyszłości oraz zmniejszenie kosztów związanych z wytwarzaniem energii; • upowszechnienie wykorzystania OZE; • większa powierzchnia użytkowa, lepsza funkcjonalność i bezpieczeństwo korzystania z budynków użyteczności publicznej; • podniesienie świadomości ekologicznej. <i>Wskaźniki produktu:</i> 1. Budynki o udoskonalonej charakterystyce energetycznej [szt./rok] – 4. <i>Wskaźniki rezultatu:</i> 1. Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych [tony równoważnika CO₂] – 1 900.

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 10 Projekt strategiczny nr 5

Tytuł projektu strategicznego	<i>Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój usług publicznych, komunalnych i społecznych</i>		
Lokalizacja	Gmina Spytkowice	Okres realizacji	2024–2030
Szacowana wartość	30 mln zł		
Środki własne gminy	4,5 mln zł		
Finansowanie zewnętrzne	25,5 mln zł		
Najbardziej prawdopodobne źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027		
Dodatkowe i/lub alternatywne źródło finansowania	Zgodnie z tabelą nr 11		
Cel i zakres rzeczowy projektu (koncepcja)	Projekt zakłada zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy gminy poprzez poprawę stanu infrastruktury komunalnej, a także rozwój usług publicznych, w tym społecznych. W celu wzmocnienia atrakcyjności gminy jako miejsca do życia dla mieszkańców oraz do odwiedzania przez gości z zewnątrz, konieczne jest zapewnienie wysokiej jakości oferty spędzania czasu wolnego, w tym rozwój kultury i rekreacji. Podjęte działania przyczynią się do wzmocnienia funkcji osiedleńczych gminy. Zakres rzeczowy projektu obejmuje: 1. Rozwój infrastruktury komunalnej i poprawę stanu środowiska: • budowa oraz modernizacja odcinków dróg gminnych, w tym dróg wyposażonych w ciągi piesze i rowerowe, oświetlenie, elementy małej architektury; • budowa i modernizacja sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej, w tym przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy; • kampania społeczna na rzecz bioretencji; • program retencji i zabezpieczenia zasobów wody pitnej na terenie gminy; • kompleksowe odwodnienie istniejących dróg i miejsc zalewowych, budowa kanalizacji deszczowej; • działania edukacyjne zwiększające świadomość mieszkańców w zakresie ekologii; • rozwój infrastruktury przeciwpożarowej, w tym doposażenie jednostek OSP w zakresie rozwoju lokalnego systemu ratownictwa oraz podnoszenie kompetencji członków OSP. 2. Rozwój usług publicznych: • zwiększenie dostępności do szybkiego Internetu; • cyfryzacja usług publicznych – zapewnienie wysokiej jakości bezpiecznego dostępu do Internetu, e-usług i otwartych danych, a także podnoszenie kompetencji cyfrowych mieszkańców; • przygotowanie terenów pod budownictwo jedno i wielorodzinne; • rozwój usług podstawowej opieki zdrowotnej; • wdrażanie programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców gminy. 3. Rozwój usług społecznych:		

	• likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej; • rozszerzenie dziennej opieki senioralnej poprzez utworzenie miejsc integracji i przygotowanie oferty spędzania czasu wolnego dla seniorów; • podejmowanie działań wdrażających rozwiązania poprawiające sytuację rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej, w tym dla ofiar przemocy. Projekt zostanie zrealizowany w całości lub w podziale na etapy, w zależności od możliwości finansowych i możliwych źródeł finansowania, które mogą być różne dla poszczególnych etapów. Może być on realizowany w partnerstwie i/lub osobno przez różne podmioty.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Spytkowice
Potrzeba realizacji projektu	Realizacja projektu wynika z: • zwiększenia atrakcyjności gminy do osiedlania się nowych osób; • poprawy stanu istniejących obiektów; • zwiększenia estetyki i funkcjonalności zagospodarowania przestrzeni; • wzrostu dostępu do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej; • zwiększenia możliwości uzyskania informacji i załatwiania administracyjnych spraw nie tylko osobiście, ale też on-line; • potrzeb zgłoszonych przez mieszkańców podczas badań ankietowych przeprowadzonych w dniach 1–16.02.2024 r. oraz 15–29.03.2024 r.
Cele operacyjne, kierunki działań, które realizuje projekt	Cele operacyjne: 2.1. <i>Silna wspólnota lokalna;</i> 2.2. <i>Atrakcyjna oferta zagospodarowania czasu wolnego;</i> 3.1. <i>Poprawa jakości środowiska;</i> 3.2. <i>Zwiększenie funkcjonalności miejscowości.</i> Kierunki działań: 2.1.1. <i>Włączenie społeczne;</i> 2.1.2. <i>Wspieranie aktywności społecznej;</i> 3.1.2. <i>Rozwój infrastruktury publicznej;</i> 3.2.2. <i>Wzrost bezpieczeństwa publicznego.</i>
Komplementarność z innymi projektami	Projekt wykazuje szczególną komplementarność z projektami strategicznymi: nr 1. <i>Kompetentni i przedsiębiorczy mieszkańcy Gminy Spytkowice</i>, nr 2. <i>Zwiększenie atrakcyjności i różnorodności spędzania czasu wolnego</i>, nr 3. <i>Spytkowice funkcjonalnym i dostępnym miejscem integracji mieszkańców</i>, a także nr 4. <i>Poprawa efektywności energetycznej i zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców oraz ograniczenie niskiej emisji</i>. Projekt będzie komplementarny także z innymi projektami, które nie zostały wskazane jako projekty strategiczne, ale będą realizowane w ramach działań: 3.1.2.2. <i>Wspieranie gospodarki o obiegu zamkniętym;</i> 3.1.2.5. <i>Tworzenie elementów błękitno-zielonej infrastruktury.</i> Projekt będzie komplementarny również z projektami już zrealizowanymi bądź będącymi w trakcie realizacji, m.in.: • <i>Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Spytkowicach.</i>
Prognozowane rezultaty oraz produkty i ich wskaźniki	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: • poprawa efektywności zagospodarowania ścieków komunalnych; • wzrost odsetka ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej; • poprawa jakości środowiska naturalnego; • poprawa estetyki i ładu przestrzennego; • rozwój funkcji osiedleńczej; • rozszerzenie zakresu i poprawa jakości e-usług publicznych; • uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.

	<i>Wskaźniki produktu:</i> 1. Gospodarstwa domowe objęte szerokopasmowym dostępem do sieci o prędkości 100 Mb/s [%] – 100. <i>Wskaźniki rezultatu:</i> 1. Liczba osób korzystających z dostępnych e-usług publicznych [os./rok] – 2 500.
--	--

Źródło: Opracowanie własne

Wskazane w tabelach 6–10 projekty strategiczne zostały wybrane do realizacji jako najważniejsze, ze względu na to, że wykorzystują potencjały gminy w taki sposób, aby posiadane zasoby wzmocniły lokalną gospodarkę i skuteczny rozwój społeczny, z uwzględnieniem wymiaru środowiskowego i przestrzennego. Ostateczny kształt projektów został wypracowany we współpracy przedstawicieli władz gminy (zarówno organu wykonawczego jak i stanowiącego), eksperta zewnętrznego współpracującego z gminą przy opracowaniu dokumentu, mieszkańców gminy oraz przedstawicieli sektora gospodarczego i społecznego, podczas spotkań oraz procesu konsultacji społecznych. Oparcie niniejszej Strategii na potencjałach gminy, w połączeniu z działaniami z zakresu rozwoju przedsiębiorczości, kapitału społecznego i aktywności społecznej, z zastosowaniem nowych technologii, jest szansą na rozwój lokalnej przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy. Projekty strategiczne opierają się nie tylko na potencjałach rozwojowych, ale są również odpowiedzią na wynikające z Diagnozy i zgłaszane przez mieszkańców potrzeby.

3.2.2. Szacunkowe ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania

Indykatywne ramy finansowe *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030* obejmują projekty strategiczne, które wynikają z planów projektowych Gminy Spytkowice, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez mieszkańców. Ponadto plany projektowe odpowiadają na możliwości ich sfinansowania z uwzględnieniem sytuacji budżetowej gminy, ponieważ „wskaźnik G – podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca gminy przyjęty do obliczania subwencji wyrównawczej na 2024 r.” wynosi 1 563,98 zł (przy wskaźniku dla Polski – 2 788,93 zł), co oznacza niską samodzielność finansową jednostki i w istotny sposób determinuje zdolność realizacji długookresowych zadań rozwojowych inwestycyjnych i nieinwestycyjnych.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu, z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2021–2027 – publiczne i prywatne środki krajowe, w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej). Realizacja Strategii i dobór źródeł finansowania będzie procesem dynamicznym, jednak kluczowymi źródłami finansowania projektów, poza budżetem gminy, będą programy polityki spójności i polityki rolnej UE na lata 2021–2027 oraz Krajowy Plan Odbudowy.

Polityka spójności na lata 2021–2027 obejmuje następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST). Wspólna polityka rybołówstwa obejmuje Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR). Fundusze te wzajemnie się uzupełniają. W odniesieniu do Krajowego Planu Odbudowy należy zauważyć, że środki dostępne w ramach Instrumentu na Rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności traktowane są na poziomie unijnego budżetu jako oddzielny element nowej architektury wspólnotowych

finansów, a ich celem jest ograniczenie negatywnego wpływu pandemii COVID-19 na gospodarkę Unii Europejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby wzmocnienia jej odporności na podobne tego typu sytuacje w przyszłości. Fundusze te podlegają nieco innym zasadom podziału niż ma to miejsce w przypadku polityki spójności, gdzie pewnym standardem jest podejście regionalne. W związku z wojną w Ukrainie wprowadzono pakiet zmian w rozporządzeniach polityki spójności – działania w ramach polityki spójności na rzecz uchodźców w Europie (CARE), aby wesprzeć państwa członkowskie w dostępie do finansowania pomocy osobom uciekającym z Ukrainy.

W zakresie programów polityki rolnej Unii Europejskiej 2021–2027 nastąpiło przesunięcie w programowaniu Wspólnej Polityki Rolnej (wydłużenie PROW 2014–2020 o dwa lata, przy jednocześnie zwiększonej alokacji na niektóre działania). 31 sierpnia 2022 roku Komisja Europejska zatwierdziła przygotowany przez Polskę *Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027* (PS WPR 2023–2027). Dokument ten opracowano na podstawie analizy potrzeb polskiego rolnictwa, wykorzystując możliwości, jakie oferuje zreformowana Wspólna Polityka Rolna (WPR). Takie podejście daje szansę, także w kolejnych latach, na skuteczne, trwałe wzmacnianie konkurencyjności i rozwój polskiego rolnictwa oraz rozwój obszarów wiejskich z uwzględnieniem aspektów przejścia do zielonej i cyfrowej gospodarki (tj. gmin wiejskich oraz gmin miejsko-wiejskich, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 000 mieszkańców).

Poza wskazanymi powyżej źródłami i instrumentami finansowania, jako źródła finansowania Strategii należy wziąć pod uwagę także różne programy krajowe, takie jak Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych czy Program Inwestycji Strategicznych i inne środki z budżetu państwa, pozostające do dyspozycji poszczególnych ministerstw, dedykowane fundusze i programy. Istotne mogą też być, inne niż w ramach Unii Europejskiej, fundusze ze źródeł europejskich, np. fundusze norweskie i fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Przy tworzeniu ram finansowych warto wziąć pod uwagę analizę dochodów i wydatków gminy z ostatnich kilku lat oraz aktywność gminy w pozyskiwaniu pozabudżetowych źródeł finansowania działań. Zgodnie z wynikami Diagnostyki, dochody własne gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca we wszystkich latach wykazywały się tendencją wzrostową. Na podstawie dochodów ogółem, a także dochodów własnych, można określić sprawność finansową danej jednostki – obrazuje ją procentowy udział dochodów własnych w dochodach ogółem. Udział tych dochodów w dochodach ogółem gminy w 2022 roku wzrósł i wynosił 26,93% – wzrost o 5,5 punktu procentowego w stosunku do 2018 roku. Dochody budżetu ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie w 2022 roku wynosiły 6 900 zł. W Gminie Spytkowice występuje korzystne zjawisko wzrostu udziału w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w postaci wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, w 2022 r. wynosił on 1 282 zł, co było wartością wyższą w stosunku do gmin sąsiednich, ale niższą od średniej dla województwa małopolskiego (1 440 zł) i Polski (1 515 zł). Poza dochodami, odzwierciedleniem sytuacji finansowej gminy są jej wydatki. W przypadku Gminy Spytkowice wydatki ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca z roku na rok są coraz wyższe, w 2018 roku wynosiły 4 544 zł, a w 2022 roku już 7 008 zł – wzrost ten jest odzwierciedleniem wyższych dochodów. Ważnym aspektem zdolności inwestycyjnych Gminy Spytkowice, mieszkańców,

przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i innych beneficjentów z jej terenu jest wykorzystanie środków unijnych na realizację zadań. Aktywność w tym zakresie odzwierciedla liczba umów/decyzji o dofinansowanie.

Pracownicy Urzędu Gminy Spytkowice, jednostek organizacyjnych, a także instytucji kultury i innych podmiotów, posiadają dużą bazę wiedzy i doświadczeń w wyniku realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach, m.in.⁷:

- *Nowy początek szansą na zmianę*, Beneficjent – Gmina Spytkowice – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spytkowicach, wartość projektu ogółem: 1 000 491,13 zł, dofinansowanie z UE: 850 391,13 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020, Działanie 9.1. *Aktywna integracja* (EFS);
- *Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Spytkowicach*, Beneficjent – Gmina Spytkowice, wartość projektu ogółem: 582 760,46 zł, dofinansowanie z UE: 402 428,63 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020, Działanie 5.2. *Rozwijanie systemu gospodarki odpadami* (EFRR);
- *Leśne skrzaty w Gminie Spytkowice*, Beneficjent – Gmina Spytkowice, wartość projektu ogółem: 285 132,23 zł, dofinansowanie z UE: 238 567,23 zł, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020, Działanie 10.1. *Rozwój kształcenia ogólnego* (EFS);
- *Lepsi od miasta – i basta!*, Beneficjent – Gmina Spytkowice, wartość projektu ogółem: 960 289,32 zł, dofinansowanie z UE: 816 245,92 zł, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007–2013, Działanie 9.1. *Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty* (EFS);
- *Program aktywizacji społecznej i zawodowej w gminie Spytkowice*, Beneficjent – Gmina Spytkowice – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Spytkowicach, wartość projektu ogółem: 806 424,02 zł, dofinansowanie z UE: 685 460,42 zł, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007–2013, Działanie 7.1. *Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji* (EFS);
- *Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu – INTERNET dla mieszkańców Gminy Spytkowice*, Beneficjent – Gmina Spytkowice, wartość projektu ogółem: 617 770,46 zł, dofinansowanie z UE: 484 539,49 zł, w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007–2013, Działanie 8.3. *Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu – eInclusion* (EFS);
- *Rozwijamy się przez indywidualizację*, Beneficjent – Gmina Spytkowice, wartość projektu ogółem: 91 494,00 zł, dofinansowanie z UE: 77 769,90 zł, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007–2013, Działanie 9.1. *Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty* (EFS);

⁷ Dane z portalu mapadotacji.gov.pl

- *Modernizacja oddziałów przedszkolnych zlokalizowanych przy szkołach podstawowych*, Beneficjent – Gmina Spytkowice, wartość projektu ogółem: 89 112,00 zł, dofinansowanie z UE: 75 745,20 zł, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007–2013, Działanie 9.1. *Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty* (EFS).

W tabeli 11 przedstawiono najbardziej prawdopodobne źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach celów operacyjnych. Projekty mogą być realizowane w całości z jednego źródła lub częściowo z kilku źródeł, obecnie nie jest możliwe przypisanie z pewnością konkretnego źródła finansowania do konkretnego projektu. W tabeli 12 przedstawiono generalną, przewidywaną kwotę wydatków w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych – koszt realizacji całego planu operacyjnego.

Tabela 11 Możliwe źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030*

Lp.	Źródło finansowania	Obszary wsparcia w ramach zidentyfikowanego źródła finansowania
1.	Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)	FEnIKS jest programem przyczyniającym się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. Program wspiera również inwestycje transportowe oraz ochronę zdrowia i dziedzictwa kulturowego. W ramach naborów konkursowych beneficjenci mogą wnioskować o dofinansowanie na: – Priorytet FENX.01 <i>Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności</i>, w ramach którego dofinansowywanych jest 5 działań obejmujących poprawę efektywności energetycznej, adaptację terenów zurbanizowanych do zmian klimatu, rozwój gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami i o obiegu zamkniętym, a także ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury; – Priorytet FENX.02 <i>Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z EFRR</i>, w ramach którego dofinansowywanych jest 5 działań obejmujących rozwój infrastruktury ciepłowniczej, energetycznej i OZE, działania zapobiegające klęskom żywiołowym, a także zapewniające dostęp do wody pitnej wszystkim mieszkańcom; – Priorytet FENX.03 <i>Transport miejski</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania sprzyjające rozwojowi czystego transportu miejskiego, a także jego cyfryzacji; – Priorytet FENX.04 <i>Wsparcie sektora transportu z Funduszu spójności</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania obejmujące poprawę jakości dróg krajowych oraz obwodnic, rozwój infrastruktury kolejowej i lotniczej; – Priorytet FENX.05 <i>Wsparcie sektora transportu z EFRR</i>, w ramach którego dofinansowywane są m.in. działania obejmujące poprawę jakości dróg i bezpieczeństwa na drogach, wsparcie kolei miejskich, a także transport intermodalny; – Priorytet FENX.06 <i>Zdrowie</i>, w ramach którego dofinansowywane są m.in. działania obejmujące wsparcie systemu ochrony zdrowia i zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej; – Priorytet FENX.07 <i>Kultura</i>, w ramach którego będzie wspierany rozwój infrastruktury kultury zabytkowej i nie zabytkowej oraz ochrona i podniesienie atrakcyjności turystycznej obiektów dziedzictwa kulturowego; – Priorytet FENX.08 <i>Pomoc techniczne</i>, który zakłada wspieranie instytucji realizujących Program oraz instytucji mających znaczący wpływ na wdrażanie.
2.	Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)	Program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: <i>Innowacyjna Gospodarka 2007–2013</i> (POIG) oraz <i>Inteligentny Rozwój 2014–2020</i> (POIR). FENG wspiera realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu mogą skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji. Nabory konkursowe w ramach programu ogłaszane są w zakresie 4 priorytetów: – Priorytet FENG.01 <i>Wsparcie przedsiębiorców</i>; – Priorytet FENG.02 <i>Środowisko sprzyjające innowacjom</i>; – Priorytet FENG.03 <i>Zazielenienie Przedsiębiorstw</i>; – Priorytet FENG.04 <i>Pomoc techniczna</i>.

3.	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS)	Następca Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). W ramach programu FERS beneficjenci mogą skorzystać z naborów konkursowych z 5 priorytetów: – Priorytet FERS.01 <i>Umiejętności</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania obejmujące m.in. wspieranie edukacji na każdym poziomie życia, rozwój umiejętności cyfrowych, a także rozwój edukacyjny w sektorze zdrowia, w tym kształcenie podyplomowe lekarzy i pielęgniarek; – Priorytet FERS.02 <i>Opieka nad dziećmi i równowaga między życiem prywatnym i zawodowym</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania obejmujące wsparcie systemu opieki dzieci do lat 3 oraz wspieranie równości kobiet i mężczyzn pod względem aktywności zawodowej; – Priorytet FERS.03 <i>Dostępność i usługi dla osób z niepełnosprawnościami</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania wspierające m.in. zwiększenie dostępu do edukacji, zwiększenie dostępności cyfrowej oraz poprawę usług publicznych, w tym zdrowotnych i komunikacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami; – Priorytet FERS.04 <i>Spójność społeczna i zdrowie</i>, w ramach którego dofinansowywane są działania obejmujące m.in. wsparcie samozatrudnienia szczególnie przez osoby młode oraz długotrwale bezrobotne, wyrównywanie szans płci w miejscu pracy, a także dostosowanie się pracowników i pracodawców do zmian; – Priorytet FERS.05 <i>Innowacje społeczne</i>, w ramach którego dofinansowywane są m.in. działania obejmujące opracowanie, przetestowanie i wdrożenie nowych rozwiązań do polityki lub praktyki, testowanie i wdrażanie nowych rozwiązań, a także rozwój ekosystemu innowacji społecznych. W ramach programu przewidziano również Priorytet FERS.06 <i>Pomoc techniczna</i>, w którym przewidziano wsparcie procesów wpływających na wdrażanie Programu FERS.
4.	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)	Program jest następcą programu <i>Polska Cyfrowa</i> (POPC), który w latach 2014–2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego Internetu szerokopasmowego, udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (JST) i przedsiębiorców, w ramach priorytetów: – Priorytet FERC.01 <i>Zwiększenie do ultra-szybkiego Internetu szerokopasmowego</i>, w ramach którego będą wspierane projekty umożliwiające jak najszerszy dostęp do szerokopasmowego Internetu o najwyższych parametrach technicznych. Interwencja będzie obejmować budowę, przebudowę oraz rozbudowę sieci. – Priorytet FERC.02 <i>Zaawansowane usługi cyfrowe</i>, w ramach którego wspierane będą projekty m.in. z zakresu zwiększenia dostępności do e-usług publicznych dla obywateli oraz zwiększenia udostępniania informacji publicznych, a także poprawiające ochronę informacji i podnoszące kompetencje kadr zaangażowanych w świadczenie usług. Z dofinansowania będą mogły skorzystać zarówno jednostki administracji rządowej, prokuratury i wymiaru sprawiedliwości oraz administracji publicznej.

		Priorytet FERC.03 <i>Pomoc techniczna</i> będzie przeznaczony na wsparcie m.in. procesów wpływających na wdrażanie Programu FERC.
5.	<i>Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027 (FEdM)</i>	Następca <i>Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Małopolskiego na lata 2014–2020</i>, środki w ramach <i>Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego</i> +. Priorytety programu: – Priorytet FEMP.01 <i>Fundusze europejskie dla badań i rozwoju oraz przedsiębiorczości</i> – z dofinansowania projektów w ramach tego priorytetu będą mogli korzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu, JST, administracja publiczna, instytucje nauki i edukacji, jednostki naukowe oraz jednostki z sektora ochrony zdrowia. Fundusze w ramach priorytetu zostaną skierowane m.in. na projekty z zakresu badań i rozwoju, wdrażania innowacji w przedsiębiorstwach, zwiększenia konkurencyjności małopolskiej gospodarki oraz jej znaczenia na rynku międzynarodowym, rozwój e-usług publicznych, zdrowotnych i kulturalnych; – Priorytet FEMP.02 <i>Fundusze europejskie dla środowiska</i> – w ramach priorytetu będą wspierane m.in. inwestycje przyczyniające się do zwiększenia efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach, budynkach użyteczności publicznej oraz budynkach mieszkalnych, tj. magazyny energii ograniczające emisję szkodliwych substancji, rozwój sieci ciepłowniczych i chłodniczych, w zakresie przystosowania do zmian klimatu oraz zapobiegania ryzykom związanym z klimatem, a także w zakresie rozwoju gospodarki odpadami oraz gospodarki wodno-ściekowej, ponadto będą również wspierane projekty mające na celu ochronę różnorodności biologicznej oraz rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury w miastach. Nabory konkursowe będą kierowane m.in. do JST, ZIT, przedsiębiorstw, instytucji ochrony zdrowia, nauki i edukacji, służb publicznych, administracji publicznej i organizacji społecznych; – Priorytet FEMP.03 <i>Fundusze europejskie dla transportu miejskiego</i> – w ramach priorytetu będą wspierane projekty przyczyniające się m.in. do rozwoju zero i niskoemisyjnego transportu publicznego oraz infrastruktury niezbędnej do jego eksploatacji, a także wspierające cyfryzację transportu publicznego w miastach oraz obszarach objętych ZIT. Nabory konkursowe będą kierowane m.in. do JST i ZIT; – Priorytet FEMP.04 <i>Fundusze europejskie dla transportu regionalnego</i> – fundusze zostaną skierowane m.in. na inwestycje w zakresie rozwoju infrastruktury drogowej, w tym zapewniające niezbędne połączenia TEN-T, budowy obwodnic miast oraz obejść centrów miast i miejscowości, poprawy bezpieczeństwa na drogach powiatowych, zwiększenia jednostek taboru kolejowego, zwiększenie taboru zero i niskoemisyjnego na terenach pozamiejskich, a także na działania edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Nabory konkursowe będą kierowane m.in. do JST, ZIT, służb publicznych i administracji publicznej; – Priorytet FEMP.05 <i>Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną</i> – środki finansowe przewidziane w ramach priorytetu zostaną skierowane na działania związane m.in. z poprawą infrastruktury szkół podstawowych i ponadpodstawowych dla osób ze specjalnymi potrzebami, zwiększeniem dostępności do edukacji przedszkolnej, w tym również dla dzieci ze specjalnymi potrzebami, z rozwojem kształcenia zawodowego, a także rozwojem opieki osób starszych i wymagających wsparcia w życiu codziennym oraz wsparciem rozwoju podmiotów reintegracyjnych. Wsparcie będzie również skierowane na projekty związane z poprawą usług podstawowej opieki zdrowotnej, opieki psychiatrycznej oraz psychologicznej, a także związane z rozwojem infrastruktury regionalnych instytucji kultury oraz wsparciem regionalnej turystyki. Nabory będą kierowane m.in. do administracji publicznej, JST, ZIT, organizacji społecznych, instytucji ochrony zdrowia, niepublicznych i publicznych zakładów opieki zdrowotnej;

		– Priorytet FEMP.06 <i>Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego</i> – w ramach priorytetu beneficjenci będą mogli ubiegać się o dofinansowanie projektów w zakresie m.in. podnoszenia kwalifikacji i kompetencji niezbędnych na rynku pracy, aktywizacji zawodowej osób biernych zawodowo oraz powracających z pracy za granicą, a także poprawiające sytuację na rynku pracy osób ubogich, o ograniczonej mobilności i zatrudnionych na podstawie umów krótkoterminowych, wspierane będą również działania na rzecz równości płci na rynku pracy i łączenia życia zawodowego z prywatnym, a także podniesienia kompetencji kadr. Będą wspierane również projekty realizowane w ramach RLKS obejmujące aktywizację społeczno-zawodową lokalnej społeczności oraz usług społecznych i zdrowotnych. Nabory będą kierowane m.in. do administracji publicznej, instytucji wspierających biznes, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, służb publicznych oraz instytucji rynku pracy; – Priorytet FEMP.07 <i>Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych</i> – fundusze w ramach priorytetu zostaną skierowane na projekty związane m.in. z rozwojem infrastruktury kultury, ochroną zabytków i rozwojem dziedzictwa kulturowego województwa, rozwojem infrastruktury turystycznej, z rozszerzeniem i odpowiednim przygotowaniem terenów inwestycyjnych, rewitalizacją obszarów zdegradowanych w miastach, z rozwojem obszarów uzdrowiskowych. Projekty będą realizowane na obszarach miejskich i wiejskich w ramach IIT, RLKS oraz ZIT. Nabory będą kierowane m.in. do administracji publicznej, instytucji nauki i edukacji, organizacji społecznych i przedsiębiorstw; – Priorytet FEMP.08 <i>Fundusze europejskie dla sprawiedliwej transformacji Małopolski Zachodniej</i> – w ramach priorytetu będą wspierane działania m.in. na rzecz wsparcia rynku pracy na obszarze Małopolski Zachodniej, w tym osób zagrożonych zwolnieniem w branżach podlegających transformacji i bezpośrednio z nimi powiązanych, związane z edukacją podnoszącą świadomość mieszkańców z zakresu transformacji energetycznej, w tym rozwój i tworzenie innowacyjnych pracowni i laboratoriów typu fablab, a także programy rozwojowe start-upów oraz z zakresu sieciowania i nawiązywania współpracy interesariuszy procesu transformacji. Nabory będą kierowane m.in. do administracji publicznej, instytucji nauki i edukacji, instytucji ochrony zdrowia i wspierających biznes, organizacji społecznych i przedsiębiorstw; – Trzy ostatnie Priorytety: FEMP.09 <i>Pomoc techniczna FST</i>, FEMP.10 <i>Pomoc techniczna EFRR</i> oraz FEMP.11 <i>Pomoc techniczna EFS+</i> obejmują środki na wdrażanie programów w ramach FEdM, w tym na wzmocnienie potencjału organizacyjnego, instytucjonalnego, opracowanie przejrzystych procedur wdrażania programów, stworzenie spójnego systemu informacji, komunikacji i promocji. Finansowanie w ramach powyższych priorytetów skierowane jest do JST i administracji publicznej. Przewiduje się, że znaczna część projektów i zadań zaplanowanych do realizacji w ramach przedmiotowej Strategii będzie dofinansowana w ramach FEdM.
6.	Rozwój Lokalny Kierowany Przez Społeczność (RLKS)	Działania wynikające z Lokalnych Strategii Rozwoju będą realizowane za pomocą instrumentu terytorialnego – <i>Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność</i>. Szczegółowy zakres wsparcia będzie wynikał z LSR, beneficjenci realizujący projekty w ramach LSR będą mogli ubiegać się o dofinansowanie w ramach: – Priorytetu FEMP.06 <i>Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego</i>, gdzie wsparcie będzie kierowane na aktywizację społeczno-zawodową lokalnej społeczności przy wykorzystaniu potencjału organizacji lokalnych, w tym na aktywizację osób zagrożonych wykluczeniem i biernych zawodowo (Działanie FEMP.06.17 <i>Aktywizacja społeczno-zawodowa – RLKS</i>) oraz rozwój usług społecznych i zdrowotnych, w tym tworzenie nowych oraz rozwój już istniejących placówek wsparcia dziennego dla

		dzieci i młodzieży, a także deinstytucjonalizacja usług w zakresie zapewnienia opieki osobom potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (Działanie FEMP.06.22 <i>Wsparcie usług społecznych i zdrowotnych w regionie – RLKS</i>). – Priorytetu FEMP.07 <i>Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych</i>, gdzie w ramach Działania FEMP.07.06 RLKS <i>Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach wiejskich</i> wsparcie będzie kierowane na projekty związane z rozwojem infrastruktury kultury, w tym przyczyniające się do rozwoju podmiotów prowadzących działalność kulturalną polegające na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury, związane z ochroną i opieką nad zabytkami, wspierające rozwój oferty turystycznej oraz rozwój szlaków i tras turystycznych. W ramach priorytetu będzie możliwe również wsparcie procesu zarządzania LSR przez LGD. – W obszarach wsparcia w ramach instrumentu RLKS zostanie zachowana demarkacja ze wsparciem w ramach inicjatywy LEADER (budżet EFRR).
7.	<i>Plan Strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027</i> (PS WPR 2023–2027)	<i>Plan Strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027</i> jest następcą <i>Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020</i>. PS WPR zakłada wspieranie zrównoważonego rozwoju polskich gospodarstw, sektora przetwórstwa i poprawę warunków życia i pracy w małych miejscowościach wiejskich. W ramach realizacji programu będą wspierane zrównoważone metody gospodarowania, przyjazne klimatowi i środowisku; chroniące wodę, glebę i powietrze oraz bioróżnorodność. Ponadto PS WPR sprzyjać będzie produkcji i wykorzystaniu zrównoważonej energii. Wzmacniana będzie różnorodność gospodarcza, w tym biogospodarka. Działania te spowodują poprawę dynamiki rozwojowej oraz zwiększenie aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców terenów wiejskich i osób wykluczonych. Upowszechniane i wdrażane będą rozwiązania naukowe i innowacyjne, w tym cyfrowe, usuwające bariery rozwojowe wsi i rolnictwa. PS WPR opiera się na dziesięciu kluczowych celach: – wspieranie godziwych dochodów gospodarstw rolnych i ich odporności w całej Unii w celu zwiększenia bezpieczeństwa żywnościowego; – zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności, w tym większe ukierunkowanie na badania naukowe, technologię i cyfryzację; – poprawa pozycji rolników w łańcuchu wartości; – przyczynianie się do łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej, a także do zrównoważonej produkcji energii; – wspieranie zrównoważonego rozwoju i wydajnego gospodarowania zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze; – przyczynianie się do ochrony różnorodności biologicznej, wzmacnianie usług ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazu; – przyciąganie młodych rolników i ułatwianie rozwoju działalności gospodarczej na obszarach wiejskich; – promowanie zatrudnienia, wzrostu, włączenia społecznego i rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich, w tym biogospodarki i zrównoważonego leśnictwa; – poprawa reakcji rolnictwa UE na potrzeby społeczne dotyczące żywności i zdrowia, w tym bezpiecznej, bogatej w składniki odżywcze i zrównoważonej żywności, jak też dobrostanu zwierząt;

		– modernizacja sektora przez sprzyjanie w dzieleniu się wiedzą, innowacji i cyfryzacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, a także zachęcenie do ich wykorzystywania.
8.	Krajowy Plan Odbudowy – w ramach Funduszu Odbudowy	Dokument programowy określający cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje. Horyzont czasowy realizacji dokumentu zamyka się z końcem sierpnia 2026 r. W dokumencie zostały wyróżnione dwie formy finansowania projektów: grantowa (A) i pożyczkowa (B). W ramach naborów konkursowych beneficjenci mogą ubiegać się o dofinansowanie w ramach następujących komponentów: – Komponent A <i>Odporność i konkurencyjność lokalnej gospodarki</i> – w ramach części grantowej (A) dofinansowywane będą projekty związane m.in. z wdrożeniem reformy planowania przestrzennego w zakresie podnoszenia kompetencji planistów oraz przygotowania niezbędnych dokumentów planistycznych, podnoszeniem kompetencji pracowników i kadry w związku z dywersyfikacją działalności, zwiększeniem terenów inwestycyjnych, robotyzacją, cyfryzacją w przedsiębiorstwach, a także z rozwojem nowoczesnego kształcenia zawodowego oraz ze zwiększeniem dostępności opieki żłobkowej. W ramach części pożyczkowej (B) środki zostaną przeznaczone na m.in. wzmacnianie potencjału sektora kultury i przemysłów kreatywnych na rzecz rozwoju gospodarczego, wspieranie podmiotów sektora kultury i przemysłów kreatywnych, rozbudowę krajowego systemu serwisów wykorzystujących dane satelitarne. – Komponent B <i>Zielona energia i zmniejszenie energochłonności</i> – w ramach części A beneficjenci mogą uzyskać wsparcie na realizację projektów obejmujących m.in. wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i publicznych, rozwój OZE, rozwój gospodarki wodno-ściekowej na terenach wiejskich. W ramach części B dofinansowywane będą projekty związane m.in. ze zwiększeniem efektywności energetycznej przedsiębiorstw, rozwojem magazynów energii, rekultywacją środowiska i ochroną przed niebezpiecznymi substancjami, gospodarowaniem zasobami wodnymi w rolnictwie i na obszarach wiejskich, inwestycjami na rzecz zielonej transformacji miast. – Komponent C <i>Transformacja cyfrowa</i> – w ramach części A beneficjenci mogą uzyskać wsparcie na realizację projektów obejmujących m.in. rozwój infrastruktury zapewniającej dostęp do szybkiego Internetu i likwidację obszarów będących tzw. białymi plamami, podnoszenie e-kompetencji, rozwój e-usług publicznych, zapewnienie bezpieczeństwa cyfrowego obywateli. W ramach części B środki zostaną przeznaczone na inwestycje związane m.in. ze wzmocnieniem komercyjnych inwestycji w nowoczesne sieci łączności bezprzewodowej oraz z wyposażeniem szkół i instytucji w odpowiednie urządzenia i infrastrukturę ICT. – Komponent D <i>Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia</i> – w ramach części A beneficjenci mogą uzyskać wsparcie na realizację projektów obejmujących m.in. modernizację infrastruktury podmiotów leczniczych, modernizację i wyposażenie uczelni medycznych, badania i rozwój w zakresie nauk medycznych i nauk o zdrowiu. W ramach części B środki zostaną przeznaczone na działania związane m.in. z modernizacją infrastruktury podmiotów leczniczych na poziomie powiatowym oraz na rozwój potencjału sektora leków i wyrobów medycznych – inwestycje związane z produkcją. – Komponent E <i>Zielona, inteligentna mobilność</i> – w ramach części A beneficjenci mogą uzyskać wsparcie na realizację projektów obejmujących m.in. rozwój transportu nisko i zero emisyjnego, zwiększenie konkurencyjności sektora kolejowego, cyfryzację

		transportu oraz podniesienie bezpieczeństwa transportowego. W ramach części B beneficjenci mogą ubiegać się o dofinansowanie projektów obejmujących m.in. rozwój zeroemisyjnego transportu w miastach (tramwaje) oraz poszerzenie taboru kolei regionalnych. – Komponent F <i>Poprawa jakości instytucji i warunków realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności</i> – finansowanie dostępne tylko w ramach części A, gdzie beneficjenci mogą uzyskać wsparcie na realizację projektów obejmujących m.in. reformy wzmacniające niezależność i bezstronność sądów.
9.	<i>Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategiczych</i>	Program Inwestycji Strategicznych ma na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych przez bezzwrotne dofinansowanie inwestycji realizowanych przez JST. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycyjne udzielane przez BGK.
10.	<i>Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg</i>	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg (dawniej Fundusz Dróg Samorządowych) ma na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej, a także poprawę oraz zwiększenie atrakcyjności i dostępności terenów inwestycyjnych. Rozwój lokalnej infrastruktury drogowej stanowi przy tym działanie komplementarne do inicjatyw podejmowanych na szczeblu krajowym w odniesieniu do budowy systemu autostrad i dróg ekspresowych, przyczyniając się do stworzenia spójnego i zintegrowanego systemu transportowego. Źródła finansowania Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg to wpłaty pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW), dotacje z budżetu państwa (w tym z części budżetu, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej), Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz z zysku jednoosobowych spółek Skarbu Państwa i spółek, w których wszystkie akcje (udziały) są własnością Skarbu Państwa.
11.	Ewentualne inne fundusze i programy międzynarodowe, europejskie i krajowe.	

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 12 Generalna, przewidywana kwota wydatków na realizację Strategii, w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych

Lp.	Cel operacyjny	Szacowana kwota wydatków	Wkład własny Realizatorów	Dofinansowanie
Cel strategiczny 1. Konkurencyjna gospodarka				
1.1.	Wzmocnienie przedsiębiorczości	19,6 mln zł	2,9 mln zł	16,7 mln zł
1.2.	Wspieranie aktywności zawodowej	18,2 mln zł	2,7 mln zł	15,5 mln zł
Cel strategiczny 2. Rozwój potencjału społecznego				
2.1.	Silna wspólnota lokalna	20,5 mln zł	3,1 mln zł	17,4 mln zł
2.2.	Atrakcyjna oferta zagospodarowania czasu wolnego	21,7 mln zł	3,3 mln zł	18,4 mln zł
Cel strategiczny 3. Wysokiej jakości przestrzeń i środowisko				
3.1.	Poprawa jakości środowiska	51,6 mln zł	7,7 mln zł	43,9 mln zł
3.2.	Zwiększenie funkcjonalności miejscowości	31,2 mln zł	4,7 mln zł	26,5 mln zł
SUMA		162,8 mln zł	24,42 mln zł	138,38 mln zł
W tym projekty strategiczne		140 mln zł	21 mln zł	119 mln zł

Źródło: Opracowanie własne

3.3. Ocena spójności celów strategicznych z dokumentami wyższego rzędu

Strategia rozwoju odnosząc się w swych założeniach (celach głównych, strategicznych i działaniach priorytetowych) do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze gminy, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju jednostki), a także dokumentów wyższego szczebla, regulujących działania w przedmiotowym obszarze. W związku z tym komplementarność z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji Strategii. Zestawienie tych dokumentów wraz z nawiązaniem do ich założeń przedstawiono w tabeli 13.

Tabela 13 Wykaz powiązań celów Strategii z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie Strategii do zapisów dokumentu strategicznego i/lub planistycznego ⁸
POZIOM MIĘDZYNARODOWY I KRAJOWY		
1.	Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021–2027 w Polsce	Umowa Partnerstwa określa strategiczne kierunki programowania i ustalenia dotyczące skutecznego i efektywnego korzystania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Funduszu Spójności (FS), Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA) na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r. Dokument ten zawiera 6 celów, są to: – <i>Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej;</i> – <i>Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa;</i> – <i>Lepiej połączona Europa;</i> – <i>Europa o silniejszym wymiarze społecznym;</i> – <i>Europa bliżej obywateli;</i> – <i>Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu.</i> Założenia Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030 wpisują się bezpośrednio lub pośrednio w każdy z powyższych wskazanych celów. Szczególna spójność zauważalna jest dla celu <i>Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa</i> z założeniami w Strategii: cel operacyjny 3.1. <i>Poprawa jakości środowiska</i> – kierunki działań 3.1.1. <i>Ograniczanie niskiej</i> oraz 3.1.2. <i>Rozwój infrastruktury publicznej</i>. W obu tych dokumentach kładzie się nacisk na efektywność energetyczną i redukcję emisji gazów cieplarnianych, przystosowanie do zmian klimatu, zrównoważoną gospodarkę wodną i ściekową, gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz wzmacnianie ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Równie komplementarnym i spójnym z założeniami Strategii celem Umowy Partnerstwa jest cel 5 <i>Europa bliżej obywateli</i>. Istotą tego celu jest: <i>zwiększenie wpływu wspólnot lokalnych na kształt działań nakierowanych na rozwój terytoriów i rozwiązywanie ich problemów w oparciu o endogeniczne potencjały. W ramach celu wspierana będzie realizacja przygotowanych na poziomie ponadlokalnym i lokalnym strategii ukierunkowanych na zmiany strukturalne danego obszaru</i>. Niniejsza

⁸ Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmiennionej formie.

		Strategia stanowi właśnie jedną z takich lokalnych strategii, które będą realizowane m.in. za pomocą Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT).
2.	Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju	<i>Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju</i>, przyjęta w 2015 r. przez 193 państwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych. Analiza spójności dokumentów strategicznych z Agendą ONZ 2030 stanowi swego rodzaju novum w polskiej polityce rozwoju. Zobowiązanie do realizacji Agendy jest dobrowolne i nie umocowane w instrumentach finansowych, z których mogłaby korzystać Polska lub polskie regiony. Niemniej układ celów Agendy wyznacza uniwersalny, globalny model zrównoważonego rozwoju, a sygnatariusze Agendy, w tym Polska, solidarnie zobowiązali się do aktywnej realizacji i monitorowania jej postępu. Cele Agendy, w które bezpośrednio wpisują się założenia Strategii, to: – Cel 3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt; – Cel 4. Zapewnić wszystkim wysokiej jakości edukację oraz promować uczenie się przez całe życie; – Cel 6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi; – Cel 8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi; – Cel 13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom; – Cel 15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustoszczenia, powstrzymywanie i odwracanie proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej. Spójność założeń Strategii z wyżej wymienionymi celami przejawia się bezpośrednio lub pośrednio w jej celach, a szczególnie: – Cel operacyjny 1.1. Wzmacnianie przedsiębiorczości poprzez wykorzystanie lokalnych potencjałów oraz wspieranie sektora MŚP – spójność w szczególności z celami 4, 8 Agendy; – Cel operacyjny 1.2. Wspieranie aktywności zawodowej poprzez zwiększenie kompetencji mieszkańców oraz cyfryzację – spójność w szczególności z celami 4 i 8 Agendy; – Cel operacyjny 2.1. Silna wspólnota lokalna poprzez włączenie społeczne – spójność w szczególności z celem 3 Agendy; – Cel operacyjny 3.1. Poprawa jakości środowiska poprzez zaspokojenie potrzeb energetycznych oraz rozwój infrastruktury komunalnej – spójność w szczególności z celami 3, 6, 13, 15 Agendy; – Cel operacyjny 3.2. Zwiększenie funkcjonalności miejscowości poprzez kształtowanie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych oraz wzrost bezpieczeństwa – spójność w szczególności z celami 13 i 15 Agendy.
3.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) jest dokumentem przyjętym przez Radę Ministrów we wrześniu 2019 r. i jest on w pełni komplementarny do zapisów <i>Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</i> w wymiarze terytorialnym oraz zgodny

		z rozstrzygnięciami funkcjonalno-przestrzennymi zawartymi w <i>Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030</i>. KSRR przewiduje realizację trzech głównych celów: 1. <i>Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;</i> 2. <i>Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;</i> 3. <i>Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk publicznych.</i> W zakresie komplementarności z merytorycznymi celami KSRR, <i>Strategia Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030</i> wykazuje najsilniejszą komplementarność z celami szczegółowymi: – Celu 1., tj. cel 1.1. <i>Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją</i> oraz cel 1.5. <i>Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów;</i> – Celu 2., tj. cel 2.1. <i>Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego</i> oraz cel 2.2. <i>Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym;</i> – Celu 3., tj. cel 3.1. <i>Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem</i> oraz cel 3.3. <i>Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.</i>
4.	<i>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR)</i>	Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR) jest: <i>tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzmocnieniu spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym</i>. Cel ten uwypukla zatem aspekty związane z jakością życia i dobrobytem ludności, stawiając wymiar społeczny na pierwszym miejscu. Cel ten w sposób bezpośredni koreluje z wizją Gminy Spytkowice: <i>Spytkowice kompaktowym miejscem do życia dla aktywnych społecznie i gospodarczo mieszkańców</i>. Poniżej przedstawiono najważniejsze założenia dokumentu, w które bezpośrednio lub pośrednio wpisują się założenia niniejszej Strategii: <i>Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.</i> <i>Obszar: Przemiany strukturalne sektora. Nowe formy działania i współpracy. Nowoczesne instrumenty wsparcia.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Małe i średnie przedsiębiorstwa.</i> W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem strategicznym 1. <i>Konkurencyjna gospodarka – cele operacyjne 1.1. Wzmocnienie przedsiębiorczości oraz 1.2. Wspieranie aktywności zawodowej.</i> <i>Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.</i> <i>Obszar: Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne. Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Spójność społeczna.</i> <i>Obszar: Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe. Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Rozwój zrównoważony terytorialnie.</i> W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem strategicznym 2. <i>Rozwój potencjału społecznego – cel operacyjny: 2.1. Silna wspólnota lokalna.</i>

		<i>Cel szczegółowy III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.</i> <i>Obszar: Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Prawo w służbie obywatelom i gospodarce.</i> <i>Obszar: Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców. Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem.</i> <i>Obszar: Cyfrowe państwo usługowe.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: E-państwo.</i> <i>Obszar: Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.</i> <i>Główne obszary koncentracji działań: Efektywność wykorzystania środków UE.</i> W kontekście powyższego należy zwrócić szczególną uwagę na spójność z celem strategicznym 1. Konkurencyjna gospodarka – cele operacyjne 1.1. Wzmocnienie przedsiębiorczości oraz 1.2. Wsparcie aktywności zawodowej. Obszary wpływające na osiągnięcie celów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.): – Poprawa jakości kapitału ludzkiego. Zwiększenie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju; – Wzmocnienie cyfrowego rozwoju kraju; – Zrównoważenie systemu energetycznego Polski; – Rozwój potencjału środowiska naturalnego na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Analizując plan operacyjny (tabela 5) stwierdza się, że powyższe obszary wpływają również na osiągnięcie celów Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030 – szczególnie na wzrost przedsiębiorczości, wzmocnienie cyfrowe oraz tworzenie możliwości rozwoju i współdziałania mieszkańców.
5.	<i>Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej (PEP2030)</i>	W systemie dokumentów strategicznych <i>Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej (PEP2030)</i> stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów SOR. W związku z powyższym cel główny PEP2030, tj. <i>Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców</i>, został przeniesiony wprost z SOR. Cele szczegółowe zostały doprecyzowane i określone w odpowiedzi na najważniejsze trendy w obszarze środowiska: <i>Cel I: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego;</i> <i>Cel II: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska;</i> <i>Cel III: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych.</i> Na cele te, w sposób bezpośredni lub pośredni, odpowiada w szczególności w Strategii: cel operacyjny: 3.1. <i>Poprawa jakości środowiska</i>, kierunek działań: 3.1.1 <i>Ograniczanie niskiej emisji.</i>
6.	<i>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030</i>	Cele i kierunki działań <i>Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030</i>, z którymi <i>Strategia Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030</i> jest najmocniej powiązana, to: <i>Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne: 1.1.1. Wzmocnienie i upowszechnienie mechanizmów dialogu i współpracy,</i>

		1.1.2. Wspieranie rozwoju partnerstwa i innych form współpracy w obszarze realizacji zadań publicznych, 1.1.3. Doskonalenie rozwiązań instytucjonalno-prawnych umożliwiających rozwój sektora obywatelskiego, 1.2.4. Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej i solidarnej, 1.2.5. Przeciwdziałanie wykluczeniu przez edukację włączającą. Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości postaw obywatelskich: 2.1. Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze, 2.4. Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę. W kontekście powyższego należy zwrócić uwagę, że jednym z celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030 są cele 2.1. Silna wspólnota lokalna oraz 2.2. Atrakcyjna oferta zagospodarowania czasu wolnego, które w wielu aspektach wpisują się w powyższe założenia. Wdrożenie Strategii przyczyni się do zwiększenia zaangażowania obywateli w życie publiczne, szczególnie poprzez wspieranie lokalnej aktywności i zachęcanie do realizacji wspólnych inicjatyw czy rozwinięcie partycypacyjnego zarządzania gminą. Wdrażanie Strategii będzie sprzyjać włączeniu społecznemu, szczególnie poprzez zapewnienie udziału w życiu społecznym seniorom i osobom niepełnosprawnym oraz aktywizację zawodową osób pozostających bez pracy, a także poprzez wspieranie rozwoju wolontariatu i ekonomii społecznej.
7.	Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030 jest jedną ze strategii rozwoju, o których mowa w Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm.) i zastępuje Strategię zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020, przyjętą uchwałą nr 163 Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2012 r. (M.P. poz. 839). W Strategii przedstawiono pogłębioną analizę możliwości rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w wymiarze regionalnym, co umożliwiło określenie kluczowych kierunków ich rozwoju do 2030 r. Cele i kierunki interwencji, w które bezpośrednio wpisują się założenia Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030: Cel szczegółowy II Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska: – Kierunek interwencji II.1 Rozwój liniowej infrastruktury technicznej; – Kierunek interwencji II.2 Dostępność wysokiej jakości usług publicznych; – Kierunek interwencji II.3 Rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast; – Kierunek interwencji II.4 Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska; – Kierunek interwencji II.5 Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom. Cel szczegółowy III Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa: – Kierunek interwencji III.1. Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa; – Kierunek interwencji III.2. Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy;

		– Kierunek interwencji III.3. <i>Wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi;</i> – Kierunek interwencji III.4. <i>Budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym;</i> – Kierunek interwencji III.5 <i>Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich.</i> Jednym z elementów przewidzianych do realizacji w ramach <i>Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030</i> jest budowa lub modernizacja infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich, która będzie prowadzona w sposób zintegrowany z działaniami uzupełniającymi, służącymi zwiększeniu dostępności cyfrowej obszarów wiejskich. Zwiększona będzie dostępność cyfrowa, która coraz silniej warunkuje możliwość upowszechnienia wielu nowych technologii i modeli biznesowych opartych na cyfryzacji i sieci internetowej, w tym Internetu rzeczy, technologii satelitarnych. Planuje się inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, a także wspieranie gospodarki o obiegu zamkniętym. Najważniejsze pozarolnicze wyzwania o charakterze społeczno-gospodarczym, przed którymi stoją obszary wiejskie niebędące wiejskimi strefami podmiejskimi dużych miast, to m.in. inwestycje służące poprawie jakości usług podstawowych na obszarach wiejskich, do których zaliczono: edukację, opiekę zdrowotną, opiekę nad matką z dzieckiem, osobami z niepełnosprawnością i seniorami, rozwój kapitału społecznego, jak też poprawę jakości działania instytucji publicznych i kultury – inwestycje takie zostały wskazane jako priorytetowe w <i>Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030</i>. Planowany jest m.in. rozwój e-usług, zwiększenie dostępu do wysokiej jakości opieki żłobkowej, wspieranie rozwoju i uczenia się mieszkańców przez całe życie, w tym w zakresie podnoszenia kompetencji zawodowych, wzmacnianie tożsamości, poczucia wspólnoty i więzi międzypokoleniowych. Wdrażanie Strategii przyczyni się też do dynamizacji przedsięwzięć na rzecz likwidacji niskiej emisji z systemów grzewczych.
8.	<i>Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły⁹</i> oraz <i>Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Dunaju</i>	Gmina Spytkowice położona jest na obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Górnej-Zachodniej Wisły oraz w niewielkiej części obszaru dorzecza Dunaju w regionie wodnym Czarnej Orawy, w obrębie następujących wód podziemnych (JCWPd)¹⁰: I. Kod JCWPd: GW2000161, Stan ilościowy: dobry, Stan chemiczny: dobry, Ogólna ocena stanu JCWPd: dobry, Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych: niezagrożona, Działania podstawowe: nie zaplanowano żadnych działań podstawowych, Działania uzupełniające: nie zaplanowano żadnych działań uzupełniających. II. Kod JCWPd: GW2000159, Stan ilościowy: dobry, Stan chemiczny: dobry, Ogólna ocena stanu JCWPd: dobry, Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych: niezagrożona, Działania podstawowe: nie zaplanowano żadnych działań podstawowych,

⁹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r. poz. 300).

¹⁰ Hydroportal – Plany Gospodarowania Wodami, wody.isok.gov.pl

		Działania uzupełniające: nie zaplanowano żadnych działań uzupełniających. III. Kod JCWPd: GW1000164, Stan ilościowy: słaby, Stan chemiczny: słaby, Ogólna ocena stanu JCWPd: słaby, Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych: zagrożona chemicznie, Działania podstawowe: nie zaplanowano żadnych działań podstawowych, Działania uzupełniające: – rozpoznanie występowania nowych zanieczyszczeń w wodach podziemnych; – szkolenia z zakresu dobrowolnego stosowania „Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej”, mającego na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych; – dobrowolne stosowanie działań ze „Zbioru zaleceń dobrej praktyki rolniczej”. Poniżej przedstawiono dane o stanie jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) obszaru dorzecza Wisły oraz dorzecza Dunaju obejmujących obszar Gminy Spytkowice¹¹: I. Kod JCWP: RW200004213419: Nazwa: Skawa do Bystrzanki, Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany, Stan chemiczny: dobry, Stan ogólny: zły, Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona. Działania podstawowe: – uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami; – analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami; – realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych. Działania uzupełniające: nie zaplanowano żadnych działań uzupełniających. II. Kod JCWP: RW2000042138599: Nazwa: Raba do zb. Dobczyce, Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany, Stan chemiczny: dobry, Stan ogólny: zły, Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona. Działania podstawowe: – działania renaturyzacyjne; – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta; – uporządkowanie i poprawa infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami; – analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami w obszarze gminy poza aglomeracjami. Działania uzupełniające: – realizacja wybranego wariantu udroźnienia cieku – działanie inwestycyjne;
--	--	---

¹¹ Baza danych IIaPGW (druga aktualizacja Planów Gospodarowania Wodami), apgw.gov.pl/pl/III-cykl-materialy-do-pobrania

		– kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb; – monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb; – ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami; – ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP; – analiza możliwości przebudowy budowli piętrzących w zakresie zapewniającym ciągłość biologiczną i spełnienie celów środowiskowych. III. Kod JCWP: RW120016822279: Nazwa: Czarna Orawa do granicy państwa, Stan/potencjał ekologiczny: umiarkowany, Stan chemiczny: poniżej dobrego, Stan ogólny: zły, Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego: zagrożona. Działania podstawowe: – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie dopływu zanieczyszczeń; – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych zależnych od hydromorfologii (wg celów środowiskowych: wymogów rzek włosienicznikowych, wylewy Q50); – rozpoznanie zasadności realizacji działań naprawczych dla obszarów chronionych w zakresie utrzymania naturalnego charakteru koryta; – realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych; – kontrole dotyczące stosowania programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu przez podmioty prowadzące produkcję rolną i działalność. Działania uzupełniające: – aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP; – ocena wpływu budowli poprzecznych na ciągłość biologiczną i cele środowiskowe JCWP; – kontrola funkcjonowania urządzeń do migracji ryb; – monitoring skuteczności istniejących urządzeń do migracji ryb; – ograniczenie zanieczyszczenia wód związkami biogennymi pochodzącymi z rolnictwa oraz ograniczenie zanieczyszczenia pestycydami. Gmina Spytkowice położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych numer 439, o nazwie Zbiornik warstw Magura (Gorce). Wody powierzchniowe znajdujące się w granicach gminy odznaczają się stanem ogólnym złym. Cel strategiczny w Strategii, który najmocniej koreluje z zapisami <i>Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły</i>, to: 3. <i>Wysokiej jakości przestrzeń i środowisko</i>.
9.	<i>Mapy zagrożenia powodziowego</i>	Według danych z programu ISOK ¹² (mapy zagrożenia powodziowego), Gmina Spytkowice jest terenem występowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie

¹² Informatyczny System Osłony Kraju, isok.gov.pl

		i wynosi raz na 100 lat (Q1%), obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) oraz obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%). Tereny zagrożone powodzią znajdują się wzdłuż rzeki Skawa. Gmina Spytkowice położona jest w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych numer 439, o nazwie Zbiornik warstw Magura (Gorce).
10.	<i>Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły¹³</i>	W Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły nie wskazano Gminy Spytkowice jako terenu o najwyższym stopniu ryzyka powodziowego, gmina nie znalazła się także na liście projektów strategicznych. Zgodnie z danymi przedstawionymi w Hydroportalu (Plany zarządzania ryzykiem powodziowym) – Gmina Spytkowice znajduje się w obszarach problemowych ze względu na ryzyko powodzi rzecznej. Cel strategiczny w Strategii, który najmocniej koreluje z zapisami Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły, to: 3. Wysokiej jakości przestrzeń i środowisko. Zaplanowane do realizacji działania i projekty w Strategii, w ramach których konieczne będzie zagospodarowanie terenów położonych w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, nie będą stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, naruszać planu zarządzania ryzykiem powodziowym, czy też utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym.
11.	<i>Plan przeciwdziałania skutkom suszy¹⁴</i>	Zgodnie z zapisami Planu: <i>Działania mające na celu wzmocnienie oraz przywrócenie zdolności retencyjnych danego obszaru, takie jak:</i> 1) ochrona oraz odbudowa ekosystemów; 2) ochrona oraz odbudowa bioróżnorodności m.in. poprzez renaturyzację i renaturalizację ekosystemów wodnych i od wód zależnych oraz terenów podmokłych, zalesienia, biologizację gleby; 3) wdrażanie zasady zrównoważonego planowania i projektowania obszarów miejskich (tzw. smart city, wprowadzanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury); 4) zmiany na rzecz ograniczania wodochłonności gospodarki – skutecznie przeciwdziałają skutkom suszy, ale także mają swój pozytywny wpływ na tworzenie gospodarki neutralnej dla klimatu. Zatem działania adaptacyjne stosowane w przeciwdziałaniu skutkom suszy nie tylko minimalizują skutki wystąpienia suszy, ale również przyczyniają się do obniżania zagrożenia występowania tego zjawiska. Cel strategiczny w Strategii, który najmocniej koreluje z zapisami Planu przeciwdziałania skutkom suszy, to: 3. Wysokiej jakości przestrzeń i środowisko. W Planie wskazane zostały: <i>Lista inwestycji zgłoszonych przez podmioty zewnętrzne (spoza PGW WP) i Lista zadań inwestycyjnych związanych ze zwiększeniem retencji korytowej w zlewniach na obszarach wiejskich.</i> Gmina Spytkowice nie znalazła się na żadnej z tych list. <i>Zasoby dyspozycyjne to zasoby odnawialne pomniejszone o średnią z wielolecia wielkość przepływu wód, tak aby nie dopuścić do znacznego pogorszenia stanu wód powierzchniowych związanych z wodami podziemnymi i do powstania znaczących szkód w ekosystemach lądowych zależnych od wód podziemnych.</i> Gmina Spytkowice znajduje się w obszarze, dla którego moduł zasobów dyspozycyjnych wynosi 100–150 m³/24h/km². Na zarządzanie ryzykiem suszy

¹³ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. z 2022 r. poz. 2739).

¹⁴ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1615).

		przełożenie mają wyniki zagrożenia występowania trzech z czterech typów suszy: rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. Gmina Spytkowice znajduje się w obszarze zaklasyfikowanym do I klasy zagrożenia suszą rolniczą na terenach rolnych i leśnych (słabo zagrożone). W kontekście zagrożenia suszą hydrologiczną obszar całej gminy zakwalifikowano do klasy III – silne zagrożenie. W zakresie zagrożenia suszą hydrogeologiczną w JCWPd obszar gminy zakwalifikowany został do klasy II – umiarkowanie zagrożona. Łączne zagrożenie suszą na terenie gminy to: umiarkowanie zagrożone suszą. Dla Gminy Spytkowice znajdującej się w granicach zlewni następujących JCWP: Czarna Orawa do granicy państwa, Raba do zb. Dobczyce, Skawa do Bystrzanki rekomenduje się wdrożenie działań: zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych (działanie nr 1), realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji (działanie nr 4), budowa lub przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa lub przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych (działanie nr 10), przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych (działanie nr 24).
POZIOM REGIONALNY		
12.	Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” (SRWM 2030)	Zakres <i>Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030</i> wpisuje się w horyzont czasowy przyjęty w <i>Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”</i> (SRWM 2030). Wyznaczone w niej cele strategiczne, a w ich ramach cele operacyjne wraz z wymienionymi kierunkami działań wpisują się w zapisy SRWM 2030 w sposób bezpośredni lub pośredni, m.in. w niżej wymienione obszary tematyczne i priorytety. OBSZAR TEMATYCZNY I: MAŁOPOLANIE Kierunek polityki rozwoju 1. <i>Małopolskie rodziny</i>. W kierunek ten wpisuje się kierunek działań SRG: 2.1.1. <i>Włączenie społeczne</i>. Kierunek polityki rozwoju 2. <i>Opieka zdrowotna</i>. W kierunek ten wpisuje się kierunek działań SRG: 2.1.1. <i>Włączenie społeczne</i>. Kierunek polityki rozwoju 4. <i>Sport i rekreacja</i>. W kierunek ten wpisuje się kierunek działań SRG: 2.2.2. <i>Zwiększenie oferty kulturalno-rekreacyjnej</i>. Kierunek polityki rozwoju 6. <i>Edukacja</i>. W kierunek ten wpisują się kierunki działań SRG: 1.2.1. <i>Cyfryzacja</i>, 1.2.2. <i>Zwiększenie kompetencji mieszkańców</i>. Kierunek polityki rozwoju 7. <i>Rynek pracy</i>. W kierunek ten wpisują się następujące kierunki działań SRG: 1.1.2. <i>Wsparcie sektora MŚP</i>, 1.2.1. <i>Cyfryzacja</i>, 1.2.2. <i>Zwiększenie kompetencji mieszkańców</i>. OBSZAR TEMATYCZNY II: GOSPODARKA Kierunek polityki rozwoju 5. <i>Cyfrowa Małopolska</i>. W kierunek ten wpisuje się kierunek działań SRG: 1.2.1. <i>Cyfryzacja</i>. OBSZAR TEMATYCZNY III: KLIMAT I ŚRODOWISKO Kierunek polityki rozwoju 1. <i>Ograniczenie zmian klimatycznych</i>. W kierunek ten wpisuje się kierunek działań SRG: 3.1.1. <i>Ograniczanie niskiej emisji</i>. Kierunek polityki rozwoju 2. <i>Gospodarowanie wodą</i>. W kierunek ten wpisuje się kierunek działań SRG: 3.1.2. <i>Rozwój infrastruktury publicznej</i>. Kierunek polityki rozwoju 4. <i>Edukacja ekologiczna</i>. W kierunek ten wpisuje się kierunek działań SRG: 3.1.1. <i>Ograniczanie niskiej emisji</i>. OBSZAR TEMATYCZNY IV: ZARZĄDZANIE STRATEGICZNE ROZWOJEM Kierunek polityki rozwoju 2. <i>Współpraca i partnerstwo</i>. W kierunek ten wpisuje się kierunek działań SRG: 2.2.1. <i>Budowanie partnerstw i współpracy</i>.

		OBSZAR TEMATYCZNY V: ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE Kierunek polityki rozwoju 1. <i>Ład przestrzenny</i>. W kierunek ten wpisują się kierunki działań SRG: 3.2.1. <i>Kształtowanie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych</i> oraz 3.2.2. <i>Wzrost bezpieczeństwa publicznego</i>. Kierunek polityki rozwoju 3. <i>Rozwój obszarów wiejskich</i>. W kierunek ten wpisują się kierunki działań SRG: 1.1.1. <i>Wykorzystanie lokalnych potencjałów rozwojowych</i>, 3.2.1. <i>Kształtowanie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych</i> oraz 3.2.2. <i>Wzrost bezpieczeństwa publicznego</i>. SRWM 2030 wskazuje konkretne obszary, które ze względu na specyfikę i obserwowane tam problemy wymagają dodatkowego wsparcia, wykraczające poza działania przewidziane dla całego województwa – obszary strategicznej interwencji (OSI). Gmina Spytkowice nie została zakwalifikowana do żadnego OSI uwzględnionego w SRWM 2030.
13.	<i>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego¹⁵ (PZPWM)</i>	W <i>Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego (PZPWM)</i> wskazano, że: <i>na terenie województwa małopolskiego znajduje się 10 obszarów chronionego krajobrazu, które zajmują ok. 573 080 ha, co stanowi 37,7% powierzchni województwa</i>. Na terenie Gminy Spytkowice znajduje się Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu. Wskazane w Planie kluczowe zasady polityki przestrzennej, których realizacja wymaga skoordynowanych działań na poziomie regionalnym i lokalnym, i w które najmocniej wpisują się założenia Strategii, to: 1. <i>Oszczędne gospodarowanie przestrzenią zurbanizowaną i racjonalne jej wykorzystanie rozumiane jako:</i> 1b. <i>zapobieganie rozpraszaniu zabudowy.</i> 2. <i>Oszczędne gospodarowanie zasobami naturalnymi i dbałość o poprawę jakości środowiska:</i> 2a. <i>ochrona wód i zwiększanie retencji naturalnej, w tym także na terenach zurbanizowanych.</i> 5. <i>Zmniejszanie ryzyka katastrof naturalnych:</i> 5a. <i>powstrzymanie, a z czasem eliminacja, zabudowy w terenach zagrożonych ryzykiem powodziowym;</i> 5b. <i>powstrzymanie zabudowy na terenach osuwiskowych.</i> W PZPWM wyodrębniono obszary charakteryzujące się podobnymi cechami zagospodarowania przestrzennego, pewną spójnością przyrodniczą i krajobrazową, wewnętrzną spójnością gospodarczą oraz wspólnotą wyzwań rozwojowych. Gminę Spytkowice zaliczono do obszaru funkcjonalnego „Park – P2 gorczańsko-pienińsko-podhalański” (obszar Park został dodatkowo podzielony na trzy mniejsze obszary: P1, P2 i P3), subregion podhalański. W charakterystyce jakościowej obszaru wskazano, że jego szczególnym zasobem są „uzdrowiska, parki narodowe oraz baza turystyczna”, natomiast w charakterystyce strukturalnej jako kontekst przestrzenny wskazano „sąsiedztwo słowackich parków narodowych i krajobrazowych”. Terytorium „Park” to: <i>obejmujące ponad 1/4 powierzchni województwa tereny górskie stanowiące najcenniejszy w skali kraju kompleks przyrodniczo-krajobrazowy i ważny element europejskiego systemu biosfery</i>. Jako główne potencjały obszaru wskazano zasoby ludzkie, w tym relatywnie młodą społeczność oraz zasoby naturalne. Dodatkowo wskazano, iż obszar ten spełnia w skali kraju ważne funkcje kulturowe. Głównym wyzwaniem rozwojowym wskazanym dla obszaru jest: <i>utrzymanie atrakcyjności turystycznej obszaru jako najważniejszego w</i>

¹⁵ Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XLVII/732/18 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 marca 2018 r.

		<i>kraju terenu rekreacji zimowej i turystyki górskiej oraz osiągnięcie standardu usług turystycznych i sanatoryjnych konkurencyjnego w stosunku do regionów zagranicznych.</i>
14.	<i>Uchwała Nr XX/274/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 22 maja 2020 r. w sprawie Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu</i>	Część Gminy Spytkowice objęta jest Południowomałopolskim Obszarem Chronionego Krajobrazu. We wskazanej uchwale określono m.in. zakaz: <i>likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych, realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. nr 199 poz. 1227 z późn. zm.), wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów.</i> Uchwała wskazuje na odstępstwa, których nie dotyczą powyższe zakazy.
15.	<i>Regionalny plan transportowy Województwa Małopolskiego na lata 2021–2027 z perspektywą do 2030 roku</i>	<i>Regionalny plan transportowy Województwa Małopolskiego na lata 2021–2027 z perspektywą do 2030 roku został opracowany w celu: prowadzenia spójnej i wielopłaszczyznowej polityki transportowej, dostosowanej do nowych wyzwań związanych zarówno z celami polityki europejskiej jak i krajowymi i regionalnymi kierunkami rozwoju. W dokumencie uwzględniono działania przyczyniające się do rozwoju transportowego województwa z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców, turystów oraz branży przewozowej. W planie założono 4 cele, te w które najbardziej wpisują się założenia SRG to:</i> – Cel 1.1. <i>Bezpieczny transport;</i> – Cel 1.2. <i>Transport przyjazny mieszkańcom i środowisku.</i> W SRG założono działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa drogowego mieszkańców, działania edukacyjne oraz rozwój infrastruktury rowerowej – działania te są spójne z ww. celami planu.
16.	<i>Regionalna Strategia Innowacji Województwa Małopolskiego 2030 (RSI WM 2030)</i>	W RSI WM 2030 określono kierunki, które umożliwią rozwój inteligentnych specjalizacji województwa małopolskiego. Realizacja założeń dokumentu ma na celu stworzenie innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki. Zaplanowane w Strategii rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030 cele wpisują się w sposób bezpośredni lub pośredni, m.in. w niżej wymienione obszary tematyczne: – Obszar interwencji 1 <i>Innowacyjne zaplecze, potencjał i wizerunek regionu, cel strategiczny 1A Rozbudowa infrastruktury technicznej wspierającej i stymulującej działalność innowacyjną, działanie 1A.2 Rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej i teleinformatycznej na terenie całego województwa</i> – w działanie to wpisuje się kierunek SRG 1.2.1. Cyfryzacja; – Obszar interwencji 1 <i>Innowacyjne zaplecze, potencjał i wizerunek regionu, cel strategiczny 1B Rozwinięcie kompetencji przyszłości w ramach edukacji formalnej oraz kształcenia przez całe życie, działanie 1B.4 Rozwój kompetencji przedsiębiorczych mieszkańców, w tym kompetencji dla procesów sprawiedliwej transformacji oraz 1B.5 Rozwój kompetencji cyfrowych mieszkańców regionu</i> – w działania te wpisują się kierunki SRG 1.2.1. Cyfryzacja oraz 1.2.2. Zwiększenie kompetencji mieszkańców.
POZIOM PONADLOKALNY I LOKALNY		
17.	<i>Strategia Rozwoju Powiatu Nowotarskiego do roku 2030</i>	Strategia ta jest podstawowym dokumentem samorządu powiatowego, który określa obszary i kierunki interwencji polityki rozwoju powiatu. Strategia Rozwoju Powiatu Nowotarskiego do roku 2030 przyjęta Uchwałą nr 450/LVII/2023 Rady Powiatu Nowotarskiego z dnia 29 czerwca 2023 r. zawiera

		wizję rozwojową powiatu, która zakłada stworzenie obszaru dostępnego dla osób ze specjalnymi potrzebami oraz bezpiecznego i atrakcyjnego, a także przyjaznego dla turystów oraz chroniącego bogactwa naturalne i kulturowe. Powyższy opis stanu docelowego jest spójny z wizją rozwoju Gminy Spytkowice. Najmocniejsza korelacja występuje między następującymi założeniami dokumentów: – Założenia <i>bloku obszarów infrastruktura i środowisko</i> odpowiadają w znacznej mierze celowi strategicznemu SRG, tj. 1. <i>Konkurencyjna gospodarka</i>; – Założenia <i>bloku obszarów ochrona zdrowia, pomoc społeczna, bezpieczeństwo publiczne</i> odpowiadają w znacznej mierze celom strategicznym SRG, tj. 2. <i>Rozwój potencjału społecznego</i> oraz 3. <i>Wysokiej jakości przestrzeń i środowisko</i>; – Założenia <i>bloku obszarów demografia, edukacja, gospodarka i rynek pracy</i> odpowiadają w znacznej mierze celom strategicznym SRG, tj. 1. <i>Konkurencyjna gospodarka</i> oraz 2. <i>Rozwój potencjału społecznego</i>; – Założenia <i>bloku obszarów kultura, turystyka i aktywność obywatelska</i> odpowiadają w znacznej mierze celowi strategicznemu SRG, tj. 2. <i>Rozwój potencjału społecznego</i>. –
18.	<i>Stowarzyszenie Przyjazna Dolina Raby i Czarnej Orawy</i> <i>Lokalna Strategia Rozwoju (LSR 2023–2029)</i>	<i>Lokalna Strategia Rozwoju LGD Przyjazna Dolina Raby i Czarnej Orawy</i> jest dokumentem strategicznym określającym kierunki rozwoju obszaru LGD, który obejmuje gminy: Jabłonka, Lipnica Wielka, Raba Wyżna, Spytkowice oraz dwie gminy miejsko-wiejskie: Rabka-Zdrój i Czarny Dunajec. LSR zakłada działania wspierające rozwój przedsiębiorczości mieszkańców, wzmocnienie rozwoju społecznego oraz stworzenie przyjaznych przestrzeni do wspólnej integracji. W dokumencie określono cele, których realizacja przyczyni się do równego rozwoju gmin: – C.1 <i>Zbudowanie oferty możliwości rozwoju i zagospodarowaniu czasu wolnego</i> odpowiada w znacznej mierze celowi strategicznemu SRG, tj. 2. <i>Rozwój potencjału społecznego</i>; – C.2 <i>Podniesienie kompetencji i aktywizacja mieszkańców</i> odpowiada w znacznej mierze celowi strategicznemu SRG, tj. 1. <i>Konkurencyjna gospodarka</i>.

Źródło: Opracowanie własne

4. Wymiar przestrzenny polityki rozwoju – podejście zintegrowane w strategii rozwoju

Jak wspomniano we Wstępie niniejszego opracowania, w dniu 13 listopada 2020 r. wszedł w życie nowy pakiet przepisów dotyczących polityki rozwoju – *Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378 z późn. zm.), której celem jest realizacja postanowień *Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)* w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii. Poza integracją strategii rozwoju na różnych poziomach administracji, celem nowelizacji przepisów była także integracja w dokumentach strategicznych wymiaru społecznego i gospodarczego z przestrzennym.

Ustawodawca jasno określił elementy strategii rozwoju gminy. Są wśród nich takie, które nie występowały w dotychczasowych strategiach:

1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej;
2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
3. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań;
4. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań.

Przestrzeń stanowi kluczowy zasób, dlatego ujęcie przestrzenne interwencji planowanych w sferze gospodarczej lub społecznej ma priorytetowe znaczenie dla rozwoju. W przestrzeni przebiegają lub na nią oddziałują wszystkie procesy społeczne, gospodarcze, przyrodnicze. Z jednej strony stanowi więc uwarunkowanie rozwoju, z drugiej jednak podlega licznym zmianom, które wynikają z prowadzonych działań. Oddziaływanie człowieka na przestrzeń, kształtowanie jej w sposób planowy lub mimowolny, wpływa na warunki życia i gospodarowania, a także warunkuje życie przyszłych pokoleń. Człowiek, niezależnie od miejsca zamieszkania, właśnie na danym terytorium doświadcza występujących tam procesów. Konsekwencją niewłaściwie zaprogramowanych i realizowanych działań rozwojowych mogą być różnego rodzaju konflikty przestrzenne, których wyeliminowanie może okazać się trudniejsze w momencie, kiedy już zaistnieją. Dlatego tak istotne jest zwrócenie uwagi na aspekty przestrzenne przy przygotowywaniu zarówno dokumentów strategicznych, jak i wdrożeniowych. Przestrzeń powinna być traktowana nie tylko jako oczywiste uwarunkowanie dla rozwoju sfery społecznej i gospodarczej, ale jako kluczowa wartość publiczna. Jest ona podstawą do formułowania celów rozwojowych z uwzględnieniem interesu publicznego, w tym ładu przestrzennego.

Niniejsza Strategia zapewnia koordynację przestrzenną wszelkich planowanych działań w zgodzie ze zrównoważonym rozwojem i ładem przestrzennym.

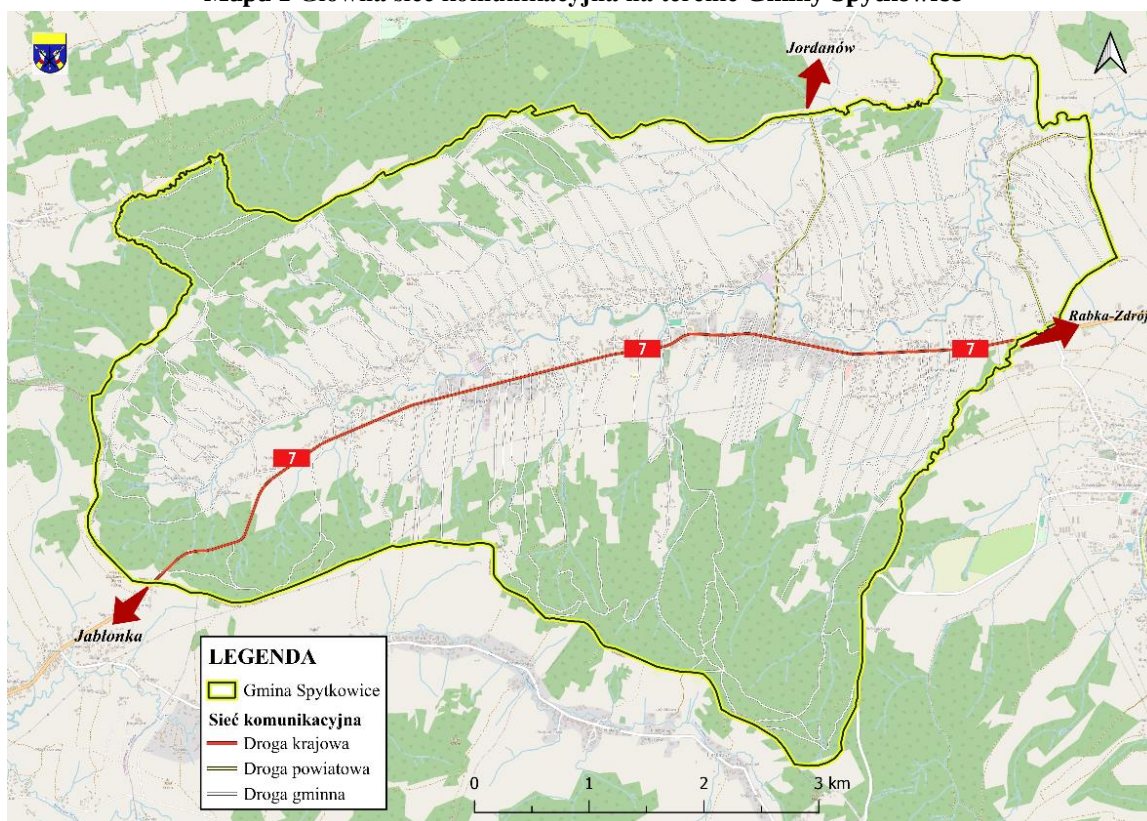
4.1. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy Spytkowice wynika głównie z jej położenia geograficznego, środowiska naturalnego, a także otoczenia i powiązań z jednostkami sąsiednimi.

Gmina Spytkowice jest gminą wiejską położoną w południowej części województwa małopolskiego i graniczy z gminami: Jordanów, Bystra-Sidzina, Jabłonka oraz Raba Wyżna. Przez gminę oprócz dróg gminnych i powiatowych przebiega również droga krajowa nr 7 relacji Żukowo–Chyżne. Przez teren gminy nie przebiegają żadne drogi wojewódzkie ani drogi kolejowe.

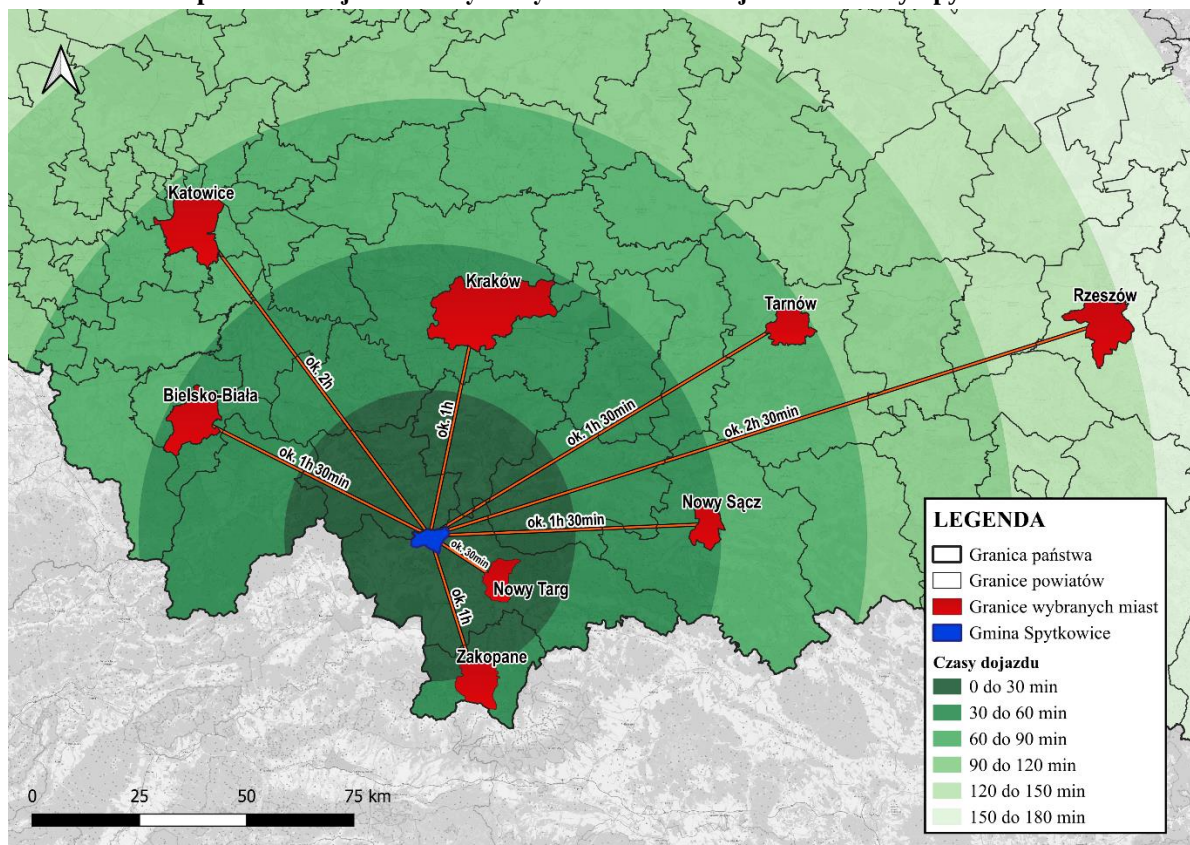
Najbliżej położonym miastem, do którego dojazd zajmuje pół godziny jest Nowy Targ. W ciągu godziny można dojechać do Krakowa i Zakopanego. Nieco dalej położony jest Nowy Sącz, Tarnów oraz leżąca w województwie śląskim Bielsko-Biała, do tych miast można dojechać w około półtorej godziny. Na mapie 1 została przedstawiona sieć komunikacyjna gminy, natomiast na mapie 2 – czas dojazdu do wybranych ośrodków miejskich, który jest stosunkowo dobry.

Mapa 1 Główna sieć komunikacyjna na terenie Gminy Spytkowice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

Mapa 2 Czas dojazdu do wybranych ośrodków miejskich z Gminy Spytkowice

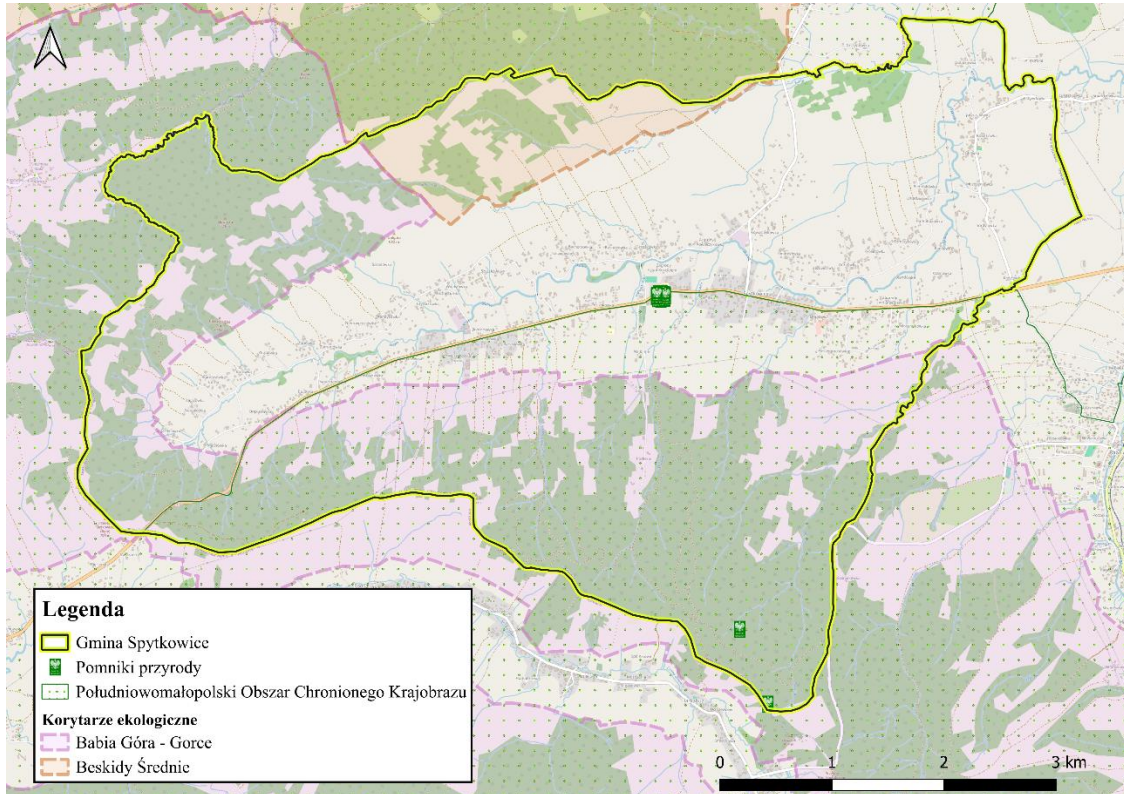
Źródło: Opracowanie własne z wykorzystaniem programu QGIS 3.16.6 – Hannover

Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego obszar Gminy Spytkowice położony jest w prowincji Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem, w podprowincji Zewnętrzne Karpaty Zachodnie, w makroregionie Beskidy Zachodnie, a także w mezoregionie Beskidu Żywieckiego oraz Kotliny Rabczańskiej¹⁶. Przez gminę przepływa rzeka Skawa oraz liczne małe potoki.

Grunty leśne zajmują 33,2% obszaru gminy, z czego 19,0% to lasy prywatne. Grunty rolne zajmują 62% powierzchni, a tereny osiedlowe i zurbanizowane 2,76%. Natomiast formy ochrony przyrody w Gminie Spytkowice stanowią 40,5% jej powierzchni. Na obszarze gminy zlokalizowany jest Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu, którego lokalizację przedstawiono na mapie 3¹⁷:

¹⁶ Kondracki J., Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa 2013.

¹⁷ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl

Mapa 3 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Spytkowice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, crfop.gdos.gov.pl oraz gdos.gov.pl/dane-i-metadane

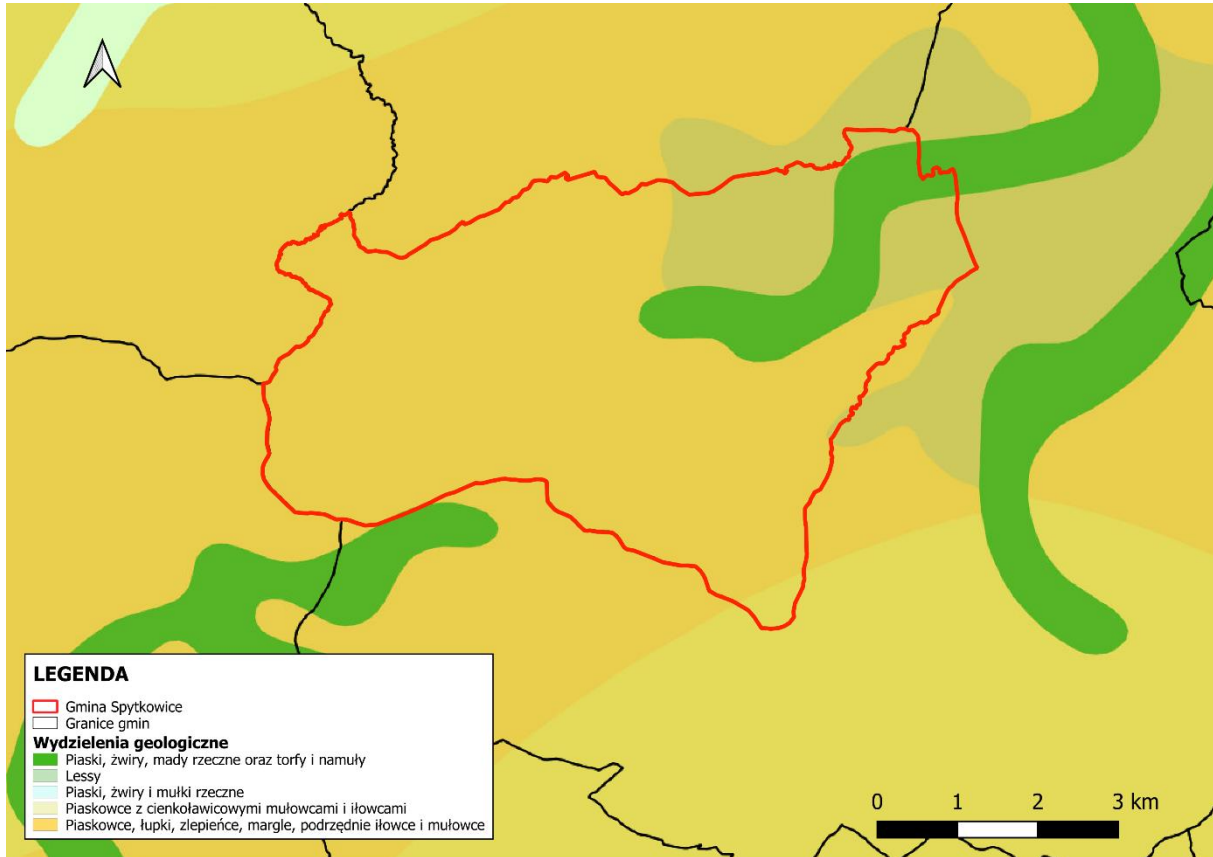
Przeważającymi wydzieleniami geologicznymi są piaskowce i łupki, miejscami również występują gliny. Na mapie 4 przedstawiono budowę geologiczną gminy. Według informacji zwartych na stronie Państwowego Instytutu Geologicznego na obszarze Gminy Spytkowice występują kopaliny piaskowca, ily i gliny. Na terenie gminy nie występują udokumentowane złoża kopalin¹⁸. Krajobraz gminy tworzą grzbiety i szczyty o wysokości od 500 do 900 m n.p.m. oraz dna dolin o wysokości do ok. 420 m n.p.m. Najwyższym wzniesieniem jest Leszczak, który ma wysokość 864 m n.p.m., zaś najniżej położone są tereny w dolinie rzeki Skawa (481 m. n.p.m.).

W gminie występują utrudnione warunki gospodarowania – gmina została zakwalifikowana jako ONW specyficzne górskie, co oznacza, iż występują ograniczenia w użytkowaniu gruntów, a koszty produkcji są wysokie¹⁹. Na terenie gminy nie występują gleby I i II klasy bonitacyjnej, najmniej powierzchni zajmują gleby III klasy (a i b) – stanowią ok. 4% w ogólnej powierzchni użytków rolnych, zaś najwięcej zajmują gleby klasy IV (a i b) – 50% w ogólnej powierzchni użytków rolnych.

¹⁸ Centralna Baza Danych Geologicznych, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, geoportal.pgi.gov.pl, wg. stanu na dzień 31.12.2022 r.

¹⁹ Strona Internetowa Instytutu Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy, onw.iung.pulawy.pl/mapa

Mapa 4 Mapa geologiczna Gminy Spytkowice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych ze strony Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowy Instytut Badawczy, geologia.pgi.gov.pl

Gmina Spytkowice składa się z jednej miejscowości, przez którą przepływa rzeka, a po obu jej stronach rozwinął się układ osadniczy w pasmowych układach zabudowy. Zabudowa zagrodowa oraz jednorodzinna koncentruje się wzdłuż drogi krajowej nr 7 oraz wzdłuż dróg lokalnych. W miejscowości możemy wyróżnić obszar centrum, który koncentruje obiekty publiczne i komercyjne.

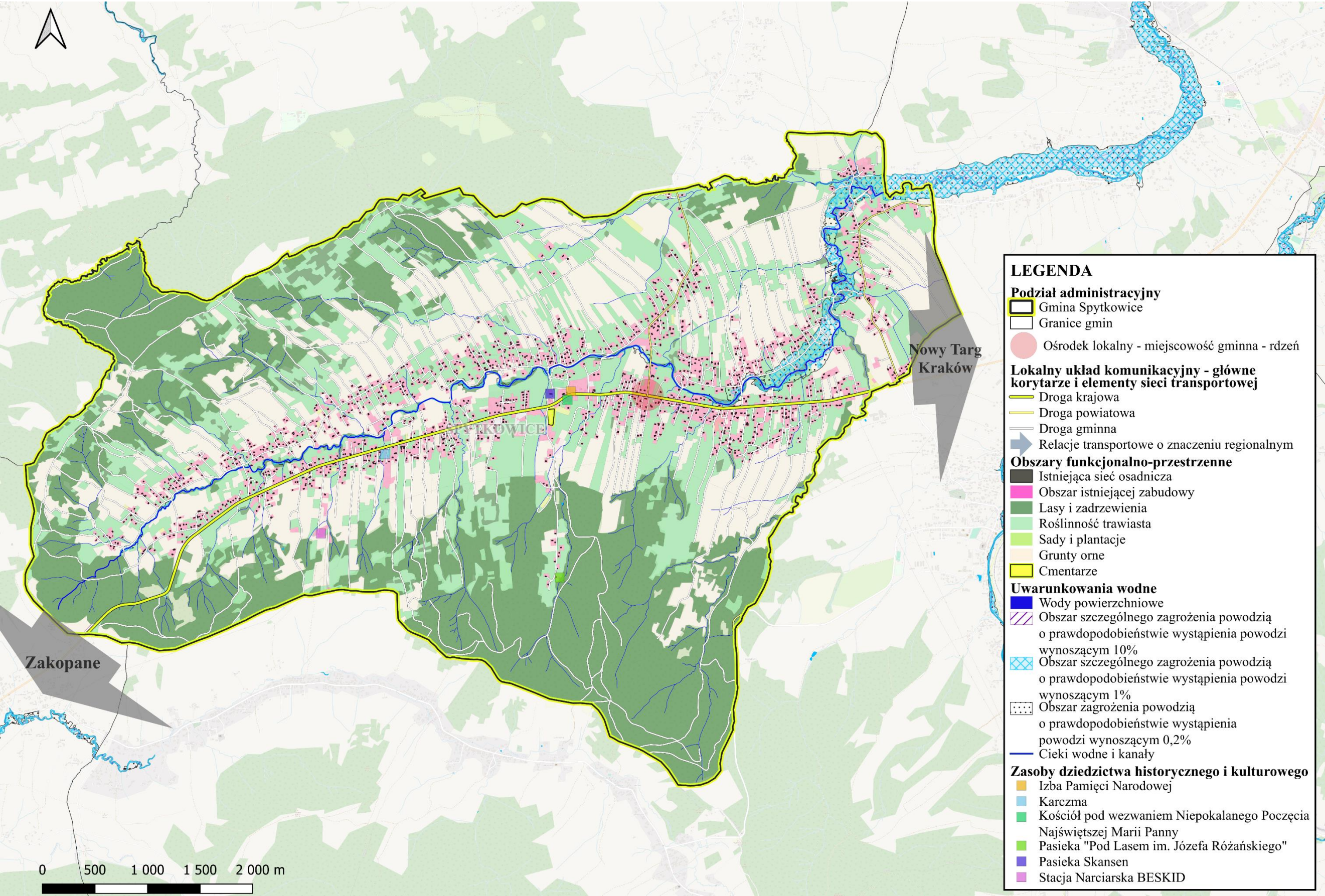
Celem Strategii jest wskazanie przyszłych kierunków rozwoju gminy, a działania zaplanowane w ramach jej realizacji mają przyczynić się do podniesienia jakości życia jej mieszkańców. Planowanie dalszego rozwoju gminy opiera się na potrzebach jej mieszkańców oraz na uwarunkowaniach przestrzennych danego obszaru. Położenie gminy, występujące obszary cenne przyrodniczo, a także ukształtowanie terenu wskazują, iż głównym kierunkiem rozwojowym Spytkowic powinno być wzmacnianie funkcji osiedleńczej poprzez zapewnienie mieszkańcom dostępu do usług publicznych na wysokim poziomie, bezpiecznych przestrzeni, w tym do aktywnego wypoczynku oraz rekreacji oraz poprzez dalszy rozwój gospodarczy przy jednoczesnej dbałości o środowisko naturalne oraz ład przestrzenny.

Polityka przestrzenna oparta na zasadzie zrównoważonego rozwoju Gminy Spytkowice przez właściwe przeznaczenie i użytkowanie terenu dla prawidłowego, efektywnego funkcjonowania systemu społeczno-gospodarczego obszaru, jest jednym z kluczowych wyzwań strategicznych jakie stoją przed gminą w najbliższych latach. Interwencja polityki przestrzennej ukierunkowana będzie na zwiększenie integracji przestrzennej, społecznej

i gospodarczej, zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej, rozwój rynku pracy poprzez wspomaganie przedsiębiorczości oraz rozwój funkcji gospodarczych o ponadlokalnym obszarze oddziaływania. Ważnym aspektem tworzenia miejsca atrakcyjnego do zamieszkania będzie rozwijanie oferty wysokiej jakości usług publicznych świadczonych na obszarze. Jednym z najsilniejszych atrybutów jakości życia jest dostępność do szeroko rozumianej infrastruktury komunalnej, w tym technicznej, dlatego też działania i projekty strategiczne są w niniejszej Strategii mocno akcentowane. Ważnym elementem rozwoju tego obszaru jest wspieranie aktywności i integracji mieszkańców, a więc tworzenie wysokiej jakości przestrzeni publicznych zawierających komponenty rekreacyjne. Istotne jest, aby takie przestrzenie kształtowane były na terenie gminy przy jednoczesnym zachowaniu różnorodnych walorów historycznych i przyrodniczych.

Na mapie 5 przedstawiono uwarunkowania Gminy Spytkowice z wyszczególnieniem sieci osadniczej, sieci komunikacyjnej, pokrycia terenu, sieci wodnej oraz wybranych elementów dziedzictwa kulturowego i historycznego.

Mapa 5 Gmina Spytkowice – uwarunkowania: sieć osadnicza, sieć komunikacyjna, pokrycie terenu, sieć wodna, wybrane elementy dziedzictwa kulturowego i historycznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych i portalów mapowych

Zgodnie z danymi przedstawionymi w Hydroportalu (Plany zarządzania ryzykiem powodziowym) – Gmina Spytkowice znajduje się w obszarach problemowych ze względu na ryzyko powodzi rzecznej. Biorąc pod uwagę zagrożenie powodziowe, na terenie Gminy Spytkowice stwierdzono obszary szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym Q1%, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat, tereny szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) oraz tereny, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q0,2%). Zagrożenie powodziowe znajduje się w dolinie rzeki Skawa (mapa 6).

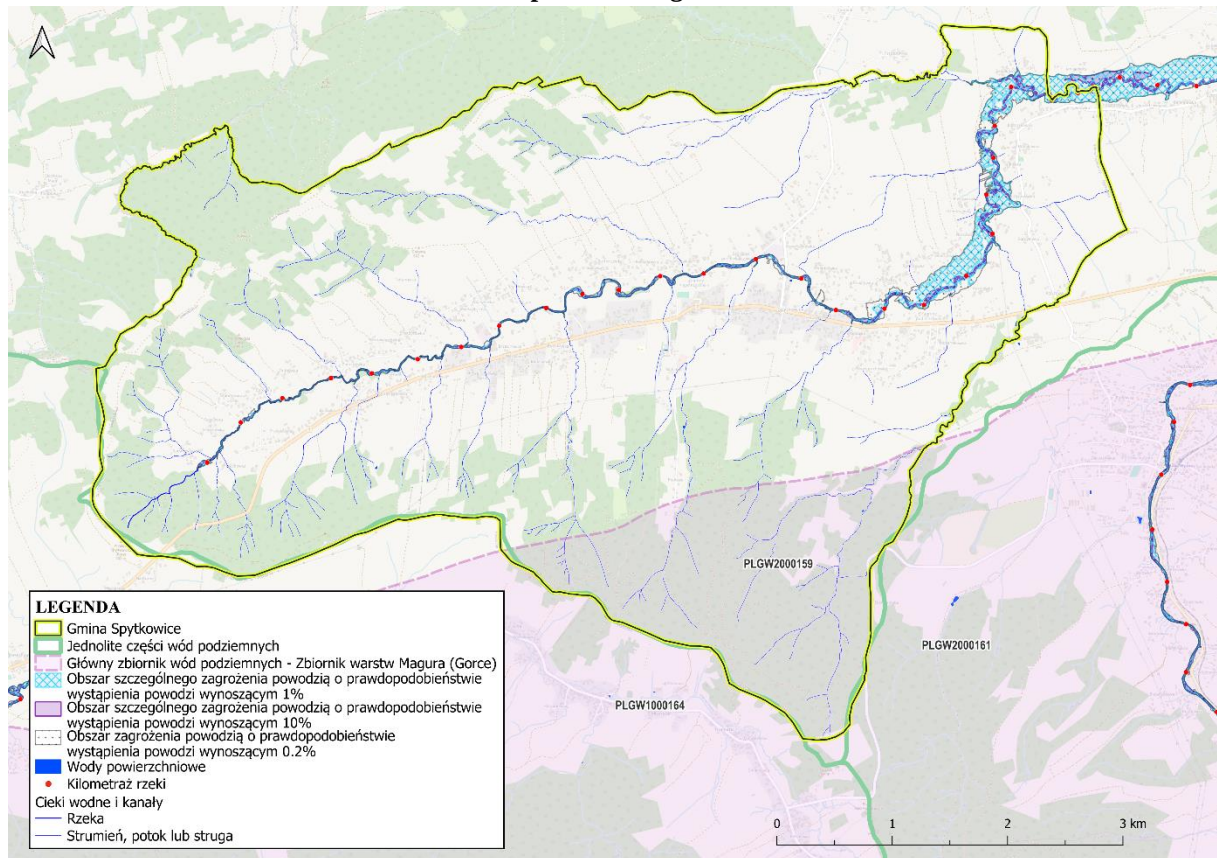
Kolejnym istotnym czynnikiem z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego są osuwiska, które należą do najniebezpieczniejszych i najczęściej występujących geozagrożeń na terenie Polski. Osuwiska są efektem ruchów masowych. Osuwanie, spełzywanie lub obrywanie powierzchniowych warstw skał, zwietrzliny oraz gleby, nazywane ruchami masowymi, powstają naturalnie lub na skutek działalności człowieka. Osuwiska są formą geologiczną przejawiającą się w rzeźbie terenu, powstałą w wyniku grawitacyjnego przemieszczenia wzdłuż powierzchni poślizgu, spływu lub oderwania materiału skalnego, w szczególności skał, zwietrzelin, gruntów i nasypów, powodują zniszczenia w infrastrukturze, uprawach, drzewostanie oraz ogólną degradację terenów objętych ruchami masowymi ziemi. Osuwiska stwarzają także zagrożenie dla życia ludzi oraz dla ich domów²⁰.

Na terenie Gminy Spytkowice zlokalizowano siedemdziesiąt osuwisk oraz trzy tereny zagrożone ruchami masowymi. Osuwiska oraz tereny zagrożone ruchami masowymi występują w północno-zachodniej części gminy oraz miejscami w południowej części gminy (mapa 7)²¹.

²⁰ Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Centrum Geozagrożeń, pgi.gov.pl.

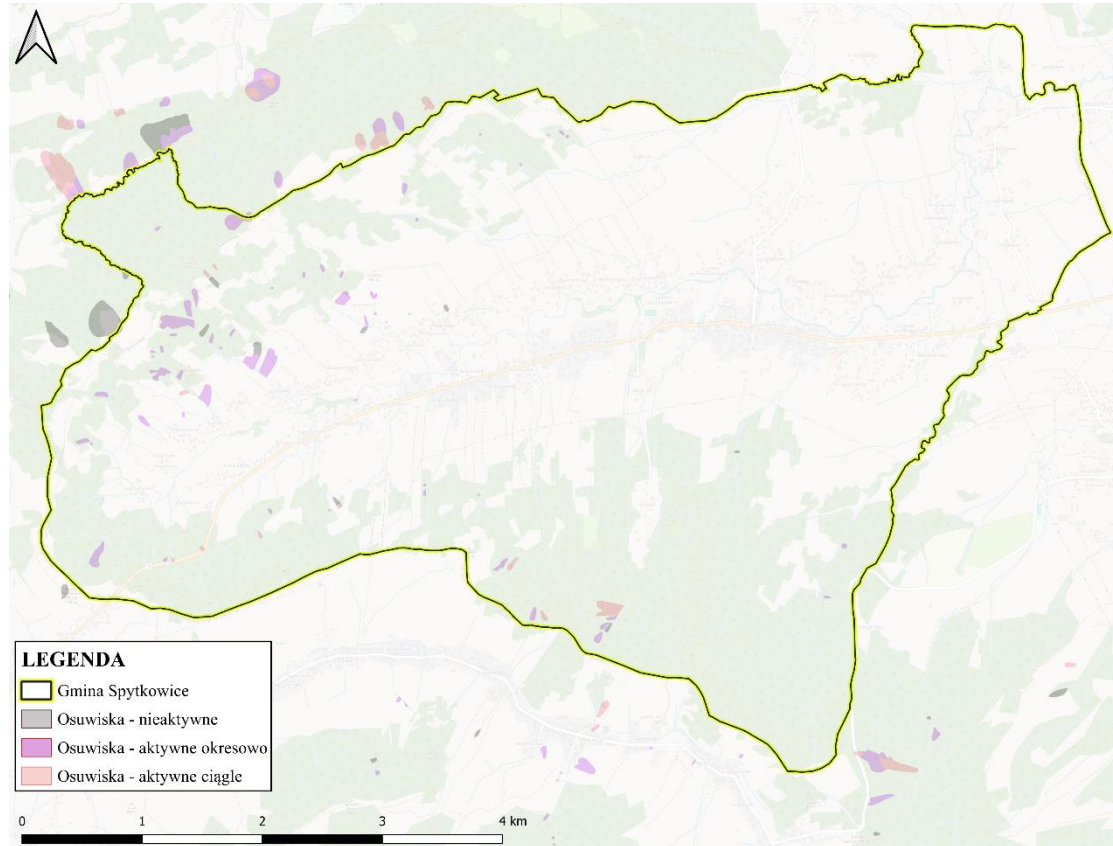
²¹ jw.

Mapa 6 Gmina Spytkowice – uwarunkowania, położenie gminy względem JCWPd i obszarów zagrożenia powodziowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Bazy Danych Geologicznych i Hydroportalu, isok.gov.pl

Mapa 7 Gmina Spytkowice – rozmieszczenie osuwisk oraz tereny zagrożone ruchami masowymi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Bazy Danych Geologicznych geologia.pgi.gov.pl

Ustalenia i rekomendacje dla kształtowania polityki przestrzennej Gminy Spytkowice na najbliższe lata to m.in.:

- Instalacja odnawialnych źródeł energii i tworzenie infrastruktury umożliwiającej jej magazynowanie i wykorzystywanie na własne potrzeby.
- Rozwój zabudowy powinien następować w oparciu o istniejące i projektowane ciągi komunikacyjne. Nowe inwestycje powinny być lokalizowane przede wszystkim w zasięgu terenów, na których już istnieje infrastruktura techniczna lub jest planowana do realizacji w najbliższych latach. Ponadto rozwój zabudowy powinien następować poprzez sukcesywne powiększanie terenów już zabudowanych zgodnie z zasadą koncentracji i nierozpraszania zabudowy.
- Kreowanie warunków zmierzających do poprawy jakości życia lokalnej społeczności – wszystkich mieszkańców gminy.
- Odstąpienie od realizacji nowej zabudowy na obszarach występowania osuwisk i terenach zagrożonych ruchami masowymi. W sytuacji konieczności należy realizować ją jedynie po wykonaniu dokładnych badań geologiczno-inżynierskich.
- Rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej przy uwzględnieniu integralności wewnętrznej gminy oraz powiązań ponadlokalnych, służących wzmocnieniu konkurencyjności i spójności regionu. Należy również stopniowo zastępować napowietrzne linie energetyczne niskiego napięcia kablowymi liniami podziemnymi.
- Ścisłe połączenie rozwoju przestrzennego z:

- rozbudową systemu transportu (sieć dróg publicznych, sieć dróg rowerowych, sieć transportu zbiorowego),
- rozwojem sieci wodociągowo-kanalizacyjnej,
- systemem odbioru i wywozu odpadów (śmieci) z rozwojem selektywnej zbiórki, odpadów komunalnych,
- dostarczaniem energii elektrycznej i gazu,
- systemem łączności sieci internetowej.
- Wykorzystanie na cele inwestycyjne terenów zdegradowanych i posiadających niską przydatność rolniczą.
- Eliminacja barier urbanistycznych i architektonicznych dla osób ze szczególnymi potrzebami.
- Ochrona środowiska naturalnego, w tym ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych, polegająca na utrzymaniu dla przyszłych pokoleń posiadanych zasobów i odpowiednim ich gospodarowaniu.
- Rozwój usług wyższego rzędu dla teraźniejszych i przyszłych mieszkańców.
- Pokrycie powierzchni gminy Ogólnym Planem Zagospodarowania Przestrzennego.
- Udostępnienie i wykreowanie funkcjonalnych i estetycznych terenów przestrzeni publicznej.
- Polityka przestrzenna powinna prowadzić do tworzenia licznej grupy większych gospodarstw rolnych, które będą wyspecjalizowane w zróżnicowanych rodzajach produkcji rolnej, zdolne do wprowadzania postępu i stosowania nowych technologii.
- Utrzymanie rolniczego charakteru gminy przy jednoczesnej dbałości o walory przyrodnicze i kulturowe gminy oraz odpowiednie uprofilowanie rolnictwa, w tym wspieranie wysokiej jakości produkcji rolniczej wytwarzanej lokalnie i tradycyjnymi metodami, odpowiednio certyfikowanej miejscem pochodzenia i sposobem produkcji.
- Rozwój i modernizacja bazy usług publicznych.
- Wprowadzenie lokalnych przepisów w zakresie kodeksu dotyczącego umieszczania reklam.
- Wyznaczenie granic stref parków kulturowych i ich zakresu ochrony.
- Podczas planowania nowego zagospodarowania obszaru chronionego należy uwzględnić zakazy wynikające z *Uchwały Nr XX/274/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 22 maja 2020 r. w sprawie Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu*.

Wskazane rekomendacje dla realizacji polityki przestrzennej Gminy Spytkowice realizowane są m.in. poprzez działania oraz projekty strategiczne wskazane w niniejszym dokumencie *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030*.

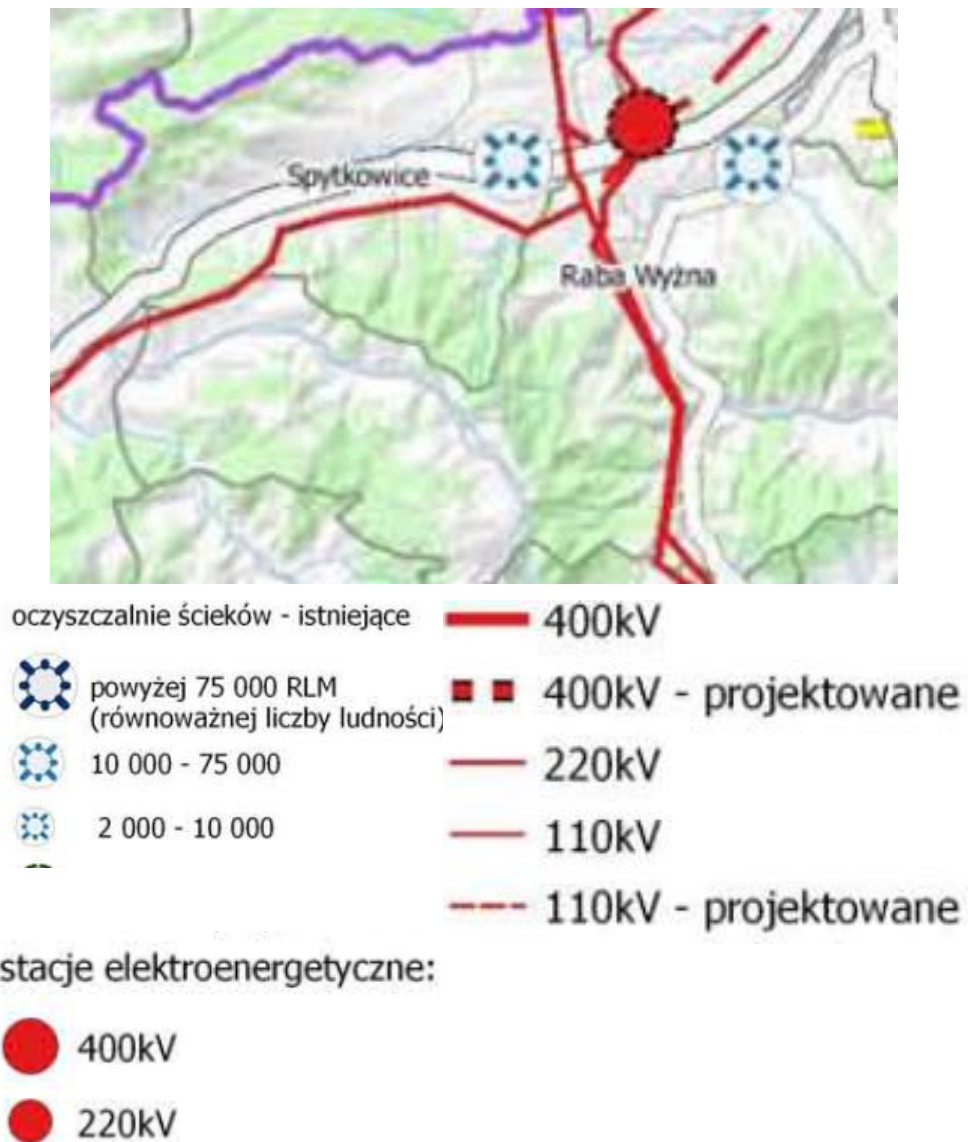
Należy pamiętać, że do instrumentów wdrażania polityki przestrzennej należało studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP), które było dokumentem określającym politykę przestrzenną i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy, uwzględniającym uwarunkowania (czyli czynniki i ograniczenia) rozwoju przestrzennego. Obecnie jednak następuje gruntowna reforma obowiązującego od prawie 19 lat systemu planowania przestrzennego. Nowelizacja ustawy o planowaniu przestrzennym weszła

w życie 24 września 2023 r. Jednym z najważniejszych rozwiązań reformy systemu planowania i zagospodarowania przestrzennego jest uchylenie przepisów upoważniających do wydawania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – rolę studium w zakresie określenia ram polityki przestrzennej ma spełniać Strategia Rozwoju Gminy. Ogólny kierunek polityki przestrzennej przyjęty w Strategii będzie podlegał doprecyzowaniu i przełożeniu na konkretne normy dotyczące zagospodarowania przestrzennego w planie ogólnym (schemat zagospodarowania przestrzeni), a następnie w ramach rozstrzygnięć podejmowanych w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy. Obecnie na terenie gminy obowiązuje *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Spytkowice* przyjęte Uchwałą Rady Gminy Spytkowice nr XVII/84/2012 z dnia 27 kwietnia 2012 r. Zgodnie z nowymi wytycznymi, Studium będzie obowiązywało do czasu opracowania i uchwalenia przez gminę planu ogólnego, jednak nie później niż do 31 grudnia 2025 roku.

Podstawowym zaś narzędziem polityki przestrzennej gminy są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, którymi pokryty jest cały obszar Gminy Spytkowice.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia długookresową strategiczną wizję rozwoju gminy. Wynika on z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb i potencjału gminy z uwzględnieniem jej specyfiki i zróżnicowania. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy została przedstawiona za pomocą map uwarunkowań oraz modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej (mapy 8–11).

Mapa 8 Fragment mapy *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego – „Infrastruktura”*

Źródło: Załącznik Nr 2 do Uchwały Nr XLVII/732/18 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 marca 2018 r. – mapa załącznik nr 2 „Infrastruktura”

Mapa 9 Fragment mapy *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego – „Transport”*

orientacyjne przebiegi:

droga ekspresowa projektowana (S)/
/główne ruchu przyspieszonego (GP)

pozostałe projektowane drogi i obwodnice miast:

obwodnica na drodze krajowej / nowa droga krajowa

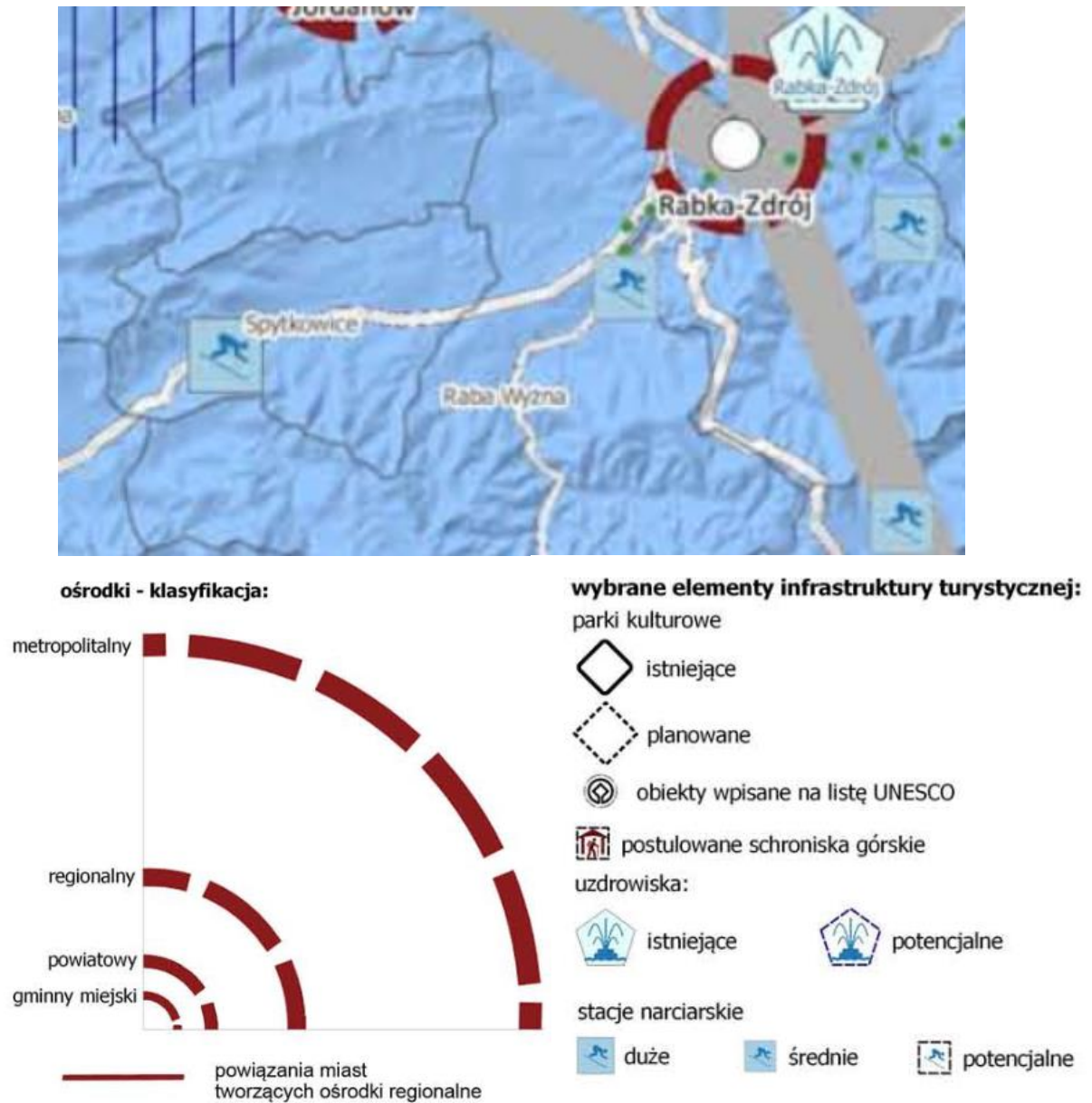
obwodnica na drodze wojewódzkiej

projektowana droga wojewódzka

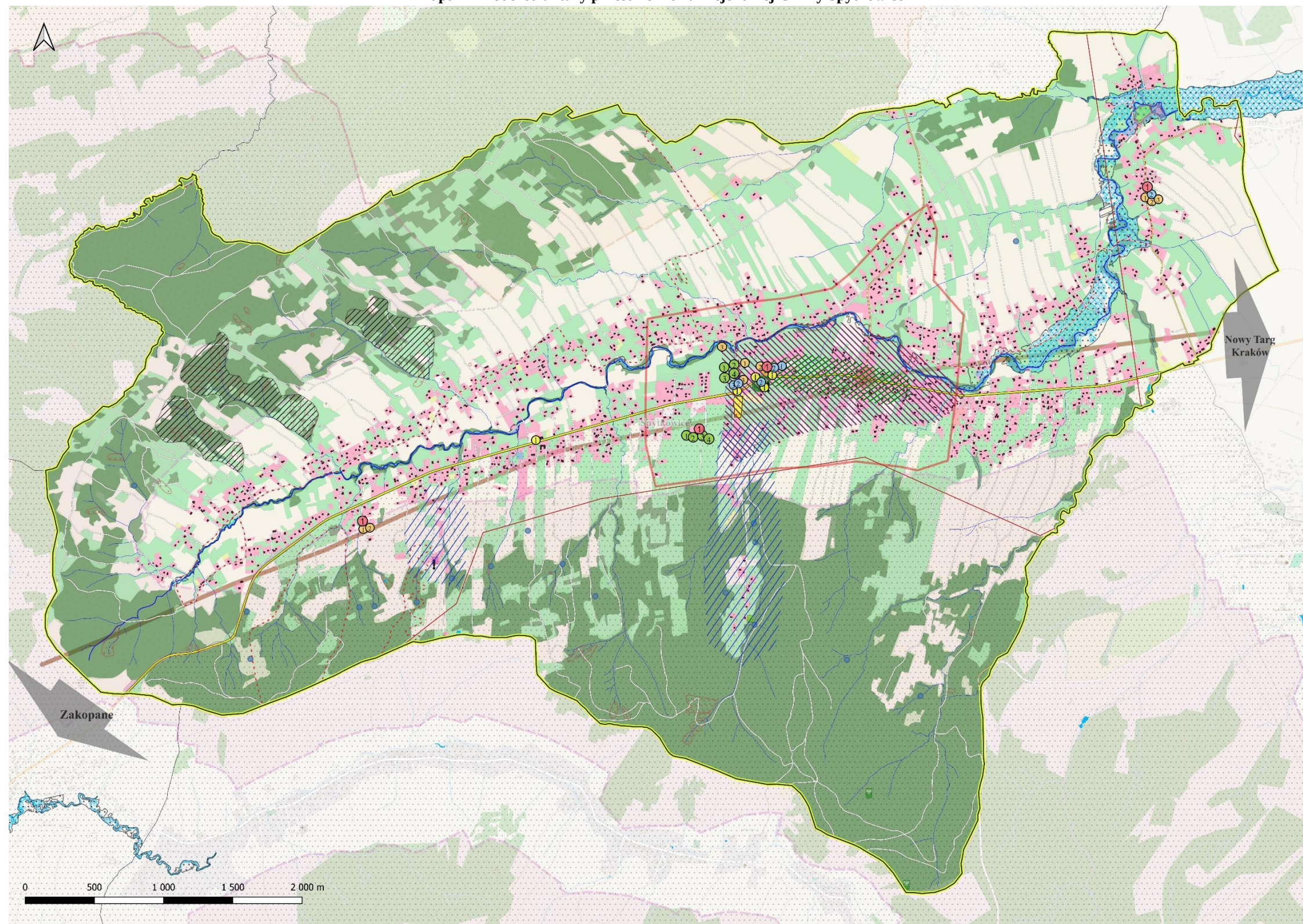
Źródło: Załącznik Nr 3 do Uchwały Nr XLVII/732/18 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 marca 2018 r. – mapa załącznik nr 3 „Transport”

Mapa 10 Fragment mapy *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego – „Rozwój”*

Źródło: Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XLVII/732/18 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 marca 2018 r. – mapa załącznik nr 5 „Rozwój”

Mapa 11 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Spytkowice

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 1 Legenda do treści mapy Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Spytkowice

Źródło: Opracowanie własne

4.2. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań

4.2.1 Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa i inne ponadlokalne

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Dokument przedstawia cele polityki regionalnej oraz działania i zadania, jakie do ich osiągnięcia powinien podjąć rząd, samorządy: wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz pozostałe podmioty uczestniczące w realizacji tej polityki w perspektywie roku 2030. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Istotną częścią dokumentu jest Załącznik 1. *Lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją: programowanie 2021–2027*. Obszary zagrożone trwałą marginalizacją to zróżnicowane przestrzennie pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, jak i funkcji gospodarczych skupiska gmin wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast, w których nastąpiła kumulacja negatywnych zjawisk społecznych i ekonomicznych. Gmina Spytkowice nie została wskazana na poziomie krajowym jako gmina zagrożona trwałą marginalizacją.

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” wyznacza następujące obszary strategicznej interwencji w województwie:

- miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – 6 miast wskazanych w SOR / KSRR 2030;
- miasta i gminy współpracujące w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych (warunkiem wsparcia jest formalne zawiązanie współpracy);
- obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia;
- obszary zmarginalizowane – wynikające z SOR / KSRR 2030 lub z rozszerzonej analizy regionalnej (razem 62 gminy);
- miejscowości uzdrowiskowe;
- gminy, na terenie których zlokalizowany jest obszar prawnie chroniony (tj. park narodowy, park krajobrazowy lub obszar Natura 2000).

Gmina Spytkowice nie została ujęta w żadnym OSI wyznaczonym w SRWM.

W *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego* obszar województwa podzielono na „terytoria” – obszary wynikające z koncepcji zagospodarowania przestrzeni Małopolski (podejście „od dołu”). Podziału takiego dokonano biorąc pod uwagę podobieństwa pod względem ukształtowania i zagospodarowania terenu, a także spójność gospodarczą. Następnie wyznaczone terytoria zostały podzielone: *zgodnie z funkcjonującym układem statystycznym subregionów i realnymi zasięgami oddziaływań głównych ośrodków usługowych*. Gmina Spytkowice znalazła się w Obszarze Funkcjonalnym – terytorium *Park – P2 gorczańsko-pienińsko-podhalański*” (obszar Park został dodatkowo podzielony na trzy mniejsze obszary: P1, P2 i P3), subregion podhalański (mapa 12). W charakterystyce jakościowej obszaru wskazano, że jego szczególnym zasobem są „uzdrowiska, parki narodowe oraz baza turystyczna”, natomiast w charakterystyce strukturalnej jako kontekst przestrzenny wskazano „sąsiedztwo słowackich parków narodowych i krajobrazowych”. Terytorium „Park” to: *obejmujące ponad 1/4 powierzchni województwa tereny górskie stanowiące najcenniejszy w skali kraju kompleks przyrodniczo-krajobrazowy i ważny element europejskiego systemu*

biosfery. Jako główne potencjały obszaru wskazano zasoby ludzkie, w tym relatywnie młodą społeczność oraz zasoby naturalne. Dodatkowo wskazano, iż obszar ten spełnia w skali kraju ważne funkcje kulturowe. Głównym wyzwaniem rozwojowym wskazanym dla obszaru jest: utrzymanie atrakcyjności turystycznej obszaru jako najważniejszego w kraju terenu rekreacji zimowej i turystyki górskiej oraz osiągnięcie standardu usług turystycznych i sanatoryjnych konkurencyjnego w stosunku do regionów zagranicznych.

Pozostałe kierunki działań wskazane w dokumencie to:

- *wprowadzenie programu antysmogowego dla całego obszaru Park, w tym miejscowości turystycznych a zwłaszcza uzdrowiskowych; rozwój źródeł energii OZE w oparciu o istniejące tam zasoby geotermalne;*
- *stworzenie sieci szlaków turystycznych – pieszych, rowerowych (w tym połączenia lokalnych szlaków z siecią „Velo Małopolska”), narciarstwa biegowego – ze szczególnym uwzględnieniem obszaru Beskidu Niskiego.*

Dodatkowo w PZPWM wyodrębniono obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym. Obszary te stanowią miejsca strategicznej interwencji prowadzonej z poziomu krajowego, dlatego nie pokrywają całego województwa małopolskiego. Gmina Spytkowice została zakwalifikowana do obszarów górskich oraz obszarów cennych przyrodniczo (mapy 13–14).

W dokumencie wskazano ukierunkowania polityki przestrzennej OF:

- *ochronę wartości przyrodniczych i bioróżnorodności;*
- *ograniczenie zagrożeń powodziowych poprzez realizację zadań, wynikających z Planu zarządzania ryzykiem powodziowym, Programu małej retencji, Programu zapobiegania suszy;*
- *monitorowanie zagrożeń ruchami masowymi ziemi oraz realizacja wynikających z rozpoznania ograniczeń i zabezpieczeń;*
- *opracowanie zasad wykorzystania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej i regulacji granicy rolno-leśnej;*
- *równoważenie rozwoju przemysłów czasu wolnego, gwarantujące utrzymanie (i pomnażanie) istniejących zasobów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych;*
- *wzmocnienie systemu zasobów przyrodniczych oraz poprawa gospodarki środowiskiem.*

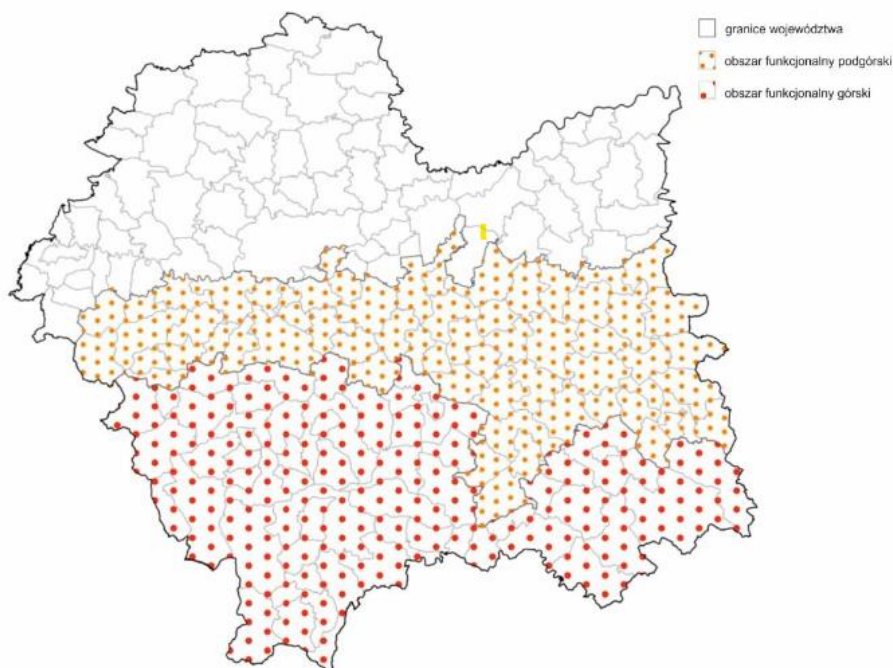
Mapa 12 Obszary Funkcjonalne – terytoria Województwa Małopolskiego

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, Tom 2, str. 188

Mapa 13 Obszary Funkcjonalne górskie

Ryc. 2. 21: Obszary Funkcjonalne górskie

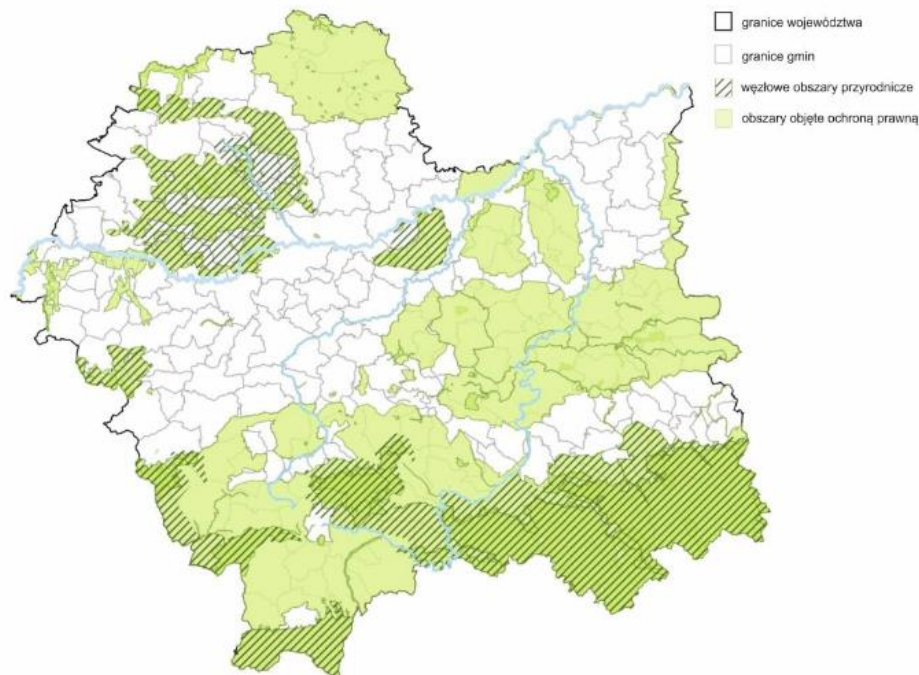

Źródło: Wg projektu PZPWM 2012 r.

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, Tom 2, str. 286

Mapa 14 Obszary Funkcjonalne cenne przyrodniczo

Ryc. 2. 22: Obszary Funkcjonalne cenne przyrodniczo

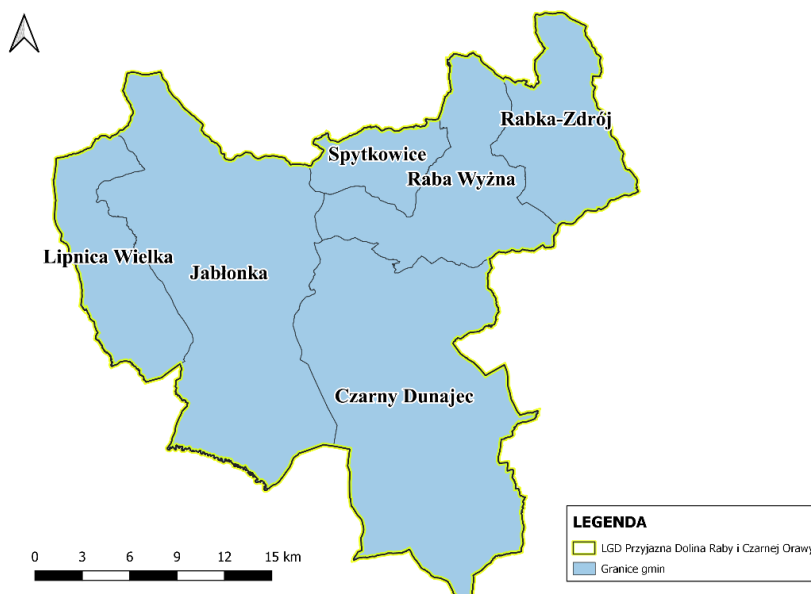

Źródło: Wg projektu PZPWM 2012 r.

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, Tom 2, str. 287

W kontekście obszarów strategicznej interwencji czy obszarów funkcjonalnych wyznaczanych na szczeblu ponadlokalnym, warto zwrócić uwagę, że Gmina Spytkowice wraz z gminami Lipnica Wielka, Jabłonka, Raba Wyżna, Rabka-Zdrój oraz Czarny Dunajec – wchodzi w skład Lokalnej Grupy Działania „Przyjazna Dolina Raby i Czarnej Orawy” (mapa 15).

Mapa 15 Obszar Lokalnej Grupy Działania „Przyjazna Dolina Raby i Czarnej Orawy”

Źródło: Opracowanie własne.

5. System realizacji Strategii Rozwoju

System wdrażania, monitorowania i finansowania Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice zawiera bezpośrednie odniesienie do procedur i zakresu odpowiedzialności za realizację zapisów strategicznych, dokonanie pomiaru i obserwacji postępów w realizacji Strategii.

W niniejszym rozdziale wskazano podmioty zaangażowane w realizację Strategii, biorąc pod uwagę ich rolę, kompetencje i relacje między nimi. Wskazano mechanizmy i narzędzia wdrażania Strategii, określono sposób monitorowania i ewaluacji realizacji Strategii oraz wskazano wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

5.1. Wdrażanie i monitoring Strategii Rozwoju

Monitoring ma na celu gromadzenie oraz analizę danych na temat przebiegu realizacji Strategii, pozwala na wyłapywanie ewentualnych nieprawidłowości w jej realizacji i wprowadzanie niezbędnych korekt umożliwiających osiągnięcie wcześniejszych założeń.

Określenie systemu monitorowania umożliwi gromadzenie bieżących danych dotyczących postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu celów założonych w Strategii. Pozwoli również na obserwację rezultatów prowadzonych działań, a w razie potrzeby na wprowadzenie niezbędnych korekt oraz aktualizację dokumentu. Zakres monitoringu i ewaluacji Strategii wyznaczają określone w niej cele strategiczne, kierunki działań oraz zaplanowane działania i projekty strategiczne. Monitoring Strategii prowadzony będzie w zakresie finansowym oraz rzeczowym.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji Strategii oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jej głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą śródkresowych zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów strategicznych, jak i wskaźników oddziaływania mierzonych co 4 lata, w odniesieniu do celów strategicznych, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy (*Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Spytkowice*, 2024 r.). W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze gminy w porównaniu do województwa i kraju. Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie w raportach co 4 lata. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania Diagnostyki, czyli według stanu na koniec 2022 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym, referaty Urzędu Gminy, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów strategicznych zobowiązane są do składania informacji okresowej do *Koordynatora ds. Strategii*. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania dokumentu.

Za wdrażanie Strategii odpowiedzialny jest Wójt Gminy Spytkowice. Wyznaczy on *Koordynatora ds. Strategii*, który będzie zarządzał całym procesem wdrażania, koordynował działania i przygotowywał raport z monitoringu w okresach czteroletnich. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególne samodzielne stanowiska pracy i referaty Urzędu Gminy, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze gminy i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań. Poniżej na schemacie przedstawiono instytucjonalną strukturę systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji dokumentu.

Schemat 2 Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030

Wójt
• wdrażanie – stymulowanie działań; • integrowanie zasobów.
Rada Gminy
• wsparcie merytoryczne przy realizacji i ewaluacji Strategii; • wsparcie merytoryczne przy podejmowaniu decyzji strategicznych; • akceptacja sprawozdań z realizacji Strategii; • analizowanie postępów wdrażania Strategii; • przyjmowanie aktualizacji Strategii; • uwzględnienie zadań zaplanowanych do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych lub innych dokumentów strategicznych o znaczeniu lokalnym.
Koordynator ds. Strategii
• upowszechnianie założeń Strategii wśród mieszkańców; • inicjacja realizacji działań priorytetowych; • koordynacja działań, w tym koordynacja przygotowania okresowych sprawozdań z realizacji Strategii – sporządzanie co 4 lata raportu z postępu realizacji dokumentu. Raport będzie zawierał informacje na temat wartości wskaźników monitoringowych (produktu, rezultatu) i wartości wskaźników oddziaływania, mierzonych co 4 lata; • udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, a także przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami; • poszukiwanie nowych źródeł finansowania; • ewaluacja i ewentualne przygotowanie zmian do aktualizacji; • pełnienie funkcji koordynatora w przypadku realizacji projektów strategicznych lub zadań w partnerstwie.
Komórki Urzędu i jednostki, partnerzy
• realizacja poszczególnych zadań i projektów; • przekazywanie informacji o stopniu realizacji zadań do Koordynatora ds. Strategii; • sporządzanie statystyk i gromadzenie danych pomocnych w procesie monitorowania; • zgłaszanie wniosków do zmian w Strategii.

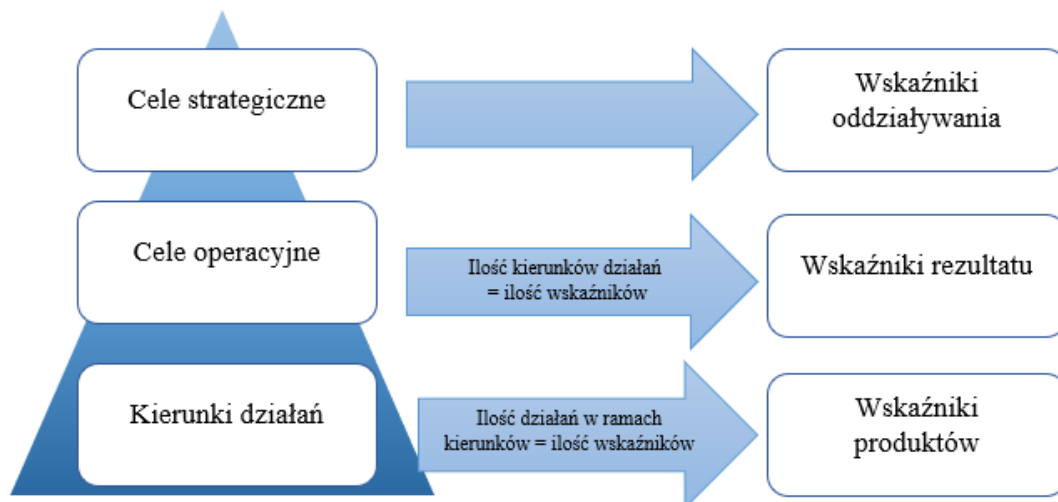
Źródło: Opracowanie własne

Monitoring realizacji Strategii prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników produktów i rezultatów mających swoje źródło w efektach poszczególnych projektów i zadań, uwzględnionych w planie operacyjnym Strategii. Monitoring realizacji Strategii, w tym osiągniętych wskaźników, odbywa się raz na 4 lata i jest realizowany do końca lutego kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym – pierwszy okres sprawozdawczy przypada na lata 2024–2027, więc pierwszy raport z monitoringu powinien być wykonany do końca czerwca 2028 r. Następny raport będzie częścią ewaluacji końcowej (ex-post). Informacje na temat stanu realizacji Strategii będą przekazywane mieszkańcom gminy, jak również wszystkim zainteresowanym, w formie raportów z monitoringu, za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Gminy Spytkowice, a także podczas spotkań w trakcie realizacji Strategii z różnymi

grupami społecznymi, w tym z mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi. Monitorowanie przebiegu rozwoju społeczno-gospodarczego oraz zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy będzie procesem ciągłym. Sporządzany raport powinien wskazywać na zachodzące przeobrażenia i tendencje rozwoju oraz umożliwiać dokonywanie oceny stopnia realizacji zapisanych celów, które mierzone będą za pomocą czteroletnich zmian wskaźników. W tabeli 14 przedstawiono wskaźniki oddziaływania rozwoju, natomiast w tabelach 15–16 konkretne wskaźniki produktu i rezultatu, które powinny być osiągnięte w wyniku realizacji Strategii – wszystkie będą przedmiotem monitoringu.

Z racji, iż Strategia jest dokumentem o charakterze planistycznym, wyznaczone cele mają charakter długofalowy oraz odnoszą się do perspektywy po zakończeniu realizacji jej założeń. Osiągnięcie wyników określonych dla stanu docelowego – po realizacji Strategii tj. na koniec 2030 r. – oznaczało będzie powodzenie podejmowanych działań oraz pozwoli stwierdzić, iż kierunki rozwoju określone były zgodnie z aktualnymi potrzebami. Miernikiem rozwoju są wskaźniki odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru. Na schemacie 3 przedstawiono powiązania głównych założeń dokumentu ze wskaźnikami niezbędnymi do zmierzenia ich realizacji, tj. celów strategicznych ze wskaźnikami oddziaływania, celów operacyjnych ze wskaźnikami rezultatu oraz kierunków działań ze wskaźnikami produktu.

Schemat 3 Logika powiązań głównych założeń dokumentu ze wskaźnikami osiągnięcia oczekiwanych rezultatów

Źródło: Opracowanie własne

5.1.1. Oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia

W toku prac nad Strategią zostały określone cele strategiczne oraz kierunki działań, które mają doprowadzić do kluczowych zmian w gminie. Aby to osiągnąć zaplanowano również konkretne działania, którymi są m.in. przewidziane do realizacji projekty.

W związku z powyższym zdefiniowano także oczekiwane rezultaty zaplanowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia. W celu skutecznego monitorowania rezultatów przedstawiono wskaźniki oddziaływania, rezultatu i produktu wraz z ich wartościami bazowymi, śródkresowymi oraz docelowymi.

Realizacja wskaźników zamieszczonych w tabelach 14–16 pozwoli zweryfikować czy zaplanowane działania w obszarach gospodarczym, społecznym oraz przestrzenno-środowiskowym przynoszą efekty.

W sferze społecznej zakładanym rezultatem jest zaspokojenie potrzeb mieszkańców, tak aby stali się zintegrowaną społecznością, która wspólnymi inicjatywami dba o dobrostan każdej grupy społecznej. W tym celu będą podejmowane działania na rzecz m.in.: rozwoju opieki żłobkowej, przedszkolnej i szkolnej, opieki zdrowotnej oraz włączenia społecznego osób zagrożonych wykluczeniem. Rezultaty tych działań będą mierzone za pomocą:

- wskaźników oddziaływania, takich jak m.in.: *dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3–5 lat;*
- wskaźników rezultatu takich jak m.in.: *liczba osób biorących udział w zorganizowanych wydarzeniach kulturalnych;*
- wskaźników produktu, takich jak m.in.: *liczba działań podjętych na rzecz zwiększenia jakości usług zdrowotnych.*

W sferze gospodarczej zakładanym rezultatem podjętych działań będzie pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców, co przełoży się na wzrost ich dochodów oraz na rozwój gospodarczy gminy. W tym celu będą podejmowane działania wspierające zakładanie i prowadzenie działalności czy edukację przez całe życie. Rezultaty tych działań będą mierzone za pomocą:

- wskaźników oddziaływania, takich jak m.in.: *podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności;*
- wskaźników rezultatu, takich jak m.in.: *liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach związanych z rozwojem kompetencji;*
- wskaźników produktów, takich jak m.in.: *liczba podjętych działań wspierających osoby zakładające lub prowadzące działalność gospodarczą.*

W sferze przestrzenno-środowiskowej zakładanym rezultatem podjętych działań będzie stworzenie uporządkowanej i bezpiecznej przestrzeni na całym obszarze objętym Strategią, który charakteryzuje się czystym środowiskiem. W tym celu będą podejmowane działania obejmujące poprawę stanu infrastruktury technicznej, wprowadzające plan zagospodarowania przestrzennego czy ograniczające niską emisję. Rezultaty tych działań będą mierzone za pomocą:

- wskaźników oddziaływania, takich jak m.in.: *korzystający z instalacji w [%] ogółu ludności oraz nowe budynki mieszkalne na 1 000 ludności;*

- wskaźników rezultatu, takich jak m.in.: *szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych*;
- wskaźników produktów, takich jak m.in.: *liczba opracowanych Planów Ogólnych Zagospodarowania Przestrzennego*.

Tabela 14 Wskaźniki oddziaływania rozwoju

Lp.	Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika dla gminy na koniec:	Wartość wskaźnika – średnia ogółem dla województwa na koniec:	Wartość wskaźnika – średnia ogółem dla Polski na koniec:	Pożądana wartość wskaźnika dla gminy na koniec:
		2022 r.	2022 r.	2022 r.	2030 r.
Cel strategiczny 1. Konkurencyjna gospodarka					
1.	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności [szt.]	912	1 350	1 323	1 094 – wzrost o 20%
2.	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności [szt.]	111	109	102	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla województwa i kraju
3.	Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym [szt.]	185	183	174	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla województwa i kraju
4.	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców [szt.]	793	992	942	951 – wzrost o 20%
5.	Udział % podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON [%]	5,1	4,2	4,4	Osiągnięcie wartości poniżej średniej kraju
6.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	3,0	3,1	3,7	Utrzymanie wartości poniżej średniej dla województwa i kraju
7.	Dochody własne – udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych [zł]	1 282	1 440	1 515	Utrzymanie wartości stanowiącej co najmniej 80% wartości średniej dla województwa

Cel strategiczny 2. Rozwój potencjału społecznego						
8.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców [szt.]		19	42	43	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla województwa i kraju
9.	Przyrost naturalny na 1000 ludności [-]		1,7	-1,4	-3,8	Utrzymanie wartości dodatniej
10.	Saldo migracji ogółem na 1000 ludności [-]		2,8	1,2	0,1	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla województwa
11.	Udział % ludności wg ekonomicznych grup wieku [%]	w wieku przedprodukcyjnym	22,9	19,3	18,4	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla województwa i kraju
		w wieku produkcyjnym	59,8	59,7	58,7	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla województwa i kraju
		w wieku poprodukcyjnym	17,3	21,0	22,9	Utrzymanie wartości poniżej średniej dla województwa i kraju
12.	Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców ogółem [szt.]		143	142	174	Osiągnięcie wartości poniżej średniej dla województwa
13.	Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w przeliczeniu na 1000 mieszkańców ogółem [szt.]		43	17	15	Spadek do wartości nie wyższej niż średnia dla kraju
14.	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 000 dzieci w wieku 3–5 lat [szt.]		675	929	927	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla województwa i kraju

Cel strategiczny 3. Wysokiej jakości przestrzeń i środowisko						
15.	Nowe budynki mieszkalne na 1000 ludności [szt.]		3,4	3,3	3,0	Utrzymanie wartości powyżej średniej dla województwa
16.	Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym na 10 tys. mieszkańców [szt.]		29,8	34,0	26,0	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla województwa
17.	Korzystający z instalacji w % ogółu ludności [%]	Wodociąg	82,8	82,4	92,5	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla kraju
		Kanalizacja	60,2	65,7	72,3	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla województwa
		Gaz	62,0	67,2	55,9	Osiągnięcie wartości powyżej średniej dla województwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, stat.gov.pl

Tabela 15 Wskaźniki rezultatu – wartość do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii

Lp.	Nazwa miernika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na koniec 2022 r.)	Wartość docelowa śródkresowa (stan na koniec 2027 r.)	Wartość docelowa (stan po 2030 r.)
WSKAŹNIKI REZULTATU						
Cel operacyjny 1.1. Wzmocnienie przedsiębiorczości						
1.	Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w zajęciach związanych z rozwojem kompetencji	os./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	80	150
Cel operacyjny 1.2. Wsparcie aktywności zawodowej						
2.	Liczba osób korzystających z dostępnych e-usług publicznych	os./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	1 250	2 500
Cel operacyjny 2.1. Silna wspólnota lokalna						
3.	Liczba osób biorących udział w zorganizowanych wydarzeniach kulturalnych	os./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	5 000	7 000
Cel operacyjny 2.2. Atrakcyjna oferta zagospodarowania czasu wolnego						
4.	Liczba osób korzystających z nowo powstałych lub zmodernizowanych miejsc rekreacji	os./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	5 000	7 000
Cel operacyjny 3.1. Poprawa jakości środowiska						
5.	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO ₂	Urząd Gminy Spytkowice	0	1 200	1 900
Cel operacyjny 3.2. Zwiększenie funkcjonalności miejscowości						
6.	Liczba osób korzystających z nowo powstałych lub zmodernizowanych ścieżek	os./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	1 000	2 000

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 16 Wskaźniki produktu – wartość do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii

Lp.	Nazwa miernika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na koniec 2022 r.)	Wartość docelowa śródkresowa (stan na koniec 2027 r.)	Wartość docelowa (stan po 2030 r.)
WSKAŹNIKI PRODUKTU						
Kierunek działań 1.1.1. Wykorzystanie lokalnych potencjałów rozwojowych						
1.1.1.1.	Liczba podjętych działań na rzecz podniesienia jakości usług świadczonych przez Urząd Gminy	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	3	7
1.1.1.2.	Liczba podjętych działań na rzecz współpracy z sąsiednimi gminami	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	4	10
1.1.1.3.	Liczba podjętych działań wspierających inwestycje zewnętrzne	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	2	5
1.1.1.4.	Liczba podjętych działań przyczyniających się do zwiększenia terenów inwestycyjnych	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	2	5
Kierunek działań 1.1.2. Wsparcie sektora MŚP						
1.1.2.1.	Liczba podjętych działań wspierających osoby zakładające lub prowadzące działalność gospodarczą	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	3	6
1.1.2.2.	Liczba przeprowadzonych szkoleń w zakresie pozyskiwania funduszy unijnych	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	8	16
1.1.2.3.	Liczba wdrożonych programów budujących postawy przedsiębiorcze od najmłodszych lat	sz./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	3	7
1.1.2.4.	Liczba podjętych działań przyczyniających się do rozwoju turystyki	sz./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	3	7
Kierunek działań 1.2.1. Cyfryzacja						
1.2.1.1.	Liczba dostępnych cyfrowych usług publicznych	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	2	10
1.2.1.2.	Liczba przeprowadzonych działań mających na celu podniesienie e-kompetencji mieszkańców	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	15	25

1.2.1.3.	Gospodarstwa domowe objęte szerokopasmowym dostępem do sieci o prędkości 100 Mb/s	%	Urząd Gminy Spytkowice	40	90	100
1.2.1.4.	Liczba przeprowadzonych szkoleń w zakresie cyberbezpieczeństwa	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	12	20
	Kierunek działań 1.2.2. Zwiększenie kompetencji mieszkańców					
1.2.2.1.	Liczba podjętych działań promujących edukację przez całe życie	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	8	1
1.2.2.2.	Liczba programów aktywizujących bezrobotnych w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	6	15
1.2.2.3.	Liczba wdrożonych programów podnoszenia kompetencji zawodowych i kluczowych mieszkańców	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	4	9
1.2.2.4.	Liczba wdrożonych zajęć edukacyjnych dla dzieci	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	6	15
	Kierunek działań 2.1.1. Włączenie społeczne					
2.1.1.1.	Liczba działań podjętych na rzecz zwiększenia jakości usług zdrowotnych	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	1	4
2.1.1.2.	Liczba przeprowadzonych działań monitorujących bezpieczeństwo socjalne mieszkańców	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	7	20
2.1.1.3.	Liczba podjętych działań w celu zwiększenia dostępności opieki żłobkowej i przedszkolnej	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	4	10
2.1.1.4.	Liczba podjętych działań na rzecz wsparcia podmiotów ekonomii społecznej	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	3	7
2.1.1.5.	Liczba wprowadzonych usług dla seniorów	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	4	10
2.1.1.6.	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych w zakresie zdrowia psychicznego	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	6	15
	Kierunek działań 2.1.2. Wspieranie aktywności społecznej					
2.1.2.1.	Liczba przeprowadzonych konsultacji z mieszkańcami, dotyczących planowanego rozwoju gminy	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	4	8

2.1.2.2.	Liczba podjętych działań wspierających aktywność społeczną seniorów	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	9	15
2.1.2.3.	Liczba działań na rzecz zachowania dziedzictwa lokalnego	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	4	9
2.1.2.4.	Liczba działań wspomagających kreowanie liderów lokalnych	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	3	8
	Kierunek działań 2.2.1. Budowanie partnerstw i współpracy					
2.2.1.1.	Liczba podjętych działań zwiększających współpracę międzysektorową	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	5	11
2.2.1.2.	Liczba działań wspierających rozwój organizacji społecznych	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	2	4
2.2.1.3.	Liczba przeprowadzonych szkoleń podnoszących kwalifikacje kadr organizacji społecznych	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	2	5
	Kierunek działań 2.2.2. Zwiększenie oferty kulturalno-rekreacyjnej					
2.2.2.1.	Liczba zmodernizowanych/wybudowanych obiektów sportowo-rekreacyjnych	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	2	5
2.2.2.2.	Liczba zorganizowanych wydarzeń sportowych i kulturalnych	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	6	10
2.2.2.3.	Liczba zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	8	17
2.2.2.4.	Długość powstałych ścieżek rowerowych i biegowo-rowerowych	km	Urząd Gminy Spytkowice	0	2,5	6,0
	Kierunek działań 3.1.1. Ograniczanie niskiej emisji					
3.1.1.1.	Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych w zakresie ochrony środowiska	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	5	10
3.1.1.2.	Liczba wymienionych niskosprawnych kotłów na paliwa stałe	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	40	60
3.1.1.3.	Budynki o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	1	4

3.1.1.4.	Liczba powstałych magazynów energii	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	1	3
	Kierunek działań 3.1.2. Rozwój infrastruktury publicznej					
3.1.2.1.	Długość zmodernizowanej/wybudowanej sieci kanalizacyjnej	km	Urząd Gminy Spytkowice	0	1,5	3
3.1.2.2.	Liczba działań promujących idee gospodarki obiegu zamkniętego	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	3	6
3.1.2.3.	Liczba przeprowadzonych działań mających na celu zapobieganiu klęskom żywiołowym	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	2	8
3.1.2.4.	Liczba zmodernizowanych/nowo wybudowanych obiektów dostosowanych do potrzeb mieszkańców w każdym wieku	szt./rok	Urząd Gminy Spytkowice	0	1	2
3.1.2.5.	Powierzchnia z wybudowaną lub zmodernizowaną zieloną infrastrukturą w celu przystosowania do zmian klimatu	ha	Urząd Gminy Spytkowice	0	2	5
3.1.2.6.	Liczba wspartych obiektów małej retencji i bioretencji	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	1	2
3.1.2.7.	Liczba podjętych działań wspierających ochronę przeciwpożarową	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	4	10
	Kierunek działań 3.2.1. Kształtowanie atrakcyjnych warunków mieszkaniowych					
3.2.1.1.	Liczba obiektów dostosowanych do osób z niepełnosprawnościami	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	3	5
3.2.1.2.	Liczba opracowanych Planów Ogólnych Zagospodarowania Przestrzennego	%	Urząd Gminy Spytkowice	0	1	1
3.2.1.3.	Liczba podjętych działań zapobiegających rozpraszaniu zabudowy	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	4	8
3.2.1.4.	Powierzchnia terenów przygotowanych pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne	ha	Urząd Gminy Spytkowice	0	0,2	1,0
3.2.1.5.	Powierzchnia zagospodarowanej przestrzeni w centrum miejscowości	ha	Urząd Gminy Spytkowice	0	0	0,5
	Kierunek działań 3.2.2. Wzrost bezpieczeństwa publicznego					

3.2.2.1.	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych źródeł oświetlenia ulicznego	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	15	45
3.2.2.2.	Długość zmodernizowanych/wybudowanych tras pieszych	km	Urząd Gminy Spytkowice	0	0,2	0,5
3.2.2.3.	Liczba wdrożonych systemów monitoringowych	szt.	Urząd Gminy Spytkowice	0	0	1

Źródło: Opracowanie własne

5.2. Ewaluacja i aktualizacja Strategii Rozwoju

Przyjęto, że Strategia Rozwoju Gminy ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmian zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych uwarunkowań społecznych i gospodarczych oraz wykreowania nowych projektów – możliwa będzie jej aktualizacja.

Z wnioskiem o aktualizację Strategii może wystąpić: Koordynator ds. Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice, inicjatywa co najmniej 4 członków Rady Gminy lub 50 mieszkańców. Rada Gminy jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w Strategii Rozwoju, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań. Oprócz modyfikacji poszczególnych elementów dokumentu, w trakcie jego realizacji możliwe będzie uwzględnienie nowych zadań i projektów, które będą wpisywać się w cele i kierunki działań.

Ewaluacja ma na celu podnoszenie jakości działań poprzez zwiększenie jej adekwatności, skuteczności, użyteczności, efektywności i trwałości. Ewaluacja Strategii będzie prowadzona w celu określenia rzeczywistych efektów zrealizowanych projektów, a jej ocena opierać się będzie na pięciu zasadniczych kryteriach:

- skuteczność – pozwala określić, czy zostały osiągnięte cele Strategii założone na etapie programowania,
- efektywność – pozwala ocenić poziom ekonomiczności Strategii,
- użyteczność – pozwala ocenić zgodności celów Strategii z faktycznymi problemami i potrzebami grupy docelowej,
- trafność – obrazuje do jakiego stopnia cele Strategii odpowiadają potrzebom danego obszaru,
- trwałość – pozwala określić, na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Strategii będą trwać po jej zakończeniu.

Ewaluacja zadań zawartych w *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030* zostanie podzielona na następujące części:

- *ex-ante* (przed realizacją Strategii) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji. Jej zadaniem jest próba znalezienia odpowiedzi na pytanie, czy działania zakładane w ramach Strategii przyniosą zakładane efekty przy użyciu dedykowanych im instrumentów i zasobów. Ocena ta została przeprowadzona w trakcie opracowywania Strategii, przed jej przyjęciem i stanowi załącznik do niniejszego dokumentu;

- *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Koordynatora ds. Strategii, który będzie przygotowywał sprawozdanie z realizacji Strategii (raport z monitoringu Strategii) co najmniej raz na cztery lata;
- *mid-term* (w połowie okresu realizacji) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego może nastąpić aktualizacja Strategii – biorąc pod uwagę okresy sprawozdawcze, tożsama z ewaluacją *on-going*;
- *ex-post* (na zakończenie realizacji Strategii) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych działań w ramach Strategii, z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

W przypadku konieczności aktualizacji dokumentu Strategii, będzie on podlegał procedurze jak podczas przyjęcia, tj. zgodnie z art. 10f ust. 1–4 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.).

5.3. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem programującym rozwój gminy do 2030 roku. Wszystkie pozostałe, zarówno obowiązkowe jak i fakultatywne plany i programy strategiczne są względem Strategii dokumentami wykonawczymi i powinny pozostać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności programowania rozwoju. W poniższej tabeli przedstawiono ocenę funkcjonujących w gminie programów i planów pod kątem ich aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii (szczególnie głównych jej założeń). Wskazano też dokumenty przewidziane do sporządzenia lub zmiany.

Tabela 17 Dokumenty na poziomie lokalnym – ocena aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres obowiązywania	Uwagi / wytyczne
1.	<i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Spytkowice</i> zatwierdzone Uchwałą Nr XVII/84/12 Rady Gminy Spytkowice z dnia 27 kwietnia 2012 r.	od 2012 r.	Nowe przepisy o planowaniu przestrzennym likwidują studia uwarunkowań na rzecz aktów planistycznych, które mają być spójne ze strategią rozwoju gminy/strategią rozwoju ponadlokalnego. Studia będą obowiązywały do czasu opracowania przez gminę planu ogólnego, ale nie później niż do dnia 31 grudnia 2025 r.
2.	<i>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Spytkowice</i>	2017–2020	Dokument nieaktualny. W przypadku opracowania nowego dokumentu należy zachować spójność z zapisami Strategii.
3.	<i>Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Spytkowice na lata 2011–2032</i>	2011–2032	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii.
4.	<i>Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Spytkowice na lata 2021–2027</i>	2021–2027	Dokument aktualny, zgodny z założeniami Strategii.

Źródło: Opracowanie własne

6. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i innych podmiotów

W procesie planowania i realizacji rozwoju Gminy Spytkowice istotne jest uwzględnianie rzeczywistych potrzeb nie tylko samorządu, ale przede wszystkim społeczności lokalnej. W związku z tym na etapie opracowania Strategii zapewniono włączenie w ten proces mieszkańców i innych interesariuszy. Mieli oni możliwość udziału w opracowaniu dokumentu poprzez wyrażenie swoich opinii m.in. w formie udziału w badaniu ankietowym, możliwość złożenia propozycji projektów własnych do realizacji (nabór fiszek projektowych), czy złożenia uwag i opinii zarówno do projektu *Diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej Gminy Spytkowice*, jak i projektu samej Strategii. Wkład w ostateczny kształt dokumentu miały również instytucje zewnętrzne, włączone w proces konsultacji i opiniowania dokumentu. Udział mieszkańców i innych interesariuszy zagwarantowany jest również na etapie wdrażania i oceny Strategii.

6.1 Podsumowanie konsultacji społecznych i procesu opiniowania dokumentu przez Zarząd Województwa

Na podstawie art. 6 ust. 3 *Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* (Dz. U. z 2024 r. poz. 324 z późn. zm.) oraz zgodnie z *Uchwałą Rady Gminy Spytkowice Nr LV/308/2024 z dnia 26 lutego 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji*, w dniach r. odbyły się konsultacje społeczne projektu *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030*, które miały na celu zapoznanie grupy docelowej z projektem dokumentu oraz zebranie uwag, opinii i propozycji dotyczących zapisów dokumentu.

Projekt *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030* podlegał obowiązkowo konsultacjom:

1. z mieszkańcami gminy,
2. z lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, w szczególności z działającymi na terenie gminy, w tym organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami,
3. z sąsiednimi gminami i ich związkami,
4. z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Do podmiotów wskazanych w pkt. 3–4 wysłane zostały pisma informujące o konsultacjach.

Konsultacje odbyły się w dniach 18.10–22.11.2024 r. w następujących formach:

1. Zbieranie uwag i wniosków w formie papierowej oraz elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć:
 - a) drogą elektroniczną na adres e-mail: urząd@spytkowice.pl wpisując w tytule „Konsultacje społeczne – projekt Strategii Rozwoju Gminy”;

- b) drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Spytkowice, 34-745 Spytkowice 26, z dopiskiem: „Konsultacje społeczne – projekt Strategii Rozwoju Gminy”;
 - c) bezpośrednio do sekretariatu w budynku Urzędu Gminy Spytkowice, w godzinach pracy Urzędu.
2. Spotkanie otwarte, umożliwiające omówienie założeń dokumentu, a także przedstawienie uwag, opinii i propozycji. Spotkanie odbyło się w dniu 18.11.2024 r. w Urzędzie Gminy Spytkowice.
 3. Zbieranie uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Gminy Spytkowice, 34-745 Spytkowice 26, w godzinach pracy Urzędu.

Informację o konsultacjach społecznych ww. projektu dokumentu zamieszczono w następujących formach:

- na stronie internetowej gminy (spytkowice.pl);
- na stronie gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.malopolska.pl/ugspytkowice1);
- w sposób zwyczajowo przyjęty – na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Spytkowice.

Formularz zgłaszania uwag oraz projekt dokumentu *Strategia Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030* dostępne były od dnia 18.10.2024.. r.:

- w wersji papierowej w sekretariacie budynku Urzędu Gminy Spytkowice, w godzinach pracy Urzędu;
- w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Spytkowice (spytkowice.pl) oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej (bip.malopolska.pl/ugspytkowice1).

Jedną z form konsultacji społecznych ww. projektu dokumentu były otwarte spotkania z interesariuszami oraz Radnymi i sołtysami, które odbyły się w dniu 18.11.2024 r. Podczas spotkań, w których uczestniczyło łącznie 18 osób omówiono najważniejsze założenia dokumentu. Podczas spotkań nie wpłynęły żadne formularze uwag.

Na podstawie art. 10f ust. 2–3 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.) pismem z dnia 18.10.2024 r. Wójt Gminy Spytkowice zawnioskował o zaopiniowanie projektu *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030*. Opinia miała dotyczyć sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa. Wydanie opinii powinno nastąpić w ciągu 30 dni od dnia doręczenia pisma wraz z projektem dokumentu. W terminie tym do Urzędu Gminy Spytkowice nie wpłynęła żadna odpowiedź z opinią. Zgodnie z art. 10f ust. 3 ww. ustawy, w przypadku braku opinii we wskazanym terminie uznaje się, że strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa.

6.2 Mechanizmy włączenia mieszkańców w proces przygotowania, realizacji i oceny strategii – partycypacja społeczna

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rozwoju Gminy Spytkowice jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów strategicznych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o gminie.

Partycypacja i partnerstwo to współpraca i równorzędne traktowanie reprezentantów różnych środowisk i instytucji, przy zachowaniu ich suwerenności, z założeniem stałego dążenia do wzajemnego rozumienia się. Proces tworzenia Strategii, już od etapu analiz prowadzonych na potrzeby opracowania Diagnozy, uwzględniał włączanie mieszkańców i innych interesariuszy, a także charakteryzował się otwartością (umożliwiał uczestniczenie jak największej liczbie chętnych osób i organizacji w partnerstwie) i transparentnością (dialog, informowanie i konsultowanie decyzji oraz rozwiązań rozwojowych).

Na potrzeby prowadzonych analiz i opracowania Strategii, w dniach 01–16.02.2024 r. przeprowadzono badanie ankietowe. Zostało ono przeprowadzone wśród mieszkańców gminy, na potrzeby procesu diagnostycznego, w celu opracowania *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030*. Ankieta była dostępna w wersji on-line oraz w wersji papierowej. Udział w badaniu wzięło 120 osób. Ankieta zawierała 2 pytania.

Najwyżej ocenionym przez ankietowanych obszarem funkcjonowania jest dostępność usług/możliwość zakupu artykułów codziennego użytku (86% ocen dobrych i bardzo dobrych), kolejnym dobrze ocenionym obszarem są walory przyrodniczo-krajobrazowe (81% respondentów oceniło go dobrze i bardzo dobrze), a także system zbiórki odpadów komunalnych (78% ocen dobrych i bardzo dobrych). Natomiast negatywnie w przeprowadzonym badaniu ankietowym oceniono dostępność i jakość możliwości spędzania czasu wolnego (40% ocen złych i bardzo złych oraz 31% ocen dostatecznych) oraz połączenia komunikacyjne z otoczeniem zewnętrznym (38% ocen złych i bardzo złych oraz 31% ocen dostatecznych).

Drugą część ankiety odnosiła się do podania maksymalnie 3 priorytetów, które mają lub miałyby największy wpływ na rozwój Gminy Spytkowice oraz rozwiązanie istniejących problemów i barier rozwoju. W tym pytaniu największa uwaga została skupiona na zwiększeniu dostępności i jakości podstawowej opieki zdrowotnej oraz tworzenie warunków do uprawiania sportu i rekreacji (po 38% respondentów wskazało te odpowiedzi).

Na etapie programowania w dniach 15–29.03.2024 r. przeprowadzono drugie badanie ankietowe. Udział w badaniu wzięło 59 osób. Ankieta była dostępna w wersji on-line na stronie internetowej gminy oraz w wersji papierowej w Urzędzie Gminy Spytkowice. Kwestionariusz ankiety składał się z trzech pytań. Pierwsze dotyczyło wskazania maksymalnie dwóch potencjałów gminy, na których powinien bazować jej rozwój. Ankietowani w większości wskazali: walory przyrodnicze gminy i czyste środowisko naturalne oraz potencjał turystyczno-rekreacyjny. W drugim pytaniu ankietowani mieli wskazać, co powinno ich zdaniem być głównym kierunkiem rozwoju gminy. Najwyższą ilość odpowiedzi uzyskały: tworzenie gminy

zaspokajającej wszystkie potrzeby mieszkańców oraz rozwój edukacji dzieci, młodzieży oraz doskonalenie szkolnictwa. W ostatnim pytaniu ankietowani mieli wskazać, z czym chcieliby, aby utożsamiana była w przyszłości gmina. Najczęściej wskazywano na: gmina zapewniająca dostęp do wysokiej jakości usług społecznych oraz gmina z funkcjonalną i estetycznie zagospodarowaną przestrzenią publiczną i wykreowanym atrakcyjnym centrum.

Oprócz jakościowych analiz prowadzonych za pomocą badania ankietowego, posłużono się również dyskusjami w trakcie spotkań:

- 8 lutego 2024 r.: spotkania informacyjno-warsztatowe z ekspertem zewnętrznym – omówienie wyników analiz statystycznych, najważniejsze informacje w zakresie opracowania Strategii (podsumowanie Diagnozy i rozpoczęcie kształtowania założeń rozwoju):
 - godz. 11.00 – przedstawiciele Urzędu Gminy Spytkowice.
- 20 czerwca 2024 r.: wewnętrzne spotkanie roboczo-konsultacyjne z władzami oraz pracownikami gminy i jednostek podległych (dyskusje na temat założeń i priorytetowych zadań do realizacji w ramach strategii).
- 18.11.2024 r., spotkania otwarte konsultacyjne:
 - godz. 13.00 – dla Radnych i Sołtysów;
 - godz. 15.00 – dla mieszkańców.

Oprócz oficjalnych spotkań z mieszkańcami i interesariuszami, na ostateczny kształt dokumentu składało się wiele rozmów telefonicznych i osobistych oraz korespondencji e-mailowej autorów niniejszego opracowania z przedstawicielami samorządu gminy i jego pracownikami.

Elementem partycypacji były również konsultacje społeczne:

- projektu *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030*, przeprowadzone w dniach 18.10–22.11.2024 r.

Mieszkańcy zostali włączeni w proces konsultacji społecznych dokumentu *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030*. Mieszkańcy informowani byli o konsultacjach poprzez ogłoszenia na stronie internetowej gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Spytkowice. Uwagi i wnioski zbierane były w formie papierowej i elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Formularze konsultacyjne wraz z projektami dokumentów dostępne były w wersji papierowej w sekretariacie Urzędu Gminy Spytkowice oraz w wersji elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej gminy i w Biuletynie Informacji Publicznej. Wypełnione czytelnie formularze można było dostarczyć:

- a) drogą elektroniczną na adres e-mail: urząd@spytkowice.pl;
- b) drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Spytkowice, 34-745 Spytkowice 26;
- c) bezpośrednio do sekretariatu w budynku Urzędu Gminy Spytkowice, w godzinach pracy Urzędu.

Podczas konsultacji Strategii, uwagi zbierane były również w formie uwag ustnych do protokołu, a także zorganizowane było otwarte spotkanie konsultacyjne.

W trakcie konsultacji społecznych w wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne formularze uwag. W dniu 21 listopada 2024 r. wpłynęło pismo skierowane od Radnych do Wójta Gminy z prośbą o rozważenie konkretnej lokalizacji jednego z zadań wpisanych do dokumentu. Pismo zostało przyjęte, jednak uwagi w nim zawarte nie zostały wprowadzone do dokumentu ze względu na to, iż w chwili obecnej zadanie nie posiada konkretnej lokalizacji. W dniu 19 listopada 2024 r. wpłynęło pismo znak K.RPP.610.566.2024.PW z pozytywną opinią Dyrektora RZGW w Krakowie. W piśmie tym zarekomendowano pewne modyfikacje zapisów Strategii. Uwagi zostały częściowo uwzględnione.

Niezwłocznie po przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu niniejszego dokumentu sporządzony został *Raport z konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030*, wraz ze szczegółowym zestawieniem uwag z uzasadnieniem uwzględnienia uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji, który został opublikowany na oficjalnej stronie internetowej gminy oraz na stronie podmiotowej gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.

Włączenie mieszkańców jest istotne nie tylko na etapie analiz, opracowania Diagnozy i opracowania Strategii, ale też podczas wdrażania Strategii i jej oceny. Mieszkańcy będą brać udział w pracach nad ewentualną aktualizacją dokumentu (będą mogli zainicjować aktualizację i/lub brać udział w konsultacjach społecznych projektu aktualizowanego dokumentu). Przy okazji realizacji projektów strategicznych, na etapie projektowym, organizowane będą spotkania z mieszkańcami. Mieszkańcy będą informowani o etapach realizacji projektów strategicznych, dodatkowo publikowane do publicznej wiadomości będą raporty z monitoringu Strategii.

6.3 Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko – wpływ zadań na środowisko i udział podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska w opracowaniu Strategii

Stosownie do art. 57 ust. 1 pkt 2, art. 58 ust. 1 pkt 2 oraz na podstawie art. 48 ust. 1 i ust. 5–6 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112) organ opracowujący projekt Strategii zwrócił się w dniu 05.01.2024 r. do Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Krakowie (PWIS) oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie (RDOŚ) z wnioskiem o podjęcie decyzji umożliwiającej odstąpienie od obowiązku przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. *Strategia Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030*.

W przypadku, gdy realizacja postanowień Strategii Rozwoju lub jej zmiana nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, można odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (art. 48 ust. 1). Odstąpienie wymaga wcześniejszego uzgodnienia z właściwym organem ochrony środowiska oraz organem inspekcji sanitarnej. Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymaga uzasadnienia, którego zakres określony został w art. 49 ww. ustawy. Szczegółowe uzasadnienie pozwala na zidentyfikowanie ewentualnych zagrożeń oraz na ocenę, iż realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Opracowanie uzasadnienia stanowi etap diagnozy wpływu opracowywanego dokumentu na prawnie chronione komponenty środowiska naturalnego i pozwala dostosować niezbędne do zastosowania narzędzia ich ochrony do skali poruszanej w nim problematyki.

Do wniosków do PWIS i RDOŚ załączono, zgodnie z art. 49 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, uzasadnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii. W uzasadnieniu tym wskazano stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć, opisano powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach, a także przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska – wskazano również powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska. W uzasadnieniu znalazła się informacja o tym, że *Strategia Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030* zawiera 5 projektów strategicznych, które mają na celu poprawę stanu środowiska naturalnego, zwiększenie komfortu i jakości życia mieszkańców gminy, wzrost bezpieczeństwa publicznego, poziomu wiedzy i przedsiębiorczości mieszkańców. Zadania, które wskazano do realizacji w ramach dokumentu, będą przede wszystkim oddziaływać pozytywnie na ludzi i dobra materialne. Wyznaczone cele są zbieżne z potrzebami mieszkańców oraz wynikają ze zdiagnozowanych

problemów występujących na terenie gminy. Osiągnięcie celów przyczyni się tym samym w sposób bezpośredni i pośredni do poprawy jakości życia mieszkańców.

W uzasadnieniu wskazano, że w projektach strategicznych określonych w Strategii przedstawiono zakres, który na etapie tworzenia dokumentu jest jedynie koncepcją, z przewidywanymi ramami finansowymi i przybliżoną, najczęściej z dokładnością do miejscowości, lokalizacją. Projekty te są w fazie koncepcyjnej – dla większości nie ma konkretnych projektów budowlanych, planów, pozwoleń czy decyzji. Przed realizacją każdego projektu przeprowadzone zostaną odpowiednie procedury, w tym środowiskowe. Gmina oraz wykonawcy zadbają o uzyskanie wszelkich pozwoleń koniecznych do rozpoczęcia prac oraz skonsultują ich rodzaj i zakres z odpowiednimi instytucjami.

W dniu 20.11.2024 r. do Urzędu Gminy Spytkowice wpłynęło pismo znak OO.410.1.45.2024.MaS od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie w którym uzgodniono możliwość odstąpienia od przeprowadzonej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030*.

Spis schematów

Schemat 1 Programowanie rozwoju.....	29
Schemat 2 Instytucjonalna struktura systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji <i>Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030</i>	98
Schemat 3 Logika powiązań głównych założeń dokumentu ze wskaźnikami osiągnięcia oczekiwanych rezultatów	99

Spis schematów

Rysunek 1 Legenda do treści mapy Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Spytkowice.....	91
---	----

Spis tabel

Tabela 1 Schemat analizy SWOT	20
Tabela 2 Analiza SWOT	21
Tabela 3 Drzewo problemów	26
Tabela 4 Drzewo celów	27
Tabela 5 Plan operacyjny	32
Tabela 6 Projekt strategiczny nr 1	40
Tabela 7 Projekt strategiczny nr 2	42
Tabela 8 Projekt strategiczny nr 3	44
Tabela 9 Projekt strategiczny nr 4	46
Tabela 10 Projekt strategiczny nr 5	48
Tabela 11 Możliwe źródła finansowania projektów strategicznych i zadań w ramach <i>Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030</i>	54
Tabela 12 Generalna, przewidywana kwota wydatków na realizację Strategii, w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych	61
Tabela 13 Wykaz powiązań celów Strategii z dokumentami strategicznymi i planistycznymi wyższego rzędu	62
Tabela 14 Wskaźniki oddziaływania rozwoju	102
Tabela 15 Wskaźniki rezultatu – wartość do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii	105
Tabela 16 Wskaźniki produktu – wartość do osiągnięcia w wyniku realizacji Strategii	106
Tabela 17 Dokumenty na poziomie lokalnym – ocena aktualności i spójności w kontekście zapisów Strategii	113

Spis map

Mapa 1 Główna sieć komunikacyjna na terenie Gminy Spytkowice.....	76
Mapa 2 Czas dojazdu do wybranych ośrodków miejskich z Gminy Spytkowice	77
Mapa 3 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Spytkowice	78
Mapa 4 Mapa geologiczna Gminy Spytkowice	79
Mapa 5 Gmina Spytkowice – uwarunkowania: sieć osadnicza, sieć komunikacyjna, pokrycie terenu, sieć wodna, wybrane elementy dziedzictwa kulturowego i historycznego.....	81

Mapa 6 Gmina Spytkowice – uwarunkowania, położenie gminy względem JCWPd i obszarów zagrożenia powodziowego	83
Mapa 7 Gmina Spytkowice – rozmieszczenie osuwisk oraz tereny zagrożone ruchami masowymi	84
Mapa 8 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego – „Infrastruktura”	87
Mapa 9 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego – „Transport”	88
Mapa 10 Fragment mapy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego – „Rozwój”	89
Mapa 11 Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej Gminy Spytkowice	90
Mapa 12 Obszary Funkcjonalne – terytoria Województwa Małopolskiego	94
Mapa 13 Obszary Funkcjonalne górskie	94
Mapa 14 Obszary Funkcjonalne cenne przyrodniczo	95
Mapa 15 Obszar Lokalnej Grupy Działania „Przyjazna Dolina Raby i Czarnej Orawy”	95

Spis załączników

1. Ewaluacja ex-ante.

UZASADNIENIE

Gmina Spytkowice nie posiada aktualnego dokumentu strategicznego określającego długofalowy rozwój gminy. Dotychczas funkcjonujący dokument strategiczny (*Strategia Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2016–2020*) obowiązywał do końca 2020 r. W lutym 2024 r. przyjęta została *Uchwałą Rady Gminy Spytkowice Nr LV/308/2024 z dnia 26 lutego 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030 oraz określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu strategii, w tym trybu konsultacji*.

W dniach 18.10–22.11.2024 r. przeprowadzone były konsultacje społeczne projektu *Strategii Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030* z mieszkańcami gminy, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, w szczególności z działającymi na terenie gminy, w tym organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami, z sąsiednimi gminami i ich związkami, z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie – Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Dodatkowo. Ponadto, zgodnie z art. 10f ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym, Wójt Gminy Spytkowice przedłożył projekt dokumentu Zarządowi Województwa Małopolskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa – w ustawowym terminie tj. 30 dni nie wpłynęła żadna odpowiedź z opinią. Zgodnie z art. 10f ust. 3 ww. ustawy, w przypadku braku opinii we wskazanym terminie uznaje się, że strategia rozwoju gminy jest spójna ze strategią rozwoju województwa

Strategia Rozwoju Gminy Spytkowice na lata 2024–2030 opracowana w trybie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju jest najważniejszym dokumentem planistycznym i strategicznym, zawierającym zespół działań, których celem jest zrównoważony rozwój społeczny, gospodarczy, infrastrukturalny, ekologiczny i przestrzenny gminy. Dokument ten został opracowany z uwzględnieniem aktualnych uwarunkowań ekonomicznych, przepisów prawnych oraz zmieniających się potrzeb mieszkańców, a także z udziałem mieszkańców. Zgodnie z art. 10f ust.4 ustawy o samorządzie gminnym „Strategia rozwoju gminy jest przyjmowana przez radę gminy w drodze uchwały”.

Mając powyższe na uwadze, przyjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

Przewodniczący Rady Gminy Spytkowice

Stanisław Kowalcze

